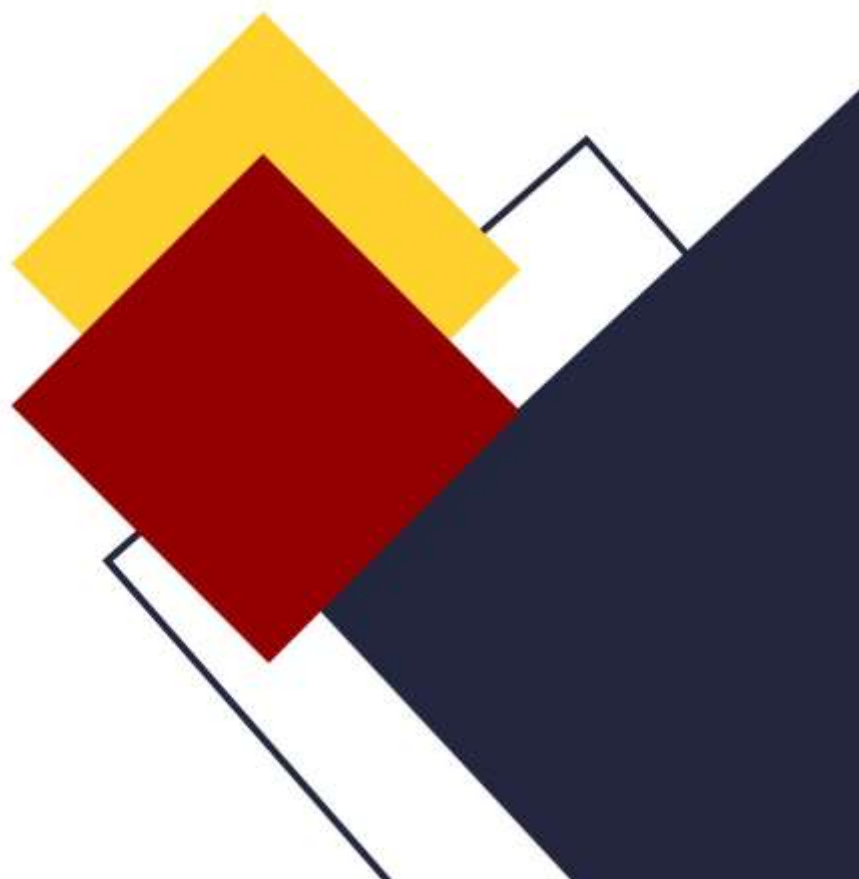

PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
VIEŠOJI BIBLIOTEKA

BIBLIOTEKOS VEIKLOS ATASKAITA

2023

Turinys

I. BENDROJI DALIS	3
Pagrindinės veiklos	3
II. Bibliotekų tinklas ir paslaugų prieinamumas	6
2.1. Bibliotekų tinklas ataskaitiniais metais	6
2.2. Bibliotekų tinklo ir paslaugų prieinamumo pokyčiai ataskaitiniais metais	6
2.3. Nestacionarus gyventojų aptarnavimas	6
2.5. Bibliotekų paslaugų prieinamumas asmenims, turintiems negalią	7
2.4. Pasiekimai, trūkumai ir problemos, susijusios su bibliotekų ir jų paslaugų prieinamumu.....	7
III. FONDO FORMAVIMAS.....	7
3.1. Fondo būklė	7
3.2. Aprūpinimas dokumentais.....	8
3.2.1 Naujų dokumentų įsigijimas	9
3.2.1. Lėšos dokumentams įsigyti.....	11
3.2.3. Periodiniai leidiniai	13
3.3. Dokumentų nurašymas	15
3.4. Fondo panaudojimas	15
IV. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS	16
4.1. Vartotojų telkimas	16
4.2. Vartotojų skaičius	17
4.3. Vartotojų sudėties pokyčiai	17
4.4. Apsilankymų skaičius	17
4.5. Išduotis.....	18
4.6. Skaitomumas	22
4.7. Vartotojams skirtos darbo vietos 2023 m.	22
4.8. Vartotojų orientavimas ir apmokymas.....	22
4.9. Tarpbibliotekinio abonemento (TBA) paslauga.....	24
4.10. Renginiai	25
4.11. Mokamos paslaugos	29
V. DARBAS SU SKAITYTOJAIS VAIKAIS.....	29
5.1. Skaitytojų telkimas	29
5.2. Skaitytojų vaikų aptarnavimas.....	30
5.3. Apsilankymų skaičius	30
5.4. Išduotis	31
5.5. Renginiai vaikams	32
VI. Informacinė ir kraštotyros veikla	35
6.1. LIBIS PĮ diegimas	35
6.2. Informacinis fondas	36
6.3. Bibliografinis informacinis vartotojų aptarnavimas	36
6.4. Katalogų ir kartotekų sistema	37
6.5. Internetas	37
6.6. Elektroninės bibliotekos paslaugos	38
6.6. Kraštotyros veikla. Kraštotyros veiklos koordinavimas	40
VII. METODINĖ VEIKLA	42
7.1. Įvaizdžio formavimas ir ryšiai su visuomene	43
7.2. Projektai. Tyrimai	44
7.2.1. Projektai	44
III. PERSONALAS	45
8.1. Darbuotojų skaičius	45
8.2. Darbuotojų profesinės kvalifikacijos kėlimas	46
IX. Materialinė bazė	49
9.1. 2023 metais atlikti remonto darbai:.....	49
9.3. Bibliotekų patalpos	49
9.4. Techninis aprūpinimas.....	49
X. Finansavimas	50
IŠVADOS	51

I. BENDROJI DALIS

Pagrindinės veiklos

Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos misija - užtikrinti rajono bendruomenės poreikius atitinkančią prieigą prie informacijos, žinių ir kultūros išteklių, skatinti jos kritinį mąstymą. 2023 m. rajono bibliotekos buvo - visiems rajono gyventojams prieinama erdvė, galinti tenkinti visokeriopus kultūrinius informacinius poreikius (skolinti knygas, kompaktinius diskus ar plokšteles, laikraščius, žurnalus ir kitus išteklius), padedanti darbo ieškantiems žmonėms, organizuojanti informacinio ir kompiuterinio raštingumo kursus, suteikianti prieigą prie bibliotekos duomenų bazių.

Atsižvelgiant į Panevėžio rajono savivaldybės strateginius plano prioriteto Aktyvi ir išsilavinusi bendruomenė tikslus ir uždavinius: *Kurti kultūros vertę, saugoti ir puoselėti krašto tradicijas (tikslas), Gerinti viešųjų paslaugų teikimą ir prieinamumą gyventojams, Sudaryti tolygias sąlygas–kultūros paslaugų įvairovei, kokybei ir prieinamumui Stiprinti rajono kultūrinį identitetą ir tolygiai didinti kokybišką kultūrinę raidą*, atitinkamai svarbios aktualūs išliko ir bibliotekos 2023 m. įgyvendinami tikslai:

- Teikti aukštos kokybės kultūros paslaugas, prieinamas kiekvienam rajono gyventojui.
- Vykdyti krašto paveldo atminties institucijos funkcijas, kaupti šaltinius, kraštotyros medžiagą ir kitus dokumentus reikalingus mikrorajono gyventojų aptarnavimui.
- Organizuoti Bibliotekos dokumentų fondų kaupimą, saugojimą, tvarkymą bei apskaitą.
- Užtikrinti Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) funkcionalumą.
- Pristatyti bibliotekas visuomenei, kaip atminties institucijas, skatinančias bendruomenės narių kūrybiškumą, socialinį aktyvumą.
- Sudaryti sąlygas Bibliotekos darbuotojams dalyvauti profesinių žinių ir praktinių įgūdžių atnaujinimo renginiuose, šviesti juos aktualiais visuomenei bei darbdaviui klausimais.
- Užtikrinti efektyvų ir sklandų darbo procesą.
- Gerinti bibliotekų ir muziejų infrastruktūrą, modernizuojant patalpas ir diegiant naujas technologijas.

Nuo 2023 metų pradžios elektroninių paslaugų ratas prasiplėtė – bibliotekos priegose pradėjo veikti knygomatas. Nuo šiol leidinius skolintis dar paprasčiau ir patogiau – užsisakę knygą per portalą ibiblioteka.lt bibliotekos darbo laiku, atsiimti ją skaitytojai gali bet kuriuo paros metu. Jau pirmaisiais paslaugos teikimo metais užsakyta ir išduota leidinių ~ 463. Iš viso rajono bibliotekose šiuo metu galima pasinaudoti 4 knygomatų paslaugomis.

Ataskaitiniais metais Bibliotekų lankytojams buvo siūloma naudotis duomenų bazėmis:

- INFOLEX PRAKTIKA - Su integruota teisės aktų paieška,
- EBSCO – 16 Visateksčiai elektroniniai socialinių ir humanitarinių mokslų, populiariaji, medicinos, verslo ir ekonomikos žurnalai, laikraščiai, žinytai anglų kalba,
- Delfi Plus ir 15 min. mokamų platformų turinys.

Siekiant užtikrinti Lietuvos bibliotekų fondų prieinamumą ir įvairovę, plėtojamos Tarpbibliotekinio abonemento (TBA) paslaugos: nemokamas spaudinių užsakymas ir pristatymas iš bet kurios Lietuvos bibliotekos, visuose 35 padaliniuose užtikrintas modernizuotos LIBIS paslaugų funkcionalumas, galimybė užsakyti, rezervuoti spaudinius, prenumeruojamos duomenų bazės. Rajono gyventojams sudaryta galimybė dalyvauti bibliotekose rengiamuose pradinio kompiuterinio raštingumo, medijų ir skaitmeninio raštingumo mokymuose.

Per ataskaitinius metus:

- apmokyti 598 gyventojai, suteikta 1922 konsultacijos.

Rengiami pradiniai kompiuteriniai mokymai. Gyventojai konsultuojami registracijos į medicinos įstaigas, siuntinių sekimo, dokumentų pildymo, skenavimo, internetinė prekybos, leidinių užsakymo, rezervavimo ir kt. klausimais. Ataskaitiniais metais, įsijungusį Medijų ir skaitmeninio raštingumo savaitės (MIRKT) veiklas buvo rengiami mokymai, skirti gyventojų informaciniam raštingumui ugdyti. „Robotikos laboratorijos“ pradedantiesiems su Lego Education WeDo 2.0. užsiėmimus lankė 34 vaikai.

Plėtojant bibliotekų kultūrinę – projektinę veiklą paminėti 2023 m. kultūrinio darbo kryptimis tapę LR Seimo paskelbti metai

- Aukštaitijos, Dzūkijos (Dainavos) metais;
- Klaipėdos krašto metais;
- Lietuvos sostinės Vilniaus ir Gedimino laiškų metais;
- Žirgo metais;
- Tremtinių ir politinių kalinių metais;

Šioms datoms buvo rengiamos parodos, organizuojami renginiai ir kt. veiklos.

2023 m. Viešoji biblioteka parengė **G. Petkevičaitės-Bitės premijos literatūrinės premijos teikimo** renginį. 35-ąja premijos laureate tapo rašytoja Laura Sintija Černiauskaitė už knygą „Džiaugsmynas“.

Renginyje „**Ištikimi knygai**“ 2023 Metų bibliotekininke paskelbta Viešosios bibliotekos bibliotekininkė **Lida Žukauskaitė**

Minint Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Panevėžio grupės įkūrimo 35-metį, bibliotekos surengtas susitikimas „**Mes pasirinkom Sąjūdžio kelią**“ sukvietė sąjūdžio dalyvius ir besidominčius krašto istorija

Spalio mėnesį, MIRKT (medijų ir skaitmeninio raštingumo) savaitės metu, biblioteka surengė orientacinį žygį „Taigi viską žinau“, organizavo mokymus, interaktyvius žaidimus ir kt. veiklas.

Tęsiant bendradarbiavimą su Slovėnijos Škofja Loka miesto biblioteka, pasikeista fotografijų ir meno parodomis – į Slovėniją iškeliavo Virginijos Jurevičienės karpiniai, bibliotekoje buvo eksponuojami Simono Šubico paveikslų ir atvirukų paroda „Su geriausiais linkėjimais“.

2023 metais rajono bibliotekose vyko susitikimai su kūrėjais, edukaciniai užsiėmimai, meno parodos:

- aktorė Elžbieta Latėnaitė vedė edukaciją suaugusiems „Literatūriniai personažai atgyja ir tampa tikri“, vyko susitikimas su kūrėjais Algirdu Jonušu ir Indre Jonušyte, kitais Lietuvos ir rajono kūrėjais.

- Pristatytos kūrėjų parodos: Linos Bartašienės megztų pirštinių paroda „Pasvalio krašto pirštinių“, Adelės Bielskienės tapybos dabų paroda „Širdies sodai“, art-terapijos specialistės Angelės Šimoliūnienės trimatės tapybos „Praskleidus uždangą“ paroda, Virginijaus Navalinsko fotografijų Panevėžio krašto malūnų paroda „Seni malūnai“, Arūno Revoto piešimo kavos tirščiais paroda „Paukščiai“.

Jau treči metai rajono bibliotekos įsijungia į dokumentinių žmogaus teisių kino festivalio „**Nepatogus kinas**“ renginius – vyksta filmų transliacijos, sudaromos galimybės biblioteka lankytojams filmus peržiūrėti individualiai.

Tęsia veiklą literatų klubas „Polėkis“. Per metus įvyko 11 susitikimų. Jų metu bibliotekoje vyksta kūrybos pristatymai, aptarimai, literatūriniai pokalbiai.

Toliau savo veiklas plėtoja „Maminukų akademija“. Per metus surengti:

- 34 edukaciniai užsiėmimai. Juos lankė daugiau kaip 700 vaikų ir tėvų.

Bibliotekos vykdomose edukacinėse programose dalyvavo rajono Velžio, Pajstrio Juozo Zikaro gimnazijų, Paliūniškio pagrindinės mokyklos, Dembavos progimnazijos vaikai. (Foto_11a)

Rajono bibliotekos aktyviai įsijungė į akciją „Laiškas pirmokui“, kurios metu pirmokams buvo pristatomos bibliotekos paslaugas ir dovanojamas skaitytojo pažymėjimas, kviečiant tapti skaitytoju.

Rajono bibliotekos aktyviai įsijungė į šalyje organizuojamas skaitymo skatinimo, informacinio raštingumo akcijas - „Vasara su knyga“, „Saugaus interneto savaitė“, „Medijų ir skaitmeninio raštingumo (MIRKT) savaitė“, „Suaugusiųjų švietimo savaitė“, „Šiaurės šalių literatūros savaitė“ ir „Lietuvos nacionalinė bibliotekų savaitė“ kt.

Skaitymo iššūkyje „Vasara su knyga“ rajono bibliotekose 2023 m. užsiregistravo 434 dalyviai, kurie perskaitė 1 861 knygas.

aktyviausia iš Panevėžio apskrities bibliotekų tapo Piniavos biblioteka - 57 bibliotekos lankytojai perskaitė 325 knygas.

Aktyviai akcijoje dalyvavo Ramygalos, Vadoklių ir Viešosios bibliotekos skaitytojai.

Trumpa statistika. Ataskaitiniais metais bibliotekose:

- apsilankė **89 216** lankytojai,
- išduota **255 404** egz. knygų, laikraščių ir žurnalų.
- surengta **1 957** renginių.
- prisijungimo prie viešosios prieigos ir bevielio interneto seansų skaičius – **100400**.

Per metus įsigyta **7 288** egz. dokumentų, iš jų naujų knygų už LR kultūros ministerijos lėšas: **3 504** egz.

Laikraščių ir žurnalų:

420 komplektų (**61** pavadinimas).

2023 m. Juozo Tumo-Vaižganto ir knygnešių bei Puziniškio (Gabrielės Petkevičaitės-Bitės gimtinės) **literatūrinuose muziejuose:**

- apsilankė **1 767 lankytojai**
- buvo suteikta mokamų paslaugų už **1 713,20** Eur.
- Veikia 3 Kultūros paso programos.

Kvalifikacija

2023 m. profesinius įgūdžius tobulino ir žinių daugiau kaip 50-tyje kvalifikacinių renginių sėmėsi beveik 90 pr. bibliotekos darbuotojų. 4 darbuotojai dalyvavo Erasmus+ programos darbo stebėjimo vizituose Ispanijos, Portugalijos, Vokietijos ir Kroatijos bibliotekose.

Projektai. 2023 m. įgyvendinta 13 projektų bei programų:

Paslaugos:

- **Knygų dalijimosi tarp šalies bibliotekų paslauga**

Rajono gyventojai gali **nemokamai** pasiųsti knygų ir (ar) jų dalies kopijas į pasirinktą biblioteką. Nuo 2023 m. lapkričio 1 d. per portalą **ibiblioteka** skaitytojai gali **patys** užsisakyti norimą leidinį pasirinkdamas biblioteką iš kurios jį pasiims.

- **Knygomatai**

Bendradarbiaujant apskrities G. Petkevičaitės- Bitės bibliotekos projektuose ataskaitiniais metais **Viešojoje ir Ramygalos** bibliotekose pastatyti **knygomatai**. Vykdam projektą „Inovatyvūs Lietuvos bibliotekų skaitymo skatinimo sprendimai vaikų ir jaunimo socialinių santykių kūrimui su aplinka“ prie **Velžio ir Raguvos** bibliotekų įrengti knygomatai bibliotekose vyko edukacinės veiklos, renginiai, skatinantys vaikų ir jaunimo skaitymą.

- **Neformalus vaikų švietimas:**

biblioteka vykdė 3 programas, kuriose dalyvavo daugiau kaip 30 rajono vaikų.

- Prie bibliotekų įkurtuose 3 Vaikų dienos centruose teikiamos vaikų socialinės priežiūros paslaugas, užtikrinant kūrybingą ir saugų vaikų laisvalaikį.

- **Edukacijos**

2023 m. parengta ir akredituota Kultūros paso programa Puziniškio muziejuje

Per žaidimą – į pažinimą.

Muziejuose vykdomos dar dvi Kultūros paso edukacijos:

Diena senojoje mokykloje

Nuo knygnešystės iki valstybingumo

Biblioteka yra parengusi 6 edukacines programas:

Svečiuose pas Matą Grigonį

Didžiojo kalbininko keliu (skirta J.Balčikoniu)

Knygnešio pasakojimai

Vaižgantas – linų ir kanapių dievas

Liaudies medicina Petkevičių namuose

Puziniškio krašto kulinarinis paveldas. Ne tik dvaro valgiai: košės.

- **Kitos paslaugos.** Bibliotekoje teikiamos kopijavimo, spausdinimo, skenavimo paslaugos, organizuojami renginiai, edukacijos, veikia pomėgių klubai.

2023 metais Biblioteka, įgyvendindama projektus bei savomis lėšomis, tęsė **leidybinę veiklą**.

Išleista:

- Juknevičius, Petras. Vadoklių seniūnijos gyvenamosios vietos : administracinis-istorinis žinynas. – Panevėžys, 2023. – 116, [2] p.
- Juknevičius, Petras. Velžio seniūnijos gyvenamosios vietos : administracinis-istorinis žinynas. – Panevėžys, 2023. – 120, [3] p..
- Monsinjoras Petras Kuzmickas: mano gyvenimo kelias / Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka. – Panevėžys, 2024. – 105 p.

II. Bibliotekų tinklas ir paslaugų prieinamumas

2.1. Bibliotekų tinklas ataskaitiniais metais

Iš viso – 36

- viešųjų bibliotekų – 1
- miesto bibliotekų – 1
- kaimo bibliotekų – 34
- sujungtų bibliotekų – nėra.

Panevėžio rajone veikia savivaldybės viešoji biblioteka, 34 kaimo bibliotekos (iš jų 1 - kaimo biblioteka - universalus daugiavfunkcis centras (Gustonių UDC) ir 1 miesto (Ramygalos) biblioteka, turinčios savo aptarnaujamą mikrorajoną. Prie trijų bibliotekų veikia vaikų dienos centrai (VDC).

2.2. Bibliotekų tinklo ir paslaugų prieinamumo pokyčiai ataskaitiniais metais

Viešojoje bibliotekoje veikia:

- Komplektavimo skyrius;
- Skaitytojų aptarnavimo skyrius;
- Ūkio dalis.

Viešojoje bibliotekoje yra Buhalterijos padalinys. Biblioteka administruoja ir prižiūri 3 rajone veikiančius literatūrinius muziejus ir ekspozicijas: Puziniškio (G. Petkevičaitės-Bitės gimtinė), J.Tumo-Vaižganto ir knygnešių bei Mato Grigonio. Ėriškių bibliotekos patalpose yra įrengtas (2018 m.) kalbininko Juozo Balčikonio atminimo kambarys.

Ataskaitiniais metais vaikų dienos centrų paslaugos buvo teikiamos Linkaučių, Žibartonių, Gustonių bibliotekose.

Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka veikia pagal nuostatus, patvirtintus Panevėžio rajono Tarybos sprendimu 2018 m. lapkričio 29 d. Nr. T-211.

Ataskaitiniais metais bibliotekų tinklas nesikeitė. Dėl darbuotojų kaitos ir kitų aplinkybių įvairiais laikotarpiais skaitytojai buvo aptarnaujami ribotą laiką Katinių, Karsakiškio ir Velžio bibliotekose. Dėl Vadoklių bibliotekos patalpų remonto, biblioteka skaitytojus iki gruodžio mėnesio vidurio aptarnavo mokyklos patalpose.

2.3. Nestacionarus gyventojų aptarnavimas

- Bibliotekinių punktų skaičius – 1. Rajone veikia Sujetų knygų išdavimo punktas, prie Smilgių bibliotekos.
- Neįgalių ir senyvo amžiaus gyventojų aptarnavimas:
 - Knygnešių skaičius rajone – 148
 - Aptarnaujamų skaitytojų skaičius – 251

Įprastai rajono bibliotekose, vartotojų, kuriems spaudiniai pristatomi į namus, skaičiuojama nuo 3 iki 7 asmenų. Ataskaitiniais metais namuose aptarnaujamų vartotojų skaičius kiek sumažėjo: pasibaigus karantinui, gyventojai vėl noriau pradėjo lankytis bibliotekose. Knygnešių skaičius beveik nekinta - bibliotekininkai rajono senyvo amžiaus ir neįgalius skaitytojus spaudiniais stengiasi aprūpinti patys. Spaudos pristatymu taip pat rūpinasi skaitytojų artimieji, kaimynai, socialiniai darbuotojai.

2.5. Bibliotekų paslaugų prieinamumas asmenims, turintiems negalią.

Biblioteka dalyvauja iniciatyvoje „Biblioteka visiems“. Tai - galimybė atrasti biblioteką ir paslaugas autizmo spektro ir kitų kalbos, komunikacijos ir elgesio sutrikimų turintiems lankytojams bei specializuotos informacijos ir paslaugų teikimas jiems.

Ryšiai su Lietuvos audiosensorine biblioteka. Panevėžyje veikia Lietuvos audiosensorinės bibliotekos Panevėžio padalinys, kuris aptarnauja Panevėžio regiono skaitytojus. Per ataskaitinius metus suintensyvėjo rajono bibliotekų bendradarbiavimas su šia biblioteka. Ramygalos bibliotekoje jau užregistruoti 2 skaitytojai, kurie gali naudotis šios bibliotekos teikiama įranga, klausytis garsinių knygų. Aktyviai ELVIS paslauga, edukacijos pristatinėjamos ir Miežiškių, Llūdynės, Velžio bibliotekose, taip sudarant galimybes silpniau matantiems, vyresnio amžiaus gyventojams gauti kultūrinės paslaugas.

2.4. Pasiekimai, trūkumai ir problemos, susijusios su bibliotekų ir jų paslaugų prieinamumu.

Metų eigoje prie viešosios ir Ramygalos bibliotekų buvo pastatyti knygomatai. Ataskaitiniu laikotarpiu rajone jau 4 bibliotekų lankytojai galės leidinius užsakyti ir pasiimti jiems patogiu laiku. Tikimasi, kad ateityje jie padės spręsti bibliotekų paslaugų prieinamumo problemas.

Didelę įtaką bibliotekų veiklos viešinimui, informacijos apie teikiamas paslaugas sklaidai daro bibliotekų naudojami socialiniai tinklai. Praktiškai visos rajono bibliotekos turi susikūrusio feisbuk paskyras.

III. FONDO FORMAVIMAS

3.1. Fondo būklė

Iš viso CBS fonde yra 197 756 fiz. vnt. – 172 809 pav. dokumentų. Iš jų:

Metai	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2023	38464 fiz. vnt. – 20911 pav.	13 981 fiz. vnt. – 8 599 pav.	145 311 fiz. vnt. – 143019 pav.
2022	38 989 fiz. vnt. – 20 945 pav.	14 503 fiz. vnt. – 8 892 pav.	158678 fiz. vnt. – 152979 pav.
2021	41 502 fiz. vnt. – 21 343 pav.	16 330 fiz. vnt. – 9 932 pav.	166 361 fiz. vnt. – 153 216 pav.

Lyginant su praėjusiais, 2022, metais, rajono centralizuotos bibliotekų sistemos dokumentų fondas sumažėjo 14 414 fiz. vnt. Toks yra skirtumas tarp gautų ir nurašytų dokumentų. Nors fondo dydis mažėja, išaugo fondo piniginė vertė – padidėjo 47 088,11 eurais. Toks skirtumas susidaro ne tik dėl kylančių naujai gautų dokumentų kainų, bet ir dėl nurašomų ankstesnių metų įsigytų dokumentų, kurių piniginė vertė buvo mažesnė, o dar didesnis skirtumas susidaro ankstesnę piniginę vertę (rublius, talonus ir litus) verčiant į eurus.

Metų pabaigai CBS fondo piniginė vertė – 778 407,80 eurų.

Viso dokumentų CBS fonde yra:

- knygų ir serialinių leidinių – 196744 fiz. vnt. – 171550 pav.
- kartografijos – 10 fiz. vnt.
- natų – 189 fiz. vnt. .
- vaizdinių – 18 fiz. vnt.
- garsinių regimųjų – 739 fiz. vnt.
- trimačių – 7 fiz. vnt.

- kiti skaitmeniniai dokumentai fizinėse laikmenose – 29 fiz. vnt.
- duomenų bazės fizinėse laikmenose – 20 fiz. vnt.

Fondo sudėtis

Iš viso sistemoje grožinės literatūros –141 720fiz. vnt. – 72%.	
Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 19 681fiz. vnt. – 50 %
	☐ Miesto bibliotekoje – 9 871 fiz. vnt. – 71 %
	☐ Kaimo bibliotekose – 112 060 fiz. vnt.. – 77 %

Iš viso sistemoje teminės literatūros–60 420 fiz. vnt. – 28%	
Iš jų:	☒ Savivaldybės VB – 18 783 fiz. vnt.. – 49 %
	☐ Miesto bibliotekoje –4 110 fiz. vnt. – 29 %
	☐ Kaimo bibliotekose – 33 251fiz. vnt. – 23 %

Centralizuotos bibliotekų sistemos fondo sudėties pokyčiai pagal grožinės ir teminės literatūros užimamą dalį nežymūs – ataskaitiniais metais 0,14 procento vėl padaugėjo grožinės literatūros. Grožinė literatūra paprastai sudaro beveik tris ketvirtadalius viso fondo. Metų eigoje daugiau ir įsigyta (viso CBS – 73,27 procentai), ir nurašyta (70,82 procentai) grožinės literatūros, kas ir išlaiko didesnę grožinės literatūros dalį fonduose.

Iš viso sistemoje periodinių leidinių -179 fiz. vnt. – 0,09%.	
Iš jų:	☐ Savivaldybės VB – 160 fiz. vnt – 0,42%. Iš jų :
	○ žurnalų – 94 fiz. vnt.
	○ laikraščių – 66 fiz. vnt.

Lentelėje pateikti duomenys parodo tik tą dalį periodinių leidinių, kurie iš ankstesnių metų yra įtraukti į CBS fondo bendrosios apskaitos knygą ir saugomi bibliotekos fonduose.

Ataskaitiniais metais įtraukiamas į apskaitą ir pridedamas prie viešosios bibliotekos periodikos tik 1 komplektas laikraščių – „Tėvynė“, kuris saugomas nuolatini. Kitose rajono bibliotekose periodiniai leidiniai saugomi tik vienerius metus ir į bendrosios apskaitos knygas neįtraukiami.

3.2. Aprūpinimas dokumentais

Vienam gyventojui rajone tenka dokumentų (fiz. vnt.)	Vienam vartotojui rajone tenka dokumentų (fiz. vnt.)
5,18 (2021 m. - 5,57)	44,72 (2021 m. – 44,71)
Iš jų:	
Mieste – 5,18	mieste – 51,21
kaime – 4,52	kaime – 42,48

Vienam gyventojui tenka <u>naujai</u>	Vienam gyventojui tenka <u>garsinių ir</u>	Vienam gyventojui tenka	Vienam vartotojui tenka <u>naujai</u>	Vienam vartotojui tenka <u>garsinių ir</u>	Vienam vartotojui tenka
--	---	--------------------------------	--	---	--------------------------------

gautų dokumentų (fiz. vnt.) rajone	<u>regimųjų</u> dokumentų (fiz. vnt.) rajone	<u>elektroninių</u> dokumentų (fiz. vnt.) rajone	gautų dokumentų (fiz. vnt.) rajone	<u>regimųjų</u> dokumentų (fiz. vnt.) rajone	<u>elektroninių</u> dokumentų (fiz. vnt.) rajone
0,19	0,02	0,001	1,5	0,15	0,01
Iš jų:					
mieste – 0,12	mieste – 0,009	mieste – 0,0007	mieste – 1,14	mieste – 0,1	mieste – 0,007
kaime – 0,18	kaime – -0,004	kaime – 0,0003	kaime – 1,69	kaime – 0,04	kaime – 0,003

3.2.1 Naujų dokumentų įsigijimas

Per metus iš viso įsigyta dokumentų rajono bibliotekose – **7 288** fiz. vnt. – **1 692** pav., iš jų naujų – **1 228** fiz. vnt. už **57 539,50** eur.

Per metus gavo dokumentų savivaldybės VB	Per metus gavo miesto biblioteka	Per metus VIDUTINIŠKAI gavo viena kaimo biblioteka
1 195 fiz. vnt. – 1 104 naujų pav.	312 fiz. vnt. – 284 naujų pav.	170 fiz. vnt. – 28 pav. (Bendras skaičius: 5 781 fiz. vnt. – 955 naujų pav.)

Lyginant dokumentų įsigijimą pagal turinį - kasmet išlieka tos pačios tendencijos: ženkliai daugiau įsigyta grožinės literatūros (73,27 %), nei teminės (26,73 %).

Per metus įsigyta GROŽINĖS literatūros Iš viso 5 340 fiz. vnt. – 1 185 pav.		Per metus įsigyta TEMINĖS literatūros Iš viso 1 948 fiz. vnt. – 507 pav.	
Viešojoje bibliotekoje	834 fiz. vnt. – 759 naujų pav.	Viešojoje bibliotekoje	361 fiz. vnt. – 345 naujų pav.
Miesto bibliotekoje	236 fiz. vnt. – 210 naujų pav.	Miesto bibliotekoje	76 fiz. vnt. – 74 naujų pav.
Kaimo bibliotekose	4 270 fiz. vnt. – 752 naujų pav.	Kaimo bibliotekose	1 511 fiz. vnt. – 203 naujų pav.
Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje 126 fiz. vnt. – 22 nauji pav.		Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje 44 fiz. vnt. – 6 nauji pav.	

Įsigyta grožinė literatūra sudaro 83 %:	Įsigyta teminė literatūra sudaro 17%:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ VB – 70 % ▪ Miesto bibliotekoje – 76 % ▪ Kaimo bibliotekose – 74 % 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VB – 30 % ▪ Miesto bibliotekoje – 24 % ▪ Kaimo bibliotekose - 26 %

Ataskaitiniais metais dokumentų gauta 523 vienetais mažiau nei ankstesniais metais. Apžvelgiant dokumentų gavimą bibliotekose pastaruosius penkerius (2022-2018) metus, galima pastebėti, kad gautų dokumentų skaičius išlieka panašus nuo 6 885 iki 7 811 vienetų, išskyrus 2020-tuosius, kai bibliotekoms buvo papildomai skirta lėšų dokumentams įsigyti ir dokumentų per metus gauta 8 723 vienetai.

Lyginant su 2022 metais, grožinės literatūros įsigyta 1 142 fiziniais vienetais mažiau, taip pat ir pavadinimais 167 mažiau, o naujų pavadinimų – 137 mažiau. Nauji pavadinimai sudaro beveik du trečdalius visų

pavadinimų – 67,75 procentai. Nauji, neturėti dokumentai papildė bibliotekų fondus perkant naujai išleistus spaudinius, o pasikartojančių pavadinimų grožinės knygos daugiausiai pasipildė Knygų Kalėdos akcijos metu, taip pat dovanojami skaitytojui. Įsigyta didesnis populiariausių ir skaitomiausių autorių atskiro pavadinimo egzempliorių skaičius. Stengiamasi numatyti ir įsigyti tik populiarią skaitomą bei išliekamąją vertę turinčią grožinę literatūrą. Pirmenybę teikiama lietuvių autorių knygoms. Tik reikia pastebėti, kad jų išleidžiama daug mažiau nei užsienio autorių.

Ataskaitiniais metais bibliotekos teminės literatūros lyginant su praeitais metais gauta 619 vienetų daugiau, o pavadinimais - 34 mažiau (naujais – 14 daugiau). Daugiausiai CBS teminės literatūros gauta mokslo šakomis:

visuomenės mokslų (605 fiz. vnt. 108 pav.),
geografijos, biografijų ir istorijos (496 fiz. vnt. 77 pav.),
taikomųjų mokslų ir medicinos (353 fiz. vnt. 82 pav.),
filosofijos ir psichologijos (141 fiz. vnt. 86 pav.),
meno, fotografijos ir sporto (134 fiz. vnt. 62 pav.).

Mažiausiai - religijos ir teologijos (52 fiz. vnt. 18 pav.) ir bendrojo skyriaus (32 fiz. vnt. 204 pav.) ir kt.

Lyginant su praėjusiais metais, dokumentų gavimas pagal rūšis ir tipą išliko toks pat. Fondai daugiausiai pasipildė knygomis (pagal rūšis) ir spaudiniais (pagal tipą).

Gauti dokumentai pasiskirstė pagal:

Rūšis	Tipą	Paskirtį
knygos – 7 271 fiz. vnt. – 1 685 pav.	spaudiniai – 7 280 fiz. vnt. – 1 690 pav.	ikimokykliniam amžiui – 751 fiz. vnt. – 115 pav.
vaizdiniai – 1 fiz. vnt. – 1 pav.	grafika – 1 fiz. vnt. – 1 pav.	moksleiviams – 1 765 fiz. vnt. – 338 pav.
Kiti (trimačiai) – 7 fiz. vnt. – 1 pav.	kita – 7 fiz. vnt. – 7 pav.	jaunimui – 27 fiz. vnt. – 12 pav.
tęstiniai – 8 fiz. vnt. – 4 pav.		suaugusiems – 4 745 fiz. vnt. – 1 227 pav.
žurnalai, laikraščiai – 1 fiz. vnt. – 1 pav.		

Fondai daugiausiai pasipildė knygomis (pagal rūšis) ir spaudiniais (pagal tipą). Tai atitinkamai sudaro 99,77 ir 99,89 proc. Atsižvelgiant į vartotojų poreikius ir įvertinus panaudojimą, atsisakoma muzikos, garso ir vaizdo įrašų, keičiant juos tradiciniais spaudiniais.

Kaip ir kasmet pagal paskirtį įsigyta daugiau suaugusiems skirtų dokumentų – 65 % viso gavimo, šių vartotojų yra daugiau, ir yra didesni poreikiai. Lyginant su ankstesniais metais įsigytų dokumentų suaugusiems dalis per metus padidėjo 9 proc. - 338 vienetais (2022 metais buvo 56 % viso gavimo).

Vartotojai vaikai sudaro 30 % visų rajono bibliotekų vartotojų. Dokumentų įsigyta vaikams per metus 35% viso gavimo (praeitais metais buvo tik 43,36 %). Daugiau gauta moksleiviams (B ir C grupėms). Bendras skaičius leidinių vaikams – 2 516 fiz. vnt. 453 pav. – ir fiziniais vienetais, ir pavadinimais mažiau, lyginant su ankstesniais metais. Vid. kaimo biblioteka gavo 60 egz. 11 pav. dokumentų vaikams - gavimas pamažėjo, bet pamažėjo ir bendras dokumentų gavimas per metus. Gausesniai literatūros vaikams gavimui įtakos turėjo parama iš paramos ir labdaros fondo „Švieskime vaikus“ – gauta 11 pavadinimų 1 254 knygelių vaikams.

Suaugusiems (kartu su dokumentais jaunimui) skaitytojams skirtų leidinių gauta 4 772 fiz. vnt. 1 239 pav. – 65 % (2022 metais – 57%) – ataskaitiniais metais šiai amžiaus grupei gauta daugiau. Vid. kaimo biblioteka gavo 110 fiz. vnt. 28 pav. dokumentų suaugusiems. Lyginant su ankstesniais metais šie rodikliai kito - padidėjo egzemplioriais (14 egz.), bet pamažėjo pavadinimų (3 pav.).

LR kultūros ministerija 2023 metais iš **Valstybės biudžeto** skyrė 41 964 eurus naujiems dokumentams įsigyti. Lyginant su 2022 metais, lėšų skirta 1 640 eurai mažiau (panaši suma buvo skirta 2021 metais – 41 206 eurai). Įvertinus skirtas lėšas naujų dokumentų įsigijimui, ir vis kylančias leidinių kainas nauji dokumentai bibliotekoms įsigijami laikantis komplektavimo principų: kruopščiai pasirinkti reikalingą akademinę literatūrą, naujų dalykinės literatūros leidinių įsigyti po 1-2 egzempliorius, populiariosios teminės literatūros – po 4-5 egzempliorius, grožinės literatūros - po 4-6 egzempliorius, išskyrus lengvesnio, detektyvinio turinio leidinius – po 8-10 egzempliorių, tuo būdu didinama leidinių pavadinimų įvairovė. Aišku, atskirų dokumentų buvo užsakyta ir po 1-2 egzempliorius, kurie buvo skirti į VB skyrių fondus, iš kur lengviau ir greičiau reikalingi dokumentai pasiekia ir viso rajono atskirų bibliotekų skaitytojus.

Pagal tiekėjus dokumentų bibliotekoms įsigyta:

Eil. Nr.	Tiekėjas	Eil. Nr.	Tiekėjas
1	Alma littera sprendimai, UAB – 1120 fiz. vnt. – 14478,97 Eur	15	Lectio divina, UAB – 34 fiz. vnt. – 402,44 Eur
2	Apkabink mėnulį, MB – 9 fiz. vnt.– 75,00 Eur	16	Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla – 184 fiz. vnt. – 2154,46 Eur
3	Aukso žuvis, VŠĮ – 37 fiz. vnt.– 462,38 Eur	17	Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas – 20 fiz. vnt. – 267,00 Eur
4	BALTO leidybos namai, UAB – 205 fiz. vnt.– 3303,22 Eur	18	Liūtai ne avys, UAB – 31 fiz. vnt – 134,50 Eur
5	BALTO trader, UAB – 23 fiz. vnt.– 250,32 Eur	19	Nieko rimto, UAB – 136 fiz. vnt. – 1112,69 Eur
6	Baltų lankų leidyba, UAB – 256 fiz. vnt.– 2941,24 Eur	20	Medipresa, UAB – 71 fiz. vnt. – 842,99 Eur
7	Baltų lankų vadovėliai, UAB – 7 fiz. vnt.– 104,00 Eur	21	Odilė, leidykla – 5 egz. – 39,24 Eur
8	Briedis, leidykla – 138 fiz. vnt.– 1612,85 Eur	22	Patogu pirkti, UAB – 21 fiz. vnt. – 259,94 Eur
9	Gelmės, VŠĮ – 37 fiz. vnt.– 325,43 Eur	21	Sofoklis, UAB – 206 fiz. vnt. – 2558,80 Eur
10	Homo liber, V.Gužauskio firma – 16 fiz. vnt.– 131,89 Eur	24	Svajonių knygos, UAB – 165 fiz. vnt. – 1519,51 Eur
11	Humanitas, UAB – 64 fiz. vnt.– 870,04 Eur	25	Tyto alba, UAB – 325 fiz. vnt. – 4024,83 Eur
12	Jotema, UAB – 235 fiz. vnt.– 2202,03 Eur	26	Terra Publica, VŠĮ – 46 fiz. vnt. – 415,00 Eur
13	Kitos knygos, UAB – 33 fiz. vnt. – 396,01 Eur	27	Vagos prekyba, UAB – 95 fiz. vnt. – 1272,96 Eur
14	Lapas, VŠĮ – 6 fiz. vnt. – 78,30 Eur	28	Žalias kalnas, MB – 8 fiz. vnt. – 52,00 Eur

Pirkimų metu panaudotos LR Kultūros ministro įsakymu skirtos valstybės biudžeto lėšos (41964,00 eurai) ir kitos lėšos – GPM 1,2 proc. (249,04 eurų), viso 42213,04 eurų.

3.2.1. Lėšos dokumentams įsigyti

Už Kultūros ministerijos iš **valstybės biudžeto skirtas lėšas** įsigyta 3504 fiz. vnt. 1012 pav. – iš jų 964 nauji pav.

Vidutinė kaina dokumento, įsigyto už valstybės biudžeto lėšas – 11,98 eurai.

Vidutinė kaina dokumento, skirto vaikams – 9,75 euro, suaugusiems – 12,95 euro.

Lyginant su 2022 metais, kaina išaugo 2,8 euro.

Knygos bibliotekoms buvo užsakomos remiantis Nacionalinės bibliotekos rengiama “Informacija apie Lietuvoje išleistus leidinius, gautus Nacionalinėje bibliotekoje” bei atskirų leidyklų ir knygų platintojų-pardavėjų internetinėse svetainėse, internetiniuose puslapiuose ir periodinėje spaudoje skelbiama informacija. Taip pat

atsižvelgiama į atskirų leidyklų bei knygų platintojų siunčiamus leidinių sąrašus, autorių pasiūlymus, knygynų naujienas, bibliotekos darbuotojų ir skaitytojų pasiūlymus.

Pagal finansavimo šaltinius dokumentų įsigyta (be prenumeruojamų periodinių leidinių) už:

Valstybės biudžeto lėšas	43 278,73 Eur – 3 679 fiz.vnt.
Iš jų:	
✓ Kultūros ministerijos lėšas –	41 964,00 Eur – 3 504 fiz.vnt.
✓ neatlygintinai gauti –	1 057,45 Eur – 136 fiz.vnt.
✓ dovanoti –	257,28 Eur – 39 fiz.vnt.
Kitas lėšas	14 260,77 Eur – 3 609 fiz.vnt. už
Iš jų:	
✓ išleistas rajono leidinys –	195,70 Eur – 76 fiz.vnt.
✓ dovanos –	5 952,48 Eur – 817 fiz.vnt.
✓ neatlygintinai gauti –	94,28 Eur – 1 fiz.vnt.
✓ pajamų mokesčio dalis paramos gavėjui –	249,04 Eur – 20 fiz.vnt.
✓ parama –	7 269,58 eur – 2 624 fiz.vnt.
✓ periodika –	33,00 Eur – 1 fiz.vnt.
✓ skaitytojų atneštos vietoj pamestųjų	466,69 Eur – 70 fiz. vnt.

Iš valstybės biudžeto lėšų bibliotekai skirti įvairių leidėjų, Kultūros rėmimo fondo lėšomis ir kitų įstaigų bei organizacijų dalinį finansavimą leidybai gavusių projektų išleisti leidiniai, kurie neatlyginamai perduodami bibliotekoms.

Paramos būdu gautos knygos – iš leidyklos „Briedis“ (36 pav. 1 197 fiz. vnt. už 5 330,21 eurus), Lietuvos rašytojų sąjungos leidyklos (21 pav. 173 fiz. vnt. už 753,77 eurus), labdaros ir paramos fondo „Švieskime vaikus“ (11 pav. 1 254 fiz. vnt. už 1185,60 eurus).

Iš pajamų mokesčio dalies paramos gavėjui be knygos, įsigytos vykdant viešuosius pirkimus, nupirktos 4 knygos-albumai ukrainiečių kalba apie Ukrainą, tuo pačiu ne tik papildant fondus knygomis apie šią šalį, bet tuo pačiu ir paremiant Ukrainos tautą.

Per metus įsigyta dokumentų **pagal tiekėjus** (už valstybės ir kitas lėšas bendrai):

Tiekėjai	Pavadinimų (pav.) skaičius	Fizinių vienetų (fiz. vnt.) skaičius
Autorius	22	72
Įvairios leidyklos, leidinių platintojai	1 075	4 894
Skaitytojai	466	506
Įvairūs tiekėjai	183	446
Nacionalinė M. Mažvydo biblioteka	9	37
Labdaros ir paramos fondas „Švieskime vaikus“	11	1 254
Valstybinė lietuvių kalbos komisija	1	3
Panevėžio r. savivaldybės administracija	2	76

Gauta dokumentų iš įvairių tiekėjų: Krikščioniškos pagalbos labdaros ir paramos fondas „Donum“ perdavė 36 fiz. vnt. F. N. Sadūnaitės knygos „Skubėkime daryti gera“, Romualdo Ozolo paramos fondas - R. Ozolo rinktinių raštų tritomį (viso 8 knygos), Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarų klubas (4 pav. 108 fiz. vnt.), LR SAM – „Racionalus vaistų vartojimas“ (36 fiz. vnt.), Lietuvos Biblijos draugija – Biblija, arba Šventasis Raštas (36 fiz. vnt.), projektas „Knygų startas“ (6 fiz. vnt.). AB Swedbank dovanojo J. Cvilikienės „Dilema – ne problema“ (10 fiz. vnt.), Lietuvos rašytojų sąjunga (5 pav. 11 fiz. vnt.), po 1-ą egzempliorių iš BJ „Baltijos kopija“, Kazlų Rūdos savivaldybės administracijos.

Gauta knygų iš kolegų - Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės VB (19 pav. 39 fiz. vnt.), Lietuvos audiosensorinės bibliotekos Panevėžio padalinio (1) ir Plungės RSVB (2).

Iš LR Seimo nario Dainiaus Kepenio gauti 4 vienetai Vydūno knygos „Sveikata . Jaunumas. Grožė“. Europos parlamento narės Aušra Maldeikienė perdavė savo knygos „Baimės metai 2020-2022“ 3 vienetus, Rasa Juknevičienė - 4 knygas.

Visų rajono bibliotekų fondai pasipildė po administracinį – istorinį žinyną apie Vadoklių ir Velžio seniūnijų gyvenamąsias vietas, išleistas dalyvaujant Panevėžio rajono savivaldybės spaudinių leidybos projekte ir parašytas mūsų bibliotekos vyr. bibliotekininko Petro Juknevičiaus.

Fondus papildyti autorių ar knygų rengėjų dovanotomis knygomis. Liuda Giedraitytė-Jonušienė dovanuoja 9 egz. savo knygos „Atvirlaiškis“, Jolanta Karaliūnienė – 10 fiz. vnt. „Aš čia buvau“. Po vieną ar keletą savo knygų dovanuoja autoriai Daiva Balbierienė, Jūratė Bulavaitė, Laura Sintija Černiauskaitė, Evelina Daciūtė, Indrė Jonušytė, Liudvika Knizikevičienė, Vida Mikoliūnienė, Birutė Pakėnaitė, Daina Pocius, Arūnas Revotas, Žilvinas Saladžinskas, Emilija Valentinavičienė, Laimutis Žalys, knygos „Ramygala“ vyr. redaktorė sudarytoja Gražina Navalinskienė.

Skaitytojai ir bibliotekų bendruomenės nariai dovanuoja bibliotekoms populiarių grožinės ir teminės literatūros leidinių, kurie, atrinkus reikalingus leidinius, įtraukti į apskaitą – Viešosios bibliotekos fondams, Miežiškių, Šilagalio bibliotekoms. 2022 metų pabaigoje – 2023 metų pradžioje dalyvaujant akcijoje „Knygų Kalėdos“ skaitytojai ir kaimo bendruomenių nariai dovanuoja arti keturių šimtų knygų, iš kurių 345 pavadinimų 378 knygos buvo atrinktos ir paskirstytos rajono bibliotekoms. Akcijoje dalyvavo ir knygas dovanų gavo 17 bibliotekų. Knygomis pasidalino Bernatonių, Berniūnų, Daukniūnų, Geležių, Jotainių, Katinų, Liūdynės, Miežiškių, Molainių, Piniavos, Raguvos, Ramygalos, Smilgių, Šilų, Tiltagalių, Žibartonių bei Viešosios bibliotekų skaitytojai. 2023 metų akcijos metu gautos knygos bus pajamuojuojamos jau sekančiais, 2024, metais, kadangi akcija persikelia į ateinančių metų sausio mėnesį, dovanotos ir surinktos knygos mus pasiekia netgi dar vėliau.

Vietoj vartotojų prarastų ar nepataisomai sugadintų leidinių gauta 70 knygų – jos pakeitė nurašytas knygas iš VB abonemento ir vaikų literatūros fondų bei Gustonių bibliotekos dokumentų fondo.

3.2.3. Periodiniai leidiniai

Per metus užsakyta ir gauta prenumeruojamų periodinių leidinių – 420 komplektų– 61 pav. (270 komplektų 53 pavadinimų žurnalų ir 150 komplektų 8 pavadinimų laikraščių).

Periodikos prenumeratai Panevėžio rajono savivaldybės administracija skyrė 18 588,50 tūkst. eurų. Lėšos užsakymams paskirstytos sekančiais:

- ✓ Viešajai bibliotekai – 2 325,95 eurai (13 % visų lėšų),
- ✓ Ramygalos (miesto) bibliotekai – 753,21 eurai (4 %),
- ✓ kaimo bibliotekoms – 15 509,34 eurai (83 %).

Lyginant su ankstesniais metais, gauta beveik tiek pat lėšų (tik 19 eur daugiau), tad ir užsakymai mažai kuo skiriasi nuo ankstesnių metų – bendras užsakytų komplektų skaičius padidėjo 6 komplektais.

Lyginant su ankstesniais metais lėšų gauta daugiau (3893,50 eurais), tad ir užsakymas skiriasi nuo ankstesnių metų – bendras užsakytų komplektų skaičius padidėjo 97 komplektais. Užsakant periodiką antram ketvirčiui vyko prenumeratos akcija, todėl kai kurios bibliotekos gavo papildomai dviejų pavadinimų žurnalus. Lėšos persiskirstė minimaliai - viešajai ir kaimo bibliotekoms padidėjo 0,04 % ir 0,61 procentais, o miesto sumažėjo 0,65 procento.

Gauta 420 komplektai 61 pav. (53 pav. žurnalų ir 8 pav. laikraščių). Iš jų:

- Viešojoje bibliotekoje – 42 komplektai 37 pav. (29 pav. žurnalų ir 8 pav. laikraščių).
- Miesto bibliotekoje – 21 komplektų 21 pav. (16 pav. žurnalų ir 5 pav. laikraščių)

- Kaimo bibliotekose – 357 komplektai 45 pav. (39 pav. 224 komplektai žurnalų ir 6 pav. 133 komplektai laikraščių)

Vidutiniškai vienoje kaimo bibliotekoje – 11 pav. (po 7 pav. žurnalų ir 4 pav. laikraščių) 8 pav. (po 4 pav. žurnalų ir laikraščių) už 456 eurai eurus.

Dauguma bibliotekų – 30 - gauna dienraštį „Lietuvos rytas“, taip pat po krašto ar mūsų rajono laikraštį – „Tėvynė“ (36 egz.), „Panevėžio kraštas“ (19 egz.), „Sekundė“ kartu su „Panevėžio balsu“ (30 egz.). Kartu su „Lietuvos rytu“ kas savaitę gauna papildomai po du žurnalus – „Stilius“ ir „Savaitgalis“, o kas pusmetį žurnalą „Stilius+“.

Daugiausiai užsakyta žurnalų: „Edita“ (9 egz.), „Ji“ (14 egz.), „Žmonės“ (11 egz.), „Namie ir sode“ (7 egz.), „Sodo spalvos“ (10 egz.), „Sodo spalvos“ kartu su „Augalų pasaulis“ (6 egz.). Profesinio žurnalo „Tarp knygų“ užsakyta 2 vienetai.

Jaučiamas trūkumas periodinių leidinių vaikams – jų pasiūla kasmet mažėja. Visose bibliotekose užsakyta 9 pav. 45 komplektas, skirtas vaikams. Daugiausiai užsakyta žurnalų „Naminukas“ (13 egz.) ir „Justė“ (11 egz.), taip pat po kelis užsakyta „Flintas“, „Laimiukas“, „Lututė“, „Penki“, „NG Kids“, „Nykštukas“, „Smegenūzai“.

Bibliotekos gauna neatlygintinai periodinių leidinių, kuriuos šalies viešosioms bibliotekoms prenumeruoja Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo (SRTR) fondas, įgyvendindamas konkurso „Valstybės teikiamos dalinės finansinės paramos kultūriniais ir šviečiamiesiems projektams“ nuostatus. Viso buvo gauta 32 pav. periodiniai leidiniai: 27 pav. žurnalai ir 5 pav. laikraščiai, kurie buvo išskirstyti rajono bibliotekoms.

Gauti prenumeruojami periodiniai leidiniai bendrosios bibliotekos apskaitos knygoje nefiksuoja nurodant nuo 2011 metų, išskyrus vieną – rajono laikraštį – „Tėvynė“ (2023 m. 1 komplektas už 33 eurus), kuris yra saugojamas neterminuotai viešojoje bibliotekoje. Kiti periodiniai leidiniai kuriam laikui paliekami saugojimui, išduodami skaitytojams, tačiau nėra įtraukiami į bendrosios apskaitos knygą, tokiu būdu nefiksuoju ir jų įsigijimo lėšų.

Naujai gautų dokumentų procentas dokumentų fonde:

Visame CBS fonde – 4%	Miesto bibliotekoje – 2 %
Savivaldybės VB – 3%	Kaimo bibliotekose – 4%

Vidutinė įsigyto dokumento kaina –7, 9Eur

(2022 m. – 7,12 Eur, 2021 m. - 8,08 Eur, 2020 m. - 7,85 Eur)

Vidutinė kaina dokumento, įsigyto už Kultūros ministerijos lėšas –11, 98 Eur

(2022 m. 10, 48 Eur, 2021m. - 9,18 Eur, 2020 m. - 8,59 Eur)

Lėšos, tenkančios vienam gyventojui dokumentams įsigyti (be periodikos):

- Iš viso – 1,51 Eur (viso 57 539,5 Eur)
- Valstybės biudžeto lėšos – 1,13 Eur (43 278,73 Eur) (kartu su KM skirtomis lėšomis)
 - Kultūros ministerijos skirtų lėšų – 1,1 Eur (viso 41964,00 Eur)
 - Valstybės biudžeto lėšos – 0,03 Eur (viso 1 314,73 Eur) (be KM skirtų lėšų)
- Iš kitų lėšų – 0,37 Eur (viso 14260,77 Eur)
- Savivaldybės skirtų lėšų – 0,00 Eur (be periodikos).

Lėšos, tenkančios vienam vartotojui dokumentams įsigyti:

- iš viso – **11,85** Eur (2022 m. - **11,72** Eur, 2021 m. - 9,14 Eur)
- iš LR kultūros ministerijos skirtų lėšų (bendrai) – **8,64** Eur (2022 m. - **9,19** Eur ,2021 m. - 6,78)

3.3. Dokumentų nurašymas

- CBS nurašyta iš viso **21 702 fiz. vnt.** (paskutinis pav. **1 870**) už **10 451,39** Eur. Iš jų:
 - Savivaldybės viešojoje bibliotekoje – 1 522 fiz. vnt.– 1 138 pav.
 - Miesto bibliotekoje – 834 fiz. vnt. – 577 pav.
 - Kaimo bibliotekose – 19 346 fiz. vnt. – 1 550 pav.

Nurašymo priežastys:

Priežastis	Skaičius fiz. vnt.	Procentas
Susidėvėję ir vartotojų sugadinti dokumentai	18 695	86%
Nepaklausūs, praradę aktualumą dokumentai	2 515	12%
Dėl kitų priežasčių prarasti dokumentai	77	0,3%
Perduoti į atsarginį/ manų fondą	353	1,5
Vartotojų sugadinti prarasti dokumentai, keičiant kitais dokumentais	62	0,2%

Pagrindinės nurašymo priežastys - susidėvėjusių ir vartotojų sugadintų dokumentų nurašymas, toliau – praradę aktualumą dokumentai.

Remiantis 2023 metų gruodžio 31 dienos visos sistemos fondo dydžio duomenimis, iš jo atrinkta ir nurašyta dokumentų – viso CBS – 10,97, iš viešosios bibliotekos – 3,96, iš miesto bibliotekos – 5,97, o iš kaimo bibliotekų – 13,31 procentai jų fondų.

Susidėvėję ir vartotojų sugadinti dokumentai buvo nurašyti visose bibliotekose. Daugiausiai jų atrinkta ir nurašyta iš:

Daukniūnų (385 fiz. vnt.), Krekenavos (548 fiz. vnt.), Naujamiesčio (293 fiz. vnt.) Upytės (256 fiz. vnt.), Katinų (238 fiz. vnt.), Liūdynės (185 fiz. vnt.) ir Naujarodžių (153 fiz. vnt.) bibliotekų.

Atlikus bibliotekų fondų patikrinimus buvo nurašyti nerasti fonduose 77 dokumentai (trūkumas) šiose bibliotekose: Berčiūnų – 12 fiz. vnt., Gustonių – 14 fiz. vnt., Katinų – 26 fiz. vnt., Molainių – 11 fiz. vnt. bei Šilų – 14 fiz. vnt.

Nepaklausūs, praradę aktualumą dokumentai buvo atrinkti ir nurašyti išvežant į makulatūrą iš 30 bibliotekų fondų.

Nurašymo lėšos:

- valstybės – 570,48 Eur
- savivaldybės – 7599,44 Eur
- kitos – 2281,47 Eur

Vietoje 62 fiz. vnt. vartotojų prarastų dokumentų bibliotekų fondai papildė 70 naujais leidiniais – Viešosios bibliotekos (35 fiz. vnt.) ir Gustonių (35 fiz. vnt.) bibliotekose.

Per ataskaitinius metus fondas pamažėjo 14 414 egzemplioriais (gauta 7 288 egz., o nurašyta – 21 702 egz.).

3.4. Fondo panaudojimas

- Bendras bibliotekų fondo apyvartos rodiklis – 1,29
 - Savivaldybės viešoji biblioteka – 0,92
 - Miesto bibliotekoje – 1,48

■ Kaimo bibliotekose– 1,37

3.5. Mainų fondas

Mainų fonde saugoma 14 136 fiz. vnt. dokumentų.

- Per metus gauta – 353 fiz. vnt.
- Per metus nurašyta – 2 968 fiz. vnt.

Ataskaitiniais metais Mainų fondas pasipildė tik dokumentais iš viešosios bibliotekos abonemento fondo, Liūdynės, Ramygalos ir Smilgių bibliotekų fondų.

3.6. Atsarginis fondas

- Sukaupta 4 757 fiz. vnt. dokumentų.
- Per metus gauta 275 fiz. vnt. dokumentų.
- Nurašyta 0 fiz. vnt. dokumentų.

Atsarginis fondas pasipildė dokumentais iš VB abonemento, informacinių leidinių ir vaikų literatūros fondų.

3.7. Fondo komplektavimo problemos

Valstybės biudžeto lėšų, skirtų dokumentams įsigyti, neužtenka išpildyti visų bibliotekų poreikių naujų leidinių pirkimui. Tenka ieškoti balanso tarp turimų lėšų, kylančių dokumentų kainų ir norimo įsigyti leidinių egzemplioriškumo. Ataskaitiniais metais naujo dokumento įsigijimo kaina už valstybės biudžeto skirtas lėšas padidėjo 1,5 euro – nuo 10,48 iki 11,98 euro.

Įsigyjant dokumentus būtina įvertinti jų reikalingumą, numatyti leidinio populiarumą, turimą išliekamąją vertę.

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka nuolat tobulina Lietuvos integralios bibliotekų informacijos sistemos (LIBIS) sprendimus. Kartais susiduriama su techniniais trikdžiais. Iki šios dienos negalima vykdyti atskirų funkcijų – nėra baigta formuoti fondo bendrosios apskaitos knyga, jos trečioji dalis – fondo judėjimas.

Metų eigoje buvo nuolat stebimas ir vertinamas rajono bibliotekų darbas, daugiau dėmesio skiriant fondo sustatymui, informaciniams užrašams, nereikalingų ir netinkamų naudojimui dokumentų atrankai iš fondų, bibliotekinių dokumentų pildymui. Ataskaitiniais metais patikrinti Berčiūnų, Šilų, Katinų ir Molainių bibliotekų fondai. Teikti ir formuoti nerastų dokumentų nurašymo aktai.

IV. VARTOTOJŲ APTARNAVIMAS

4.1. Vartotojų telkimas

Gyventojų skaičius

Panevėžio rajono savivaldybės administracijos duomenimis (<https://www.panrs.lt/seniunijos-2/>) gyventojų, deklaravusių gyvenamąją vietą rajone skaičius 2024-01-01 buvo 38 146.

Vartotojų sutelkimas:

Bendras	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
13%	10%	11%

Gyventojų sutelkimo procentą bibliotekose įtakoja tokie pagrindiniai rodikliai:

- gyventojų tankumas (rajone jis gana žemas – 16- ir tai įtakoja žemą sutelkimo procentą),

- demografija ir migracija (mažėja jaunų šeimų, vaikų skaičius, tuo pačių retėja rajono švietimo įstaigų tinklas),
- infrastruktūrinės problemos (sumažėjus viešojo transporto reisams rajone, mažėja galimybė gyventojams, ypač vyresnio amžiaus, patekti į bibliotekas).

4.2. Vartotojų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2023	4 857	1 163	273	3 421
2022	4 746	996	284	3 466
2021	6 082	1 171	351	4 560

2021 m. Lietuvos nacionalinei M. Mažvydo biblioteka įvykdžius LIBIS modernizaciją - perkėlus visus bibliotekų duomenis į Jungtinį katalogą, keitėsi ne tik skaitytojų registracijos ir dokumentų užsakymo bei išduoties procesai, bet ir jų apskaita. Perėjus prie vieningos skaitytojų apskaitos visose Panevėžio rajono bibliotekose, skaitytojai nebedubliuojami, perregistravus vienoje bibliotekoje, to nebereikia daryti kitose, tačiau tai iškreipia registruotų vartotojų skaičių konkrečioje bibliotekoje, t.y. kurioje kaimo bibliotekoje užregistruojamas, perregistruojamas vartotojas, tai bibliotekai einamaisiais metais ir prisiskaitomas vartotojas, nepriklausomai, kad jis skaito ir kitose bibliotekose.

Atsižvelgiant į anksčiau minėta priežastį, vartotojų skaičių ir kitus bibliotekinio darbo rodiklius įtakojo ir sumažėjęs bibliotekų prieinamumas:

- Dėl ilgalaikio darbuotojų nedarbingumo (net 7 bibliotekų vartotojai dėl darbuotojų ligos nebuvo aptarnaujami ilgiau nei 1 mėn.);
- Dėl ribotą laiką aptarnaujamų vartotojų (darbuotojų nebuvimo ribotą laiką Katinų, Velžio, Karsakiškio, Nevėžio, Raguvos bibliotekos);
- Dėl bibliotekų remontų (Vadoklių, Berčiūnų bibliotekos).

2023 metais viešosios bibliotekos skaitytojų aptarnavimo skyriuje skaitė **1 163 registruoti vartotojai**. t.y. 167 vartotojais daugiau negu 2022 metais. Per einamuosius metus buvo perregistruota 836 (72 proc.) vartotojų, naujai užregistruoti 327 vartotojai – tai sudaro 28 proc. visų registruotų vartotojų skaičiaus. Lyginant su 2022 m. perregistruota 130 skaitytojų daugiau, o naujų skaitytojų užregistruota 37 daugiau.

4.3. Vartotojų sudėties pokyčiai

Rajono bibliotekose skaitytojai skirstomi:

vaikai iki 14	9 – 12 kl. moksleiviai	studijuojantys asmenys	dirbantieji	laikiniai nedirbantys asmenys	Pensinio amžiaus asmenys (senjorai)
---------------	------------------------	------------------------	-------------	-------------------------------	-------------------------------------

2023 m. didžiausia skaitytojų grupė, kaip beje ir ankstesniais metais, buvo suaugę, dirbantys asmenys. Jie sudarė 37 procentus nuo visų skaitytojų skaičiaus. Sekanti pagal gausumą grupė – vaikai iki 14 m. amžiaus – 30 procentų.

Lyginant su 2022 metais padaugėjo skaitančių senjorų, nuo 16 iki 18 procentų. Laikiniai nedirbantys asmenys sudarė 8 procentus, moksleiviai – 5 ir studentai – 2 procentus nuo visų skaitytojų.

Neįgaliųjų ir senyvo amžiaus žmonių aptarnavimas namuose vienas iš bibliotekų rezervų, pritraukiant skaitytojus. Šiai skaitytojų grupei, kuriems sunku ateiti į biblioteką, skaityti įprasto formato spaudą, knygnešystės paslaugas rajone teikė daugiau kaip 100 savanorių, bibliotekininkų, šeimos narių, socialinių darbuotojų. Šiai skaitytojų grupei taip pat aktuali ir šiuo metu labai populiarėjanti garsinių knygų perklausos (ELVIS) paslauga.

4.4. Apsilankymų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2023	89 216	14 675	5602	68 939
2022	87 653	11 639	4 793	71 221
2021	72 669	9 207	4 093	59 369
2020	78 082	13 423	4 539	60 125
2019	123 262	23 467	7 608	92 187

2023 m. apsilankymų skaičius augo viešojoje ir miesto bibliotekose. Pasibaigus karantinui, nebetaikant specialiųjų reikalavimų, skaitytojai grįžta į bibliotekas. Palyginus su 2019 m. matoma, kad fiziniai apsilankymai dar nepasiekė priešpandeminio laikotarpio.

Apsilankymų rodiklis sumažėjo kaimo bibliotekų kategorijose. Kaip minėta aukščiau, ataskaitiniais metais atskirų bibliotekų lankytojų, o ir kitų rodiklių skaičių mažino darbuotojų nedarbingumas, remontai, ribotą laiką skaitytojus aptarnavusios bibliotekos.

Biblioteka	Priežastis	Apsilankymų pokytis
Berčiūnų	remonto darbai	-177
Žibartonių	nedarbingumas	-567
Katinų	ribotą laiką aptarnauti skaitytojai	-457
Velžio	ribotą laiką aptarnauti lankytojai	-238
Vadoklių	bibliotekos remontas	-410
Naujarodžių	nedarbingumas	-282
Nevėžio	ribotas darbo laikas	-77

Didžiąją daugumą bibliotekos skaitytojų sudaro nuolatiniai lankytojai, bibliotekose besilankantys daug metų, ateinantys ne tik pasirinkti skaitinių, bet ir pabendrauti, pasidalinti dienos aktualijomis. Parodydami skaitytojui dėmesį ir skirdami kiekvienam individualaus laiko, bibliotekos darbuotojai kuria abipusį ryšį, tad pagrįstai galima teigti, kad toks asmeninis bendravimas, atsižvelgiant į kiekvieno poreikius, yra stiprioji bibliotekos savybė. Taip pat lankytojų skaičiaus daugėjimui bibliotekose įtakos turi bibliotekininkų vykdomos papildomos veikos – neformaliojo vaikų švietimo užsiėmimai (pvz. Piniavos biblioteka +1125, Ramygala+908), lankytojų pomėgių klubų organizavimas (Gustonių +827, Dembava+217, Paliūniškio+184), vykdomi projektai, mokymai gyventojams (Uptytės+257) ir kt.

4.4.1. Lankomumas

Metai	Bendras lankomumo rodiklis	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2023	18	13	20	20
2022	19	12	17	21
2021	12	8	12	13

4.5. Išduotis

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2023	255 404	35 509	20 743	199 152
2022	287 244	35 928	41 620	209 696
2021	260 818	34 316	26 018	200 484

Ataskaitiniais metais išduodamų spaudinių skaičius sumažėjo visų kategorijų bibliotekose (-31 840 fiz. vnt.). Sumažėjimą, kaip minėta, lėmė ilgalaikis darbuotojų nedarbingumas, ribotą laiką teikiamos bibliotekų paslaugos ir pan. Tai atsispindi ir pateiktoje lentelėje:

Biblioteka	Priežastis	Išduoties pokytis
Krekenavos	Ilgalaikis nedarbingumas	-2020
Katinių	Ribotas darbo laikas	-1006
Karsakiškio	Ribotas darbo laikas	-608
Žibartonių	Ilgalaikis nedarbingumas	-705
Bernatonių	Ilgalaikis nedarbingumas	-2421

Išduotis tradiciškai augo bibliotekose, aktyviai dalyvaujančiose skaitymo skatinimo akcijose ir projektuose, buriančiose lankytojus įdomioms veikloms: vykdančiose projektus (Berniūnų+229), organizuojančiose pomėgių klubų veiklą, pvz. (Dembava +1717, Paliūniškis +418, Tiltagaliai +3323), organizuojančios vaikų užimtumą (Piniava +1215).

Informacija apie naujai įsigytus bibliotekos leidinius yra nuolat skelbiama bibliotekos interneto svetainėje, bibliotekų socialiniuose tinkluose, rengiamos virtualios knygų apžvalgos įvairiomis temomis, su naujų knygų pristatymais vykstama į rajono bibliotekas, kad su jomis galėtų susipažinti atokesnių kaimų gyventojai. Apie tai plačiau bus apžvelgta tolimesniuose ataskaitos skyriuose.

Dažniausiai skaitytojai bibliotekininkų prašo parinkti ar rekomenduoti knygų, patys noriai dalijasi perskaitytų knygų įspūdžiais, neretai atsineša norimų perskaityti knygų sąrašą ir prašo konkrečių pavadinimų. Nemaža įtakos skaitymo „madoms“ turi ir reklamos, įvairių televizijos laidų metu paminėti leidiniai arba iš lūpų į lūpas perduodamos rekomendacijos. Be to, skaitinių pasirinkimui palengvinti visus metus bibliotekose buvo eksponuojamos teminės literatūros parodos.

Viešojoje bibliotekoje nuo 2022 m. pastebimas padidėjęs susidomėjimas knygomis rusų ir ukrainiečių kalbomis. Tokių knygų 2022 m. buvo išduota 19, o jau 2023 - 60. Tai sietina su karo pabėgėlių iš Ukrainos, tapusių naujais bibliotekos skaitytojais, atvykimu. Dažniausiai rusų kalba skaitomos knygos – A. Marininos detektyvai ir N. Roberts romanai. Tiesa, šiuolaikinės literatūros šiomis kalbomis, pasirinkimas nėra didelis.

Lyginant su 2022 m. išduoties santykis 1 proc. dalimi padidėjo grožinės literatūros naudai. Modernizavus LIBIS, atsirado galimybė filtruoti išduotį atskirai pagal rūšį, tačiau atrankinės apskaitos metodas tokios galimybės nesuteikia. Panagrinėjus LIBIS SAP duomenis galima teigti, kad daugiau išduodama grožinės literatūros knygų, t.y. 76 proc.

4.5.1. Išduota dokumentų į namus:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2023	116 791	23 662	7 771	85 358
2022	123 290	21 384	7 993	93 913
2021	142 155	22 685	9 407	110 063

lygina
nt su 2022 metais, 2023-iaisiais į namus išduodamų spaudinių kiekis bibliotekose mažėjo miesto ir kaimo bibliotekų kategorijose, viso (-6 499 fiz. vnt.). Šį sumažėjimą, kaip minėta anksčiau, lėmė ribotą laiką dėl įvairių priežasčių dirbusios bibliotekos (- 18 865 fiz. vnt.).

Viešojoje bibliotekoje 2023 m. vartotojams į namus išduota 23 662 fiz. vnt. dokumentų, ir tai sudarė 67 procentus nuo visos išduoties.

4.5.2. Išduota dokumentų vietoje:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2023	138 613	11 847	12 972	113 794

2022	166 099	14 544	33 627	117 928
2021	118 663	11 631	16 611	90 421

Apskaitant išduotį vietoje rajono bibliotekose taikomas „Atrankinis vietoje apskaitomų spaudinių metodas“.

Išduotų vietoje dokumentų skaičius sudarė 54 procentus.

Viešosios bibliotekos skaityklose skaityti 11 847 leidiniai, nes į namus neišduodami informaciniai ir kiti vertingi dokumentai, laikraščiai.

4.5.3. Išduota grožinės literatūros:

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2023	121 796	23 122	12 010	86 664
2022	133 165	23 072	20 362	89 731
2021	119 920	22 356	12 997	84 567

Skaitomiausiomis metų knygomis tradiciškai galima įvardyti meilės, istorinius ir detektyvinius romanus, psichologinius trilerius, žymių žmonių biografijas. Daugiausia kartų skaityta knyga jau antrus metus iš eilės – D. Owens „Ten, kur gieda vėžiai“. Antroje skaitomiausių kūrinių vietoje – A. Ruseckaitės „EMMI: Vinco Mykolaičio-Putino gyvenimo moterys“, nedaug pagal populiarumą atsilieka S. Montefiore „Paskutinė vasaros šventė“ ir S. Burdick „Bevardės mergaitės“. Kitos dažniausiai skaitytos knygos: K. Harmel „Užmaršties saldumas“, S. Pearse „Sanatorija“, S. Hepworth „Kaimynai“, K. Ohlsson „Audrų stebėtojas“, S. Ebert „Pribuvėjos išpažintis“, antroji K. Sabaliauskaitės romano „Petro imperatorė“ dalis.

Viešojoje bibliotekoje 2023 metais grožinės literatūros išduota 23 122 fiz. vnt.; ir tai sudarė 65 proc. visos išduoties.

Ataskaitiniais metais grožinės literatūros išduotis augo tik viešojoje bibliotekoje, kitose miesto (-8352) ir kaimo bibliotekų (-3067) kategorijose mažėjo.

4.5.4. Išduota teminės literatūros:

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz.vnt.)
2023	133 145	12 387	8 733	112 025
2022	140 755	12 856	21 258	106 641
2021	138 122	11 960	13 021	113 141

Periodiniai leidiniai yra apskaitoma kartu su temine literatūra, tad didžiąją dalį teminės išduoties sudaro periodikos išdavimas.

2023 m. bibliotekose skaitomiausios negrožinės knygos buvo: H. Lerner knyga „Pykčio šokis“, M. Dennison „Karalienė“, Ch. Andre „Paguoda. Kurios sulaukiame ir kurių dovanojame“, A. Kleivos „Ką veikia Japonija“, Trethewey R. „Churchillio dukterys“, Pancerovas D. „Pranešėjas ir prezidentas“, Lieponė J „ Saulius Siparis. Fortūna, kekše!“, Kaukaitė G. „Mano Eldoradas“, Rudenko S. „Zelenskis“, „Leonidas Donskis : man skauda“, Chapman G. „Penkios meilės kalbos“, Juršėnas Č. „ Nenuobodaus gyvenimo mozaika“.

Nagrinėjant negrožinės literatūros panaudojimą, pirmauja visuomenės mokslai, jiems tenka – 32 proc., taikomieji mokslai, medicina, technologijos – 18 proc., psichologija, filosofija – 14 proc., istorija ir geografija – 10 proc. visų atskirų mokslo šakų išduoties.

Viešojoje bibliotekoje įvairių mokslo šakų literatūros išduota 12 387 fiz. vnt., t.y. 35 proc. visos išduoties. Dalis žurnalai, kurių daugiausia, 35 proc. išduota iš 6 skyriaus (Taikomieji mokslai. Medicina.

Technologija). Bendrai (periodika ir knygos) pagal mokslo šakas daugiausia išduota literatūros visuomenės mokslų klausimais – 4 088 fiz. vnt., t.y. 33 proc., mažiausia Religijos. Teologijos – 312 fiz.vnt., t.y. 2,5 proc. Visuomenės mokslų skyrius apima labai daug sričių, tai ir sociologija, politika, ekonomika, teisė, karyba, švietimas, etnografija, tautosaka, todėl natūralu, kad ir išduotis didžiausia. Religijos ir teologijos mokslų literatūros plačiam auditorijai turime nemažai, bet besidominčių nėra daug.

4.5.6. Periodinių leidinių išduotis:

Metai	Viso (fiz. vnt.)	Savivaldybės VB (fiz. vnt.)	Miesto biblioteka (fiz. vnt.)	Kaimo bibliotekos (fiz. vnt.)
2023	109 585	5 132	7 070	97 383
2022	129 307	5 642	17 137	106 528
2021	112 458	4 041	10 267	98 150

Išduodamų periodinių leidinių skaičius dėl anksčiau minėtų priežasčių sumažėjo, ir 2023 m. sudarė 42% nuo bendros išduoties.

Populiariausi yra medicinos, politikos, kelionių, žemės ūkio, literatūriniai žurnalai. Sunku įvertinti žurnalų populiarumą skaičiais, kadangi labai skiriasi pačių žurnalų egzemplioriškumas. Kai kurie išleidžiami kartą per mėnesį, kai kurie kartą per 2 mėn., o kai kurie – kas savaitę.

30 rajono bibliotekų gauna dienraštį „Lietuvos rytas“, taip pat po krašto ar rajono laikraštį – „Tėvynė“ (36 egz.), „Panevėžio kraštas“ (19 egz.), „Sekundė“ kartu su „Panevėžio balsu“ (30 egz.). Kartu su „Lietuvos rytu“ kas savaitę gauna papildomai po du žurnalus – „Stilius“ ir „Savaitgalis“, o kas pusmetį žurnalą „Stilius+“.

Daugiausiai užsakyta žurnalų: „Edita“ (9 egz.), „Ji“ (14 egz.), „Žmonės“ (11 egz.), „Namie ir sode“ (7 egz.), „Sodo spalvos“ (10 egz.), „Sodo spalvos“ kartu su „Augalų pasaulis“ (6 egz.). Profesinio žurnalo „Tarp knygų“ užsakyta 2 vienetai.

Jaučiamas trūkumas periodinių leidinių vaikams – jų pasiūla kasmet mažėja. Visose bibliotekose užsakyta 9 pav. 45 komplektas, skirtas vaikams. Daugiausiai užsakyta žurnalų „Naminukas“ (13 egz.) ir „Justė“ (11 egz.), taip pat po kelis užsakyta „Flintas“, „Laimiukas“, „Lututė“, „Penki“, „NG Kids“, „Nykštukas“, „Smegenūzai“.

Viešojoje bibliotekoje žurnalai skaitomi tiek vietoje, tiek išduodami į namus. Laikraščiai į namus neišduodami. Žurnalų skaityta iš viso 5 132 fiz. vnt, iš jų į namus išduota – 1 429. Remiantis skaičiais, matyti, kurie žurnalai skaitomiausi: Stilius – 167; Savaitgalis – 151; Savaitė - 109; Namie ir sode – 84; Iliustruotoji istorija – 75; Moteris – 69; Mano namai – 66; Žmonės. Legendos – 53; Sodo spalvos – 52; Psichologija tau – 47; Iq – 30; Mano ūkis – 29; Ko gydytojai tau nepasako – 28; Iliustruotasis mokslas – 22; Kelionės ir pramogos – 20; National geographic – 18. iš laikraščių skaitykloje buvo skaitomi tiek vietiniai „Sekundė“, „Panevėžio kraštas“, „Tėvynė“, tiek respublikiniai „Lietuvos rytas“, „Valstiečių laikraštis“, „Ūkininko patarėjas“.

Kultūrinių leidinių išduotis į namus išlieka maža: „Literatūra ir menas“ – 32 (2023-25), „Metai“ – 21, (9), „Nemunas“ – 5 (20), „Tarp knygų“ – 36 (26), Kultūros barai – 7 (12), „Naujasis židinys – Aidai“ – 18 (2) kartus išduoti skaityti į namus.

4.5.7. Kitų dokumentų išduotis:

Kitų dokumentų (natos, vaizdiniai, garso, elektroniniai, skaitmeniniai ir kt.) išduotį pavyko padidinti pristatant vinilines plokšteles kaimo bibliotekose, garso įrašus vaikams „Maminukų akademijos“ metu iki 69 fiz. vnt., ir lyginant su 2022 metais 1 proc. daugiau.

4.6. Skaitomumas

Bendras skaitomumo rodiklis	Savivaldybės viešoji biblioteka	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
52	31	76	58

4.7. Vartotojams skirtos darbo vietos 2023 m.

Vartotojams skirtų darbo vietų skaičius:				
Iš viso	Iš jų	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
447		32	19	396
Vartotojams skirtų kompiuterizuotų darbo vietų skaičius:				
Iš viso	Iš jų	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
205		27	7	171

4.8. Vartotojų orientavimas ir apmokymas

Bibliotekininkų pravestų apmokymų bendra trukmė iš viso – 722 val.

Viešojoje bibliotekoje – 24 val.

Miesto bibliotekoje – 54 val.

Kaimo bibliotekose – 644 val.

Mokymai organizuojami ir grupėms (ekskursijos po biblioteką, skaitmeninio, informacinio raštingumo, robotikos užsiėmimai) ir individualūs (informacijos paieška įvairiuose šaltiniuose, konsultacijos dirbant su kompiuteriu, planšetiniu kompiuteriu, telefonais, įvairiomis programėlėmis).

Vartotojų mokymai bibliotekose skirti ir norintiems susipažinti su bibliotekos paslaugomis, išmokti jomis naudotis, susirasti informaciją duomenų bazėse, kituose šaltiniuose, ugdyti kompiuterinio raštingumo įgūdžius. Vietovių, kur bibliotekos įsikūrusio ugdymo įstaigose, dažnos ikimokyklinio amžiaus ir pradinukų ekskursijos (pv. Piniavos, Miežiškių bibliotekose).

Kompiuterinio ir skaitmeninio raštingumo mokymai. 2023 metais mokymuose dalyvavo bei buvo konsultuoti 2 520 (2022 m. - 2 605) gyventojai. Iš jų:

- Mokymuose dalyvavusių gyventojų skaičius – 598 (2022 m. – 525);

Skaitmeninio raštingumo mokymai rajono bibliotekose rengiami nuo 2009-ųjų metų. Bibliotekos ir įvairios organizacijos rengia ir įgyvendina projektus, skatinančius gyventojus gerinti skaitmeninio ir medijų raštingumo įgūdžius.

2023 m. organizuoti bibliotekose mokymai vyko pasinaudojant projekto „Prisijungusi Lietuva“ parengtomis mokymo programomis, skirtomis pradedantiesiems (18 val.) ir pažengusiems (po 6 val.).

Ataskaitiniais metais suintensyvėjo Medijų ir skaitmeninio raštingumo mokymai. Jau antrus metus Lietuvoje vykstanti UNESCO inicijuojama Medijų ir skaitmeninio raštingumo (MIR) savaitė organizuojama ir rajono bibliotekose, tad daug renginių, veiklų ir priemonių buvo skirta supažindinti bibliotekų lankytojus su saugumu internete, atpažinti sukčius ir pan., ir įtvirtinti įgytas žinias.

Siekiant plačiau panaudoti bibliotekos el. paslaugas 2023-aisiais bibliotekose buvo organizuojami mokymai gyventojams, supažindinantys su portalo ibiblioteka.lt galimybėmis ir naudomis, t.y. knygų rezervavimui, paieškai, užsakymui.

Vyresnio amžiaus žmonės dažnai ieško informacijos, kuri leistų pagerinti jų ir artimųjų gyvenimo kokybę, domimasi sveikos gyvensenos, svorio kontrolės, šeimos sveikatos temomis, ieškoma informacijos apie įvairius pomėgius. Tam, kad išmokyti patys atrasti atsakymus į šiuos ir kitus klausimus, senjorams buvo tęsiami kompiuterinio raštingumo mokymai. Senjorai ir ne tik, buvo mokomi skaitmeninio raštingumo: atlikti paiešką elektroninės informacijos šaltiniuose, įvairiuose interneto ištekliuose, naudotis elektroninėmis paslaugomis, gebėti taikyti darbe ir buityje kompiuterinę techniką ir programinę įrangą, dirbti kompiuteriu, naudotis Microsoft Office taikomosiomis programomis, interneto naršyklėmis, elektroniniu paštu, interneto ištekliais.

Populiarios mokymų temų: naudojimas kompiuteriu, planšete ar telefonu, saugumas internete, informacijos paieška, komunikavimas, darbas su el. paštu, el. valdžios paslaugos.

Viešojoje bibliotekoje kas antrą šeštadienį (išskyrus liepą ir rugpjūtį) vyko robotikos užsiėmimai vaikams, užsiėmimus lankė 38 vaikai nuo 5 iki 9 metų. Informacinio raštingumo mokymuose (nuo balandžio iki lapkričio mėnesio), dalyvavo 28 gyventojai, kurių amžiaus spektras svyruoja nuo 45 iki 80 metų. Dalyviai buvo mokomi naudotis kompiuteriu, planšete arba telefonu, saugiai naudotis internetu, ieškoti ir dalintis informacija, susikurti elektroninį paštą, bendrauti internetu, naudotis laisvalaikio paslaugomis, efektyviai planuoti laiką internete, taisyti nuotraukas, rengti tekstinius dokumentus ir kiti kasdienio interneto naudojimo aspektai. Be to, vyko Medijų ir informacinio raštingumo (MIRKT) mokymai, kurie padeda kritiškai vertinti žiniasklaidos ir socialinių tinklų informaciją bei atrinkti patikimus informacijos šaltinius. Mokymų metu aptartos temos apėmė informacijos paieškos strategijas, medijų įvairovę ir prieigos būdus, informacijos vertinimą ir atranką, etišką ir legalų informacijos naudojimą bei saugumą internete.

14 rajono bibliotekininkų dalyvavo specializuotuose mokymuose tema „Garso ir vaizdo produktų kūrimo įrankiai“. Per šiuos mokymus dalyviai gilinosi į garso ir vaizdo produktų kūrimo subtilybes, mokėsi naudotis specializuotomis programomis ir įrankiais bei įgijo praktinių įgūdžių, kurie padės jiems efektyviau kurti ir redaguoti turinį bibliotekos renginiams ar socialiniams tinklams. Šie mokymai suteikė galimybę bibliotekininkams plėsti savo įgūdžių spektrą ir efektyviau pasitelkti įvairias medijas bei technologijas savo darbe.

- **Konsultacijos gyventojams – 1 933 (2022 m. – 2080).**

Lankytojai individualiai buvo konsultuojami, kaip naudotis išmaniaisiais telefonais, dirbti kompiuteriu, naudotis Microsoft Office taikomosiomis programomis, interneto, naršyklėmis, elektroniniu paštu, interneto ištekliais, atsispausdinti dokumentą, skenuoti, išsaugoti elektroninėje laikmenoje ir pan. Lyginant su praėjusiais metais, konsultacijų skaičius išaugo.

Pastaraisiais metais rengiama mažiau mokymų grupėms, labiau koncentruojantis į lankytojų jau įgytų žinių gilinimą, papildomai aiškinant ir primenant, kaip naudotis įrenginiais ar programomis. Taip pat, lankytojai individualiai buvo konsultuojami, kaip naudotis išmaniuoju telefonu, dirbti kompiuteriu, naudotis Microsoft Office taikomosiomis programomis, interneto, naršyklėmis, elektroniniu paštu, interneto ištekliais, atsispausdinti dokumentą, skenuoti, išsaugoti elektroninėje laikmenoje ir pan.

Bibliotekos darbuotojai teigia, neretai netgi perimantys kitų institucijų funkcijas, suteikdami informaciją gyventojams, kaip susimokėti mokesčius, deklaruoti pajamas, registruotis darbo biržoje ir panašiai.

Rajono bibliotekose tradiciškai buvo organizuoti renginiai, skirti Saugaus interneto, Skaitmeninei savaitei, UNESCO Pasaulinei medijų ir informacinio raštingumo savaitei paminėti.

Individualios konsultacijos viešojoje bibliotekoje:

Per ataskaitinį laikotarpį 28 lankytojams suteiktos individualios konsultacijos, kuriose buvo aptariami klausimai susiję su kompiuterio, telefono ir planšetės naudojimu, Microsoft Office programų, interneto naršyklės, elektroninio pašto, socialinių tinklų, paieškos internete, bankininkystės paslaugų ir kitų temų. Taip pat, lankytojai individualiai buvo konsultuojami, kaip naudotis išmaniuoju telefonu, dirbti kompiuteriu, naudotis Microsoft Office taikomosiomis programomis, interneto, naršyklėmis, elektroniniu paštu, interneto ištekliais, atsispausdinti dokumentą, skenuoti, išsaugoti elektroninėje laikmenoje ir pan. 25 bibliotekininkai konsultuoti klausimais, susijusiais su socialinių tinklų naudojimu ir nuotraukų redagavimu.

2023 metais Interneto skaitykloje suteiktos 102 konsultacijos (palyginimui 2022 – 115). Temomis konsultacijos pasiskirsto taip : darbas kompiuteriu – 19 konsultacijos; bendravimas Skype programa, el. paštas, socialiniai tinklai) – 16 konsultacijos; paieška internete – 22 konsultacijos; el. valdžia (el. deklaravimas; gyvenamosios vietos deklaravimas, statybos leidimų išdavimas ir kt.) – 3 konsultacijos; el. komercija (el. prekyba; el. bankininkystė ir kt.) – 1 konsultacijos; švietimas, t.y., nuotolinės studijos, kalbų mokymosi galimybės internete, el. katalogai, duomenų bazės – 34 konsultacijos; kultūra ir laisvalaikis (naujių portalai, teatras, kinas, muzika ir t.t.) – 7.

4.9. Tarpbibliotekinio abonemento (TBA) paslauga.

Tarpbibliotekinis abonementas (TBA) – tai bibliotekų bendradarbiavimo forma, kai viena biblioteka siunčia dokumentus arba pateikia straipsnių kopijas kitai bibliotekai. Knygas, kurių nėra bibliotekoje, arba straipsnių kopijas, galima atsisiųsti iš bet kurios Lietuvos viešosios bibliotekos.

2022-aisiais, siekiant užtikrinti tolygų gyventojų aprūpinimą informacijos ištekliais, didinant Lietuvos bibliotekų fondų prieinamumą ir įvairovę, Lietuvos kultūros ministro įsakymu, atnaujinta Tarpbibliotekinio abonemento (TBA) tvarka. Pagrindiniai pokyčiai:

- ✓ dokumentus pristato kurjerių tarnyba ir siuntimo paslauga skaitytojui - nemokama,
- ✓ leidiniai užsakomi iš bet kurios Lietuvos bibliotekos ir pristatomi į skaitytojo pageidaujamą biblioteką, neišskiriant ir kaimo bibliotekų.

Nuo 2022 m. rudens leidinio ar kopijos atsiuntimas skaitytojams – nemokamas.

Nuo 2023 m. lapkričio portale www.ibiblioteka.lt pradėjo veikti atnaujintas TBA-S funkcionalumas, leidžiantis skaitytojui **savarankiškai užsisakyti** norimą leidinį iš kitos bibliotekos, jeigu jo nėra arba jis užimtas bibliotekoje, kurioje skaitytojas yra registruotas. Nuo šiol užsisakyti norimą leidinį iš kitos bibliotekos vartotojui tapo dar patogiau. TBA ir TBA_S atskaitos LIBIS programoje veikė su klaidomis, todėl tikslių skaičių už 2023 metus, kiek vartotojų pasinaudojo paslauga – negalima.

Metai	2023	2022
Išsiųsta dokumentų	21	1
Iš jų: kopijų	0	0
Gauta dokumentų	65	71
Iš jų: kopijų	14	5

Viešosios bibliotekos skaitytojai užsakė ir jiems gauta 48 dokumentai. Kaimo bibliotekoms pagal jų užsakymus pristatyta 17 dokumentų.

Naująja TBA-S paslauga jau pasinaudojo 8 skaitytojai. Kaimo bibliotekose TBA_S paslauga dar neteikiama, knygos užsakomos per viešąją biblioteką. Kaimo bibliotekose TBA_S paslauga dar neteikiama, knygos užsakomos per viešąją biblioteką.

Dabar, kai paslauga tapo nemokama, nebeliko kliūčių naudotis kitų bibliotekų fondais. Jei anksčiau knygas užsakydavome dažniausia tik iš PAVB ir LNB fondų, tai dabar užsakyta iš: LNB, Panevėžio, Šiaulių, Klaipėdos, Vilniaus apskrities ir miestų, Biržų, Molėtų, Kupiškio, Utenos, Radviliškio, Pakruojo, Pasvalio rajono ir kitų bibliotekų. Be to užsakytus leidinius galima išduoti naudotis ne tik bibliotekos skaitykloje, bet ir namuose. Dar vienas teigiamas pokytis - dokumentus pristato kurjerių tarnyba. Tai ne tik operatyviau, knygos pristatomos per 2-3 dienas, skaitytojams labai didelis privalumas ir tai, kad leidiniai užsakomi iš bet kurios Lietuvos bibliotekos ir pristatomi į skaitytojo pageidaujamą biblioteką, neišskiriant ir kaimo bibliotekų. Skaitytojams dažniausiai siunčiamos mokymuisi reikalingos knygos, vaikams užsakome mokytojų rekomenduotas knygas, kurių egzempliorių pritrūksta bibliotekoje. Dažnai skaitytojai pageidauja naujausių knygų, kurių biblioteka dar nespėjo įsigyti, bet jų ir kitose bibliotekose dar nėra arba būna užimtos, tada galima pasinaudoti rezervavimo galimybe. Didžioji dalis per TBA siunčiamų knygų – ne grožinė literatūra.

Kaip matyti iš lentelės, kitoms Lietuvos bibliotekoms per metus išsiųsta 21 knyga, kai tuo tarpu 2022 m. – tik 1. Gal tai ir nėra dideli skaičiai, bet anksčiau mūsų paslaugų šioje srityje beveik neprireikdavo.

Modernėjanti TBA didina Lietuvos bibliotekų fondų prieinamumą ir įvairovę, sudaro sąlygas, net labiausia nutolusių nuo didžiųjų bibliotekų kaimų gyventojams gauti norimą leidinį. Tikimės, kad ši paslauga rajono bibliotekų skaitytojams padės atrasti naujų galimybių savarankiškai mokytis ir tobulėti tiek profesinėje tiek asmeninėje srityse.

Taip pat ši paslauga prisideda prie tvaresnės aplinkos, skatina dalijimosi ekonomiką. Taip keičiantis knygomis gyventojams suteikiama galimybė – užuot nusprendus nusipirkti leidinį, kurio nepavyko rasti savo bibliotekoje, užsisakyti jį nemokamai iš kitos Lietuvos bibliotekos.

4.10. Renginiai

2023 m. buvo suorganizuoti 1957 renginiai (2022 m. - 1 870 renginiai).

Renginiai	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
<i>Iš viso renginių: iš jų</i>	1957	177	163	1617
<i>Virtualių</i>	338	7	16	315
<i>Žodinių</i>	531	118	54	359
<i>Vaizdinių</i>	564	45	70	449
<i>Kompleksinių</i>	793	14	39	740
<i>Lankytojų skaičius</i>	22130	1979	1905	18246
<i>Virtualių lankytojų skaičius</i>	105175	657	3267	101251

Pagrindinės renginių formos ir tematika (suaugusiems);

Bibliotekų erdvėse visada vietą randa eksponuojamos parodos, vyksta patys įvairiausi renginiai, suteikiantys lankytojams galimybę tobulėti dvasiškai, pajusti bendravimo malonumą, turiningai praleisti laisvą laiką. Biblioteka savo įprastinėmis veiklomis stengiasi atsilipti į laiko aktualijas, į pasaulį neraminančius įvykius. Visai šalia mūsų tebesitęsiantis karas Ukrainoje, nauji karo židiniai Artimuosiuose rytuose, nedaro mūsų pasaulio saugesniu ir geresniu gyventi. Tad šalia kitų veiklų iškyla dar vienas didelis uždavinys - tiesiog padėti žmonės susidoroti su iškylančiais sunkumais. Visais nelengvais gyvenimo atvejais gelbsti knyga, įdomūs susibūrimai, pabuvimai drauge. Lietuvos respublikos Seimas 2023-iusius metus buvo paskelbęs Klaipėdos krašto, Lietuvos sostinės Vilniaus ir Gedimino laiškų, Šventojo Juozapato, Aukštaitijos, Dzūkijos (Dainavos), Žirgo, Tremtinių ir politinių kalinių metais, minėjome V. Storastos – Vydūno, Felicijos Bortkevičienės jubiliejus. Bibliotekos įsijungė į kitus, Lietuvoje ir užsienyje vykusius projektus - į projektą „Vasara su knyga“, kuris išsitęsė iki projekto „Metai su knyga“, „Saugaus interneto savaitė“, „Kurkime geresnį internetą kartu“, „Skaitmeninė savaitė“, „Senjorų dienos internete“. Vyko mokymai gyventojams „Kaip nepasiklysti, žiniasklaidos, interneto ir socialinių tinklų platybėse“, „Medijų ir informacinio raštingumo“ (MIRKT) projekto mokymai, dalyvauta tarptautiniame trijų šalių receptų projekte „Trijų šalių receptai“ ir kt.

Bibliotekose aktualizuojamos žymios, svarbios datos, valstybinės šventės, skirtos Lietuvos Nepriklausomybei paminėti – (Vasario 16-oji, Kovo 11-oji); Sausio 13 – ajai, Spaudos atgavimo kalbos ir knygos dienos ir kt. Visada minimi, pristatomi rašytojai, populiariau jų kūryba, ruošiant literatūrines parodas. Ruoštos S.Gedai, V.Palčinskaitei, J.Degutytei, E.M. Remarkui ir kt. rašytojų jubiliejams skirtos parodos.

Renginiai kaimo bibliotekose - svarbus laisvalaikio praleidimo būdas vietos gyventojams, galimybė kartu pabūti, pabendrauti. Bibliotekose populiarėja knygų klubai, kuriuose galima skirti laiko išsamesniems knygų aptarimams (Naujamiesčio bibliotekos skaitytojų klubas „Tobulėk“, Geležių – „Prie knygų“, Paliūniškio – „Darna“, viešosios bibliotekos knygų klubas ir kt. – susitikimuose dalinasi perskaitytų knygų pristatymais, keičiasi nuomonėmis. Gustonių bibliotekos-UDC knygų klubo – „Žolynėlis“ nariai ypač pamėgo poeziją, todėl čia dažnai ji skaitoma, rengiamos popietės.

Kaimo bibliotekose pristatomas vietos krašto paveldas, kūrėjai, žymūs kraštiečiai. Paminėta žymios kraštiečių Felicijos Bortkevičienės 150-mečio sukaktis jos gimtinėje – Linkaučiuose, dalyvaujant krašto istorijos tyrinėtojams. Krašto kultūrai populiarinti daug dėmesio skiria Ramygalos biblioteka.

Buvo pristatyta „Lietuvos valsčių“ serijos monografijos „Ramygala“ 2 – oji dalis. Pristatyme dalyvavo sudarytoja Gražina Navalinskienė, „Versmės“ leidyklos vadovas Petras Jonušas, etnologas Libertas Klimka, humanitarinių mokslų daktaras Kazimieras Garšva, kraštiečiai etnomuzikologė Daiva Vyčiniene, etnologas Aleksandras Žarckus, rašytojas pozityvistas Jeronimas Laucius ir daug kitų garbių svečių bei ramygaliečių. Renginio metu išklaustos autorių išsakytos mintys, trumpos apžvalgos.

Bibliotekoje savo kūrybą pristato vietos kūrėjai - adventinio vakaro metu kūrėja Aistės Čyplytė - Junokienė pristatė savo eilėraščių knygą „Aš ne kava“. Nuolat ruošiamas ir virtualių pristatymų ciklas „Iškilūs kraštiečiai: sukaktys ir darbai“, kuriuose pristatyti dvasininkai, pedagogai, poetai, mokslininkai, kuriems 2023-iejį buvo jubiliejiniai metai. Ramygalos miesto 653 – ūjam gimtadieniui bibliotekoje surengta spaudinių paroda „Leidiniai ramygaliečių ir apie Ramygalą“. Parengta ir bibliotekos Fb paskyroje paskelbta virtuali viktorina „Žinok ir mylėk savo miestą“. Paminėtinas ir Ramygalos bibliotekoje organizuotas renginys, skirtas bibliotekos įkūrimo 85-mečiui, kuriame dalyvavo rajono valdžios, bendruomenės ir kt. įstaigų atstovai, skaitytojai. Atsinaujinusi biblioteka pristatė savo veiklas ir pakvietė visus būti aktyviais lankytojais, bendradarbiauti.

Bibliotekose visada laukiami krašto amatų kūrėjai – Smilgių bibliotekoje surengta kraštiečių E. Baktienės karpinių paroda „Slėpinys“; Molainių – V. Virbalaitės piešinių paroda „Mikrovisatos“, Tiltagalių R. Sitnikovos siuvinėjimo kryželiu paroda „Gyvenimo spalvos“, Ramygalos, Berniūnų bibliotekose vietos ūkininkai pristatė savo derliaus produkciją.

Daug renginių bibliotekose vyko, vykdam projektinę veiklą. Tai ir sportiniai užsiėmimai, paskaitos apie sveikatos stiprinimą, emocinę gerovę, edukaciniai, meniniai užsiėmimai, įtakojantys emocinės, psichinės sveikatos gerinimą. Gyventojai džiaugiasi, galėdami vietos bibliotekoje rasti tiek naudingų užsiėmimų, įgyti žinių, patirčių, kurios pagerintų gyvenimo kokybę.

Bibliotekose populiarėja įvairesnės renginių formos, kai renginiai vyksta kitose erdvėse. Populiarūs tapo žygiai, pristatant savo vietovių krašto kultūrinį paveldą. Geležių, Tiltagalių ir Karsakiškio bibliotekos organizavo pažintinį žygį „Pažink savo kraštą“. Buvo surinkta medžiaga apie šias vietas ir pristatyta bendruomenėms. Žygio metu aplankyti pagrindiniai objektai, kalbant to krašto tarme.

Populiari tampa „storytelling“ (istorijų pasakojimo) forma, kurią ypač įvaidė Smilgių, Ramygalos bibliotekos. Smilgių biblioteka populiarią edukaciją „Akmenų sriuba“ puikiai pritaiko ir Trečiojo amžiaus universiteto klausytojams.

Bibliotekos stengiasi išgirsti žmonių lūkesčius, poreikius, ir pagal tai ieškoti jiems tinkančių renginių formų, tematikos.

Viešojoje bibliotekoje 2023 m. suaugusiems renginių organizuota iš viso 104, iš jų – 31 paroda. (Palyginimui – 2022-aisiais : 79 renginiai, 29 iš jų parodos).

Renginių skaičius iš viso - (įskaitant ir virtualius) - 177 (2022 m. - 148). Parodų – 45 (2022 – 38)	Vaizdinių - 45 (38) Žodinių – 118 (95) Kompleksinių – 14 (15)	Renginių lankytojų skaičius – 1979 (1190)
--	--	---

Tad ir mūsų renginiai tapo labiau kameriniai į kuriuos renkasi nedideli bendraminčių būreliai.

Virtualūs renginiai jau nėra tokie populiarūs kaip pandemijos metais, tačiau dar kartais yra rengiami, nes taip lengviau surinkti auditoriją, didesnis pasiekiamumas. 2023-aisiais buvo surengti 6 virtualūs renginiai. Lyginant su praėjusiais metais matomas gerokai išaugęs renginių skaičius. Tai paaiškinama tuo, kad bibliotekoje pradėtos organizuoti naujos veiklos: suaugusių ir jaunimo skaitytojų klubai. Abiejų klubų užsiėmimai vyksta kas mėnesį, tai ir išaugino renginių skaičių. Susitikimus pradėję vos su pora skaitymo mėgėjų, per metus klubai paaugo: padaugėjo klubų lankytojų, keitėsi bendrai skaitomos literatūros pasirinkimo kriterijai, daug diskutuota, dalintasi įžvalgomis ir nuomonėmis. Klubų susitikimai vyksta kartą per mėnesį.

Literatūrinių parodų surengta 19. Kaip ir praėjusiais metais, nemažai skaitytojų dėmesio sulaukia bibliotekoje eksponuojamos teminės literatūros parodos, skiriamos svarbiems metų įvykiams (pvz., 700-tasis Vilniaus jubiliejus), laikmečio aktualijoms (pvz., karinis konfliktas Gazos ruože), kalendorinėms progoms (Moters, Mokslo ir žinių, Pasaulinei kultūrų puoselėjimo dienai ir pan.), akcijai „Vasara su knyga“, Šiaurės šalių literatūros savaitei, „Metų knygos“ rinkimams ir pan. Vilniaus 700 metų jubiliejui buvo paruošta meno albumų paroda „Vilniaus istorija, papasakota meno albumuose“. Iš teminių parodų paminėtina „Vasara kvepia medum ir duona rugine“, Dzūkijos metams skirta paroda „Vidur girių -Dzūkija“. Literatūros paroda „Patsai sau būk šviesuliu“ paminėtas Vydūno 155-metis.

Rengiant parodas atsižvelgiama, kad temą atspindėtų kuo didesnė autorių, žanrų ir požiūrių įvairovė.

Keletas buvo vienos knygos parodų, pristatančių kokį nors vieną, bet didelį ar kokį nors išskirtinį leidinį, pvz.: Van Gogo 170-mečiui buvo pristatytas naujausias leidinys – meno albumas „Van Gogas. Gyvenimas ir kūryba: 500 paveikslų“, Gedimino laiškų ir Vilniaus 700-ėčio metams buvo parengta leidinio „Gedimino laiškai“ paroda, kuri buvo pristatyta Panevėžio Beržų progimnazijos intelektualų klubo nariams. Negrožinės literatūros sklaidai buvo rengiamos naujausių ar teminių leidinių apžvalgos „Negrožinė literatūra: paprastai ir suprantamai“. Apžvalgos vyko rajono kaimų bibliotekose pristatant knygas, kurių tos bibliotekos neturi. Per metus buvo surengtos 4 tokios apžvalgos.

Biblioteka rajono skaitytojams vežė ne tik knygas, bet ir vinilo plokšteles. Mažiesiems Liūdynės bibliotekos skaitytojams tai buvo didelė naujiena, susidomėjimas buvo neįtikėtinais didelis. Teko pasitelkti net technines žinias, kad paaiškintume patefono veikimo principą. Suaugusiems skaitytojams patefonas ir plokštelės daugiau kelia nostalgiskus prisiminimus ir jie mielai klausosi tokios muzikos, dalijasi prisiminimais. Tuo galėjome įsitikinti Berčiūnų bibliotekoje.

Meninių parodų buvo viso 12. Meninės parodos, rengiamos galerijoje „Prie knygų“, ne tik kelia bibliotekos lankytojų kultūrinį išprusimą, bet padeda vietos menininkų kūrybos sklaidai, juolab, kad dažnai bendradarbiaujama su įvairiomis rajono kultūrinėmis įstaigomis bei kūrybinėmis organizacijomis. 2023-iusius paskelbus Aukštaitijos metais pirmąją parodą skyrėme asociacijai „Pantautodailė“, jungiančiai miesto ir rajono kūrėjus. Jų paroda „Panevėžys laiko tėkmėje“ įdomi tuo, kad autoriai iš senų miesto nuotraukų piešė dabartinius miesto vaizdus taip, kaip jie juos mato ir supranta. Susitikimo metu autoriai išradingai pristatė savo darbus, o pati paroda susilaukė didelio bibliotekos lankytojų susidomėjimo.

Tradiciškai kasmet rengiamos Ramygalos keramikų klubo „Savos erdvės“ tarptautinio keramikų simpoziumo darbų parodos, kurios išties stebina savo sprendimais, aukštu meniniu lygiu. Tokie vasaros renginiai Ramygaloje vyksta jau daugelį metų ir kasmet pasirenkama vis kita tema. Pernai dalyviai lipdė „Pasaką“, tad bibliotekoje skaitytojus stebino ir džiugino ne tik patys įvairiausi pasakų, bet ir mitologiniai personažai.

Ne pirmi metai bendraujama ir su Ēriškių kultūros centru ir eksponuojami projekto „A.R.T. Ēriškiai. Atviras ratas kūrybai“ darbai. Tai irgi vasaromis vykstančios 3-jų dienų kūrybinės stovyklos, kurių metu tapytojai lankosi Ēriškėčių namuose, kiemuose, laukuose ir piešia jiems patikusius vaizdus, vėliau rengia parodas. Į parodos pristatymą metu atvyko visi Ēriškių k/c darbuotojai ir keletas parodos dalyvių. Buvo gražus dalijimosi įspūdžiais, prisiminimais, bendrystės jausmo sklindinas susitikimas.

Smilgių k/c kasmet rengia Aukštaitijos regiono klotimo teatrų festivalį „Po Bitės sparnu“. Bibliotekoje surengta fotografo Stasio Skrebio fotografijų ant drobės paroda „Festivalio akimirkos“ buvo tarsi savotiška ateinančio festivalio reklama ir kvietimas apsilankyti. Parodos pristatymo proga Smilgių k/c Perekšlių padalinio mėgėjų teatras „Saulėgrįža“ (Vad. A. Palionienė) suvaidino muzikinę pasaką „Eglė žalčių karalienė“ (pagal Salomėją Nėrį), labai sužavėjusią žiūrovus. Toks bendradarbiavimas yra prasmingas, didinantis veiklų įvairovę ir mielai priimamas bibliotekos lankytojų.

Iš kitų meninių parodų paminėtinos Adelės Bielskienės tapybos dabų paroda „Širdies sodai“, arteterapijos specialistės Angelės Šimoliūnienės trimatės tapybos „Praskleidus uždangą“ paroda, Virginijaus Navalinsko Panevėžio krašto malūnų fotografijų paroda „Seni malūnai“, Arūno Revoto piešimo kavos tirščiais paroda „Paukščiai“.

Metus užbaigėme įspūdinga Linos Bartašienės megztų pirštinių paroda „Pasvalio krašto pirštinės“, eksponuota visą Adventą iki pat Trijų karalių. Šalia naujų parodoje eksponuotos ir senos pirštinės, skaičiuojančios ne vieną dešimtmetį, Linos suieškotos įvairiuose kaimeliuose ir turgeliuose. Keletas pirštinių, kurių savininkai nenorėjo su jomis skirtis, įamžintos fotografijose ant drobės. Nuotraukos tokios kokybiškos ir tikroviškos kad net norisi pirštines ranka paliesti.

Parodos pristatymas virto tikra švente folkloro mylėtojams. Lina ne tik įdomiai pasakojo ką žinanti apie senovines pirštines, jų mezgimo būdus, bet drauge su vyru Albertu Bartašiumi padainavo keletą senųjų dainų, pagrojo dambreliais. Albertas, besidomintis senaisiais lietuvių muzikos instrumentais, atvežė ir pademonstravo paties padarytą maždaug 15-16 amž. muzikinį instrumentą. Tai buvo tikras Advento vakarojimas su senąja muzika, senais rankdarbiais, prisimenant senuosius mūsų krašto papročius.

Kaip ir kasmet vasario mėnesį keitėmės parodomis su biblioteka Slovėnijos Škofja Loka miesto Ivano Tavčaro biblioteka. Tradicija, gyvuojanti jau septynerius metus kasmet keistis meninėmis parodomis sėkmingai tęsiasi. 2023-aisiais slovėnai mūsų bibliotekai atsiuntė Simono Šubico paveikslų ir atvirukų parodą „Su geriausiai linkėjimais“. Joje – įvairiausios tematikos, tačiau daugiausia, liaudiškų elementų ir motyvų kupini šventiniai senoviniai atvirukai. Kaip teigė pats parodos autorius, toks ir buvo noras – sukelti nostalgiją senajam bendravimo būdui, – sveikinimo atvirukams. Sprendžiant iš lankytojų reakcijos – jam pavyko. Savo ruožtu mūsų biblioteka kolegoms Slovėnijoje nusiuntė tautodailininkės Virginijos Jurevičienės karpinių iš popieriaus parodą „Ažūrinės legendos“.

Bendravimas su Slovėnijos biblioteka neapsiribojo vien parodomis. Kolegos pakvietė mus įsijungti į tarptautinį projektą „Trijų šalių patiekalų receptai“. Visą vasarą lankytojai buvo kviečiami užrašyti savo mėgstamiausių patiekalų receptus, vėliau jais buvo keičiamasi su Slovėnijos ir Suomijos bibliotekomis. Rudenį surinkti receptai buvo sudėti į leidinukus ir pristatyti bibliotekos lankytojams.

Kiti renginiai. Be parodų ir jų pristatymų bibliotekoje vyko ir kitokie renginiai. Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos diena buvo paminėta susitikimu su kūrėjais Algirdu Jonušiu ir Indre Jonušyte. Algirdas Jonušys trumpai apžvelgė draudimo metų lietuvišką spaudą, supažindino su turimais to laikmečio spaudos egzemplioriais. O dabartinių laikų rašytoja Indrė Jonušytė pristatė savo paskutinius du kūrinius: „Fabulae spectacula. Pasakos suaugusiems“ ir romaną „Bela Blu“. Pabendrauti su panevėžietė rašytoja, šiuo metu gyvenančia Graikijoje, buvo įdomu, juolab, kad išsirutuliojo gana aštri literatūrinė diskusija.

„Vasaros su knyga“ akcija pernai išaugo savo rūbą ir tapo akcija „Metai su knyga“. Prasiplėtė veiklų ratas, į renginius įsitraukė žinomi meno žmonės. Štai ir mūsų bibliotekoje vyko susitikimas su aktore Elžbieta Latėnaite. Tai buvo edukacija suaugusiems „Literatūriniai personažai atgyja ir tampa tikri“ pagal Carmen Bernos de Gasztold eilių knygą „Maldos iš Nojaus arkos“. Mokėmės įsijausti į veikėjų jauseną, kitu žvilgsniu pamatyti kūrinio herojus.

Kaip ir kasmet įsijungėme į dokumentinių žmogaus teisių kino festivalio „Nepatogus kinas“ renginius. Gaila tik, kad šias veiklas ribojo bibliotekos skaitykloje prasidėjęs remontas. Galėjome parodyti tik vieną virtualų kino seansą – 2022 metų indų kino filmą „Visa, kas kvėpuoja“. Po peržiūros vyko virtuali diskusija su gamtos fotografu M. Čepuliu ir, nors -žiūrovų nebuvo itin gausu, bet jie taip buvo patenkinti galimybe pamatyti šį kino filmą, kad net padėjo spaudoje.

Originalia instaliacija „Žodis prie žodžio“ biblioteka paminėjo Lietuvių kalbos dienas. Instaliaciją ilgiau nei mėnesį – nuo vasario pradžios iki Kovo 11-osios – kūrė ir pildė patys bibliotekos skaitytojai. Visų apsilankiusiųjų bibliotekoje buvo prašoma ant pasirinktos tautinės vėliavos spalvos lapelio užrašyti vieną lietuvišką žodį. Neretai to vienintelio žodžio pasirinkimą lydėjo ir paaiškinimai, ir sentimentai, ir prisiminimai. Lapeliai su žodžiais buvo kabinami bibliotekos hole, instaliacija nuolat pildėsi, kol virto plevėsuojančia Lietuvos tautine vėliava.

Mėgstantiems kūrybą ir rankdarbius biblioteka per praėjusius metus pasiūlė dvi kūrbybines dirbtuves: Pasaulinės žemės dienos proga ir kalėdinių žaisliukų dekoravimo. Žemės dienos dirbtuvėse buvo kalbama apie rūšiavimą, tvarų vartojimą ir gamtą tausojančius įpročius, mokytasi kūrybiškai panaudoti tai, ką paprastai išmetame, pasigaminti dekoratyvių detalių, atvirukų. Kalėdinės dirbtuvės kvietė stabtelėti

prieššventiniame šurmuly, pasinerti į kūrybą, sutelkti dėmesį į gaminamą rankdarbį – kalėdinį žaisliuką. Renginyje supažindinta su dekoravimo lipdiniais technika, lipdymo formomis, modelinu, skirtingų detalių derinimu, tad iš dirbtuvių dalyvės išsinešė ir žinių, ir savo rankų darbo kalėdine dekoracija.

Apibendrinant reiktų pasakyti, kad pasaulyje vykstantys kataklizmai tik dar labiau padėjo mums visiems suprasti, kad knygos iš tiesų padeda išgyventi ir pačius tamsiausius laikus. Jaučiamas mažesnis didelių masinių renginių poreikis. Žmonės pasigenda paprastesnio bendravimo, šiltų, betarpiškų pokalbių, kamerinių renginių jaukioje aplinkoje. Svarbu, kad jie skleistų teigiamas emocijas, duotų bendrystės pajautimą.

4.11. Mokamos paslaugos

Paslaugų nomenklatūra, pokyčiai ir apimtis

2023 metais rajono bibliotekose ir literatūriniuose bibliotekos muziejuose už mokamas paslaugas iš viso buvo surinkta – 3 066 Eur (2022 - 2 631 Eur).

Rajono bibliotekos ir padaliniai, teikdami mokamas paslaugas, vadovaujasi Panevėžio rajono savivaldybės tarybos 2015 m. lapkričio 26 d. Nr. T-226 sprendimu „Dėl Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos teikiamų atlygintinų paslaugų kainų patvirtinimo“.

2023 metais už mokamas paslaugas **viešojoje bibliotekoje** surinkta 403 eur. Lėšos yra surenkamos teikiant skenavimo, kopijavimo paslaugas, taip pat už išduodamus skaitytojų pažymėjimus. Nemažai lėšų surenkama iš delpinigių.

Kaimo bibliotekose mokamų paslaugų suteikta už 686 eur.

Ramygalos bibliotekoje – 92 eur.

Rajone gyventojai bibliotekose moka už kopijavimo, spausdinimo ir skenavimo paslaugas. Kaimo bibliotekose, kuriose įdiegtas LIBIS SAP posistemis, taip pat platinami vieningi LIBIS skaitytojų pažymėjimai.

Populiariausia paslauga - kopijavimas.

- **Muziejuose** mokamų paslaugų suteikta už **1 713,20** Eur (2022 m. - 1 258,0 Eur).

Surenkamų lėšų už paslaugas muziejuose suma jau antrus metus didėja – daugėja edukacinių programų užsakymų, pavienių lankytojų, kurie pradeda sugrįžti po karantino metų.

Muziejuose mokama už lankytojų bilietus bei edukacines programas ir ekskursijas.

V. DARBAS SU SKAITYTOJ AIS VAIK AIS

5.1. Skaitytojų telkimas

Gyventojų vaikų skaičius

Skaitytojai vaikai sudaro 31% nuo bendro vartotojų skaičiaus, t.y. gana nemažą rajono bibliotekų skaitytojų grupę. Panevėžio rajono savivaldybės duomenimis (<https://www.panrs.lt/bendra-informacija/>), 2023-2024 m. moksleivių lankančių rajono švietimo įstaigas buvo 3 776.

Vaikų sutelkimo procentas

Mažėjant rajone medicinos punktu, mokyklų, surinkti informaciją apie konkrečios bibliotekos mikrorajone gyvenančius vaikus darosi sudėtinga. Preliminarus vaikų sutelkimo procentas:

- Miesto bibliotekoje apie – 44%
- kaimo bibliotekose – 18%

Veikiant demografiniams, socialiniams veiksniams, rajone mažėjant vaikų skaičiui, mažėja ir jų sutelktumas.

Didesniu vaikų lankytojų sutelkimu gali pasigirti bibliotekos, kur:

biblioteka ir ugdymo įstaiga yra įsikūrusi viename pastate, prie bibliotekos veikia VDC, NVŠ (Miežiškių, Gustonių, Linkaučių, Šių, Ramygalos bibliotekos), kaime veikia švietimo įstaiga (Paliūniškio, Naujamiesčio, Trakiškio, Upytės bibliotekos), nedidelis vaikų skaičius – tuo atveju beveik visi vaikai yra ir bibliotekos skaitytojai (Berniūnų, Šilų, Jotainių bibliotekos).

Žemesnis sutelktumo rodiklis:

priemiestinėse gyvenvietėse (gyvena daug vaikų, tačiau nemažai jų lanko ugdymo įstaigas mieste, atitinkamai ir lankosi miesto bibliotekose).

Rajone nuolat peržiūrimas ir optimizuojamas mokyklų tinklas ir, uždarant ar pertvarkant įstaigas, vaikai vežami į mokyklas didesnėse gyvenvietėse. Ten jie dažniausiai skaito vietas ar mokyklos bibliotekose.

5.2. Skaitytojų vaikų aptarnavimas

Skaitytojų vaikų skaičius:

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2023	1 454	352	111	991
2022	1 500	356	110	1 034
2021	1 729	301	140	1 288

Bibliotekose skaitytojų vaikų iki 14 m. amžiaus sumažėjo 3 procentais. Vaikų padaugėjo bibliotekose, kurios įsikėlė į bendras patalpas su švietimo įstaigomis (Miežiškių, Vadoklių), kuriose pradėtos intensyvesnės veiklos su vaikais (Naujamiesčio, Upytės, Pajstrio).

Viešojoje bibliotekoje ataskaitiniais metais užregistruoti 352 vartotojai (2022 m. – 356), t. y. 4 vartotojais mažiau. Vaikų kategorijai priskiriami 0-16 metų vaikai. 249 iš jų buvo perregistruoti (2022m. – 229), 103 užregistruoti naujai (2022 m. – 127). Skaitytojai pagal klases pasiskirstė taip: 50 ikimokyklinukų, 139 pradinukai, 142 mokosi 5-8 klasėse bei 21 devintokas.

5.3. Apsilankymų skaičius

Metai	Viso	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2023	35 958	3 208	2 547	30 203
2022	33 386	3 145	1 805	28 436
2021	23 854	1 896	1 391	20 567

Nepaisant to, kad skaitytojų vaikų skaičius sumažėjo, apsilankymų daugėjo visose rajono bibliotekų kategorijose. Palyginus su pandemijos ir postpandeminiu laikotarpiu, lankytojų skaičius kyla, bet dar neatitinka lūkesčių.

Vaikų lankytojų skaičius auga bibliotekose, kurių mikrorajone įsikūrusios gimnazijos (vaikai laukia autobuso), kur vykdomos neformaliosios veiklos ir pan.

Apsilankymų skaičius mažėjo bibliotekose, kur darbuotojai ilgesnį laiką turėjo nedarbingumą (Naujarodžių, Žibartonių, Bernatonių), buvo reorganizuotos mikrorajone veikiančios švietimo įstaigos (Berčiūnų) ir pan.

Viešojoje bibliotekoje nuo 7,1 karto iki 9,1 karto padidėjo skaitytojų lankomumas. Skaitytojai bibliotekoje lankėsi 3 208 kartus, t. y. 679 lankytojais daugiau nei 2022 metais (2529 apsilankymai). Išaugęs lankytojų skaičius (679), pasiekė 2020 metų vidurio lankytojų kiekį, bet negrįžo į priešpandeminius rodiklius (5 600). 2023 metų didesnį lankytojų skaičių galėjo įtakoti: didesnis skaičius renginių, renginių lankytojų, bei kitomis bibliotekos paslaugomis besinaudojančių vaikų (renginių lankytojų vaikams skaičius padidėjo nuo 616 iki 699 (+83)). Bet ir toliau mažėjo interneto lankytojų skaičius. 54 interneto vartotojai lankėsi 296 kartus (2022 m. – 326 kartus).

Lankomumas

- bendras lankomumo rodiklis – 25
- Viešojoje bibliotekoje – 9
- Miesto bibliotekoje – 23
- Kaimo bibliotekose – 30

5.4. Išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2023	63 672	6 520	5 347	51 805
2022	70 437	6 810	5 370	58 257
2021	66 334	5 974	4 045	56 315

Ataskaitiniais metais dokumentų išduotis vaikams skaitytojams augusi nuo 2020 metų., vėl sumažėjo. Dėl anksčiau analizuotų priežasčių, ir dėl aiškiai pastebimo vaikų susidomėjimu virtualiomis pramogomis, bibliotekininkams vis sunkiau vaikus sudominti skaitymu.

Literatūros išduotis vaikams augo ir bibliotekose, kuriose vyko PAVB Draugotekos projekto veiklos – Velžio biblioteka+198 fiz. vnt., Raguvos biblioteka +172 fiz. vnt., taip pat išduotis didėjo bibliotekose, kur vyko intensyvios akcijos Vasara su knyga veiklos, pvz. Tiltagalių+1404, Piniavos +192, Berniūnų +31 bibliotekose.

Reikia įdėti daug pastangų, išradingumo ir darbo, kad skaitymas vaikui būtų patrauklus. Viešojoje bibliotekoje 2023 metais išduodamų leidinių į namus skaičius stipriai augo (+493) ir tai yra vienintelis rodiklis, kuris jau viršijo 2020 metų priešpandeminį lygį bet vis dar nesiekia savo skaitomumu ir vartojimu 2019 metų. Vaikų literatūros skaitykloje veikianti Maminukų akademija, ugdo ne tik mažuosius skaitytojus, bet ir supažindina jaunas šeimas, atlydinčias savo vaikus, su literatūros naujienomis, etnokultūriniais reiškiniais literatūroje. Taip šeimoms diegiamas supratimas apie knygos svarbą vaiko ugdyme.

2023 metais skaitytojams buvo išduota 6520 egzempliorių spaudinių (2022 metais – 6810 egz.), 89,4% jų – grožinė literatūra (5830 egz.), 10,6% – šakinė (690 egz.). Nors bendra išduotis mažesnė, bet 493 egz. padidėjo spaudinių išdavimas į namus. 71% dokumentų išduota į namus (6431 egz.), 29% dokumentų lankytojai naudojami bibliotekoje (1889 egz.). Skaitytojus labai menkai domino periodiniai leidiniai.

5.4.1. Grožinės literatūros išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2023	43 046	5 830	4 576	32 640
2022	44 356	5 984	4 626	33 746
2021	41 305	5 019	3 449	32 837
2020	34 440	5 764	3 289	25 387
2019	57 695	8 493	5 647	43 555

itinais metais, grožinės literatūros išdavimas vaikams nors ir nežymiai (1 310 fiz. vnt.), sumažėjo ir sudarė 67 procentus nuo bendro išdavimo skaičiaus.

Tarp rajono vaikų skaitomiausių kūrinių 2023 metais pirmąsias penkias pozicijas užėmė lietuvių autorių knygos. Jau ketvirtus metus iš eilės pirmauja Vilės Vėl knyga „Kaip mes išgarsėjome“. Toliau rikiuojasi Indrės Šalčiūtės „Lelijos nuodija miestą“ (Metų knygos rinkimams nominuota knyga), Tomo Dirgėlos „Domas ir Tomas. Mokyklos vaiduoklio mįslė“, „Dingusios knygos mįslė“, „Išklerusio autobuso detektyvas“, „Dingusios mergaitės byla“ (skaitytojai dažnai patikrina lentyną, kur stovi Tomo Dirgėlos knygos, galbūt atsirado kokia neskaityta).

Gausiai skaitoma Katherine Paterson „Tiltas į Terabitiją“, Jurgos Vilės „Sibiro haiku“, Ignės Zarambaitės „Stebuklingi senelio batai“, Kate di Camillo „Nepaprasta Edvardo Tiuleino kelionė“, Sven Nordqvist „Petsono tortas“, Jeff Kinney „Nevykėlio dienoraštis 1“ („Nevykėlio dienoraščio“ serijos knygos ir toliau nepraranda populiarumo), Michael Morpurgo „Karo žirgas“, Kimberly Brubaker Bradley „Karas, išgelbėjęs mano gyvenimą“, Michael Bond „Meškiukas vardu Pedingtonas“, Evelinos Daciūtės „Laimė yra lapė“, Kęstučio Kasparavičiaus „Trumpos istorijos“, Caryl Hart „Kai drakoniukai ateina į svečius“.

5.4.2. Teminės literatūros išduotis

Metai	Viso (fiz.vnt.)	Savivaldybės VB (fiz.vnt.)	Miesto biblioteka (fiz.vnt.)	Kaimo biblioteka (fiz.vnt.)
2023	20 644	690	771	19 183
2022	21 592	826	744	20 022
2021	25 029	955	596	23 478

Ataskaitiniais metais susidomėjimas šakine literatūra sumažėjo – vaikai rečiau naudojami ir temine literatūra, ir periodiniais leidiniais, kurie skirstomi šakomis ir įeina į bendrą išdavimų skaičių.

Periodinius leidinius skirstant bei apskaitant temomis, sudėtinga išskirti ir analizuoti, kiek buvo panaudota bibliotekų fonde esančių teminės literatūros knygų.

Periodinių leidinių vaikams rajono bibliotekos gauna tik 1 - 2 pavadinimus. Pastaraisiais metais, mažėjant pasiūlai, jaučiamas trūkumas periodinių leidinių vaikams. Visose bibliotekose užsakyta 9 pav. 45 komplektas, skirtas vaikams. Rajono bibliotekoms daugiausiai užsakyta žurnalų „Naminukas“ (13 egz.) ir „Justė“ (11 egz.), taip pat po kelis užsakyta „Flintas“, „Laimiukas“, „Lututė“, „Penki“, „NG Kids“, „Nykštukas“, „Smegenūzai“.

5.4.4. Skaitomumas

bendras skaitomumo rodiklis – 44

- *viešojoje bibliotekoje* – 19
- *miesto filiale* – 40
- *kaimo filialuose* – 52

5.5. Renginiai vaikams

Surengta renginių vaikams – 795, 2022 m. - 804

	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
Iš viso	795	74	87	634
Žodinių	220	55	33	132
Vaizdinių	182	14	35	133
Kompleksinių	376	5	19	352
Lankytojų skaičius	9616	699	946	7971

Bibliotekos renginių vaikams tikslas – skatinti skaitymą, ugdyti kūrybiškumą ir auginti naują bibliotekos vartotojų kartą. Bibliotekininkams nėra lengva susitaikyti su mažėjančiu vaikų susidomėjimu skaityti, kurį vis labiau išstumia virtualus pasaulis, tačiau kaip tik ši problema paskatina ieškoti būdų, priemonių, kaip sudominti rašytiniu žodžiu, kaip paskatinti pamilti knygą. Kita problema – mažėjantis vaikų skaičius kaimo vietovėse. Tačiau yra bibliotekų, į kurių vietas bent vasarą dažnai atvyksta vaikai paviešėti pas gimines, todėl bibliotekos vasarą sulaukia lankytojų, organizuoja jiems veiklas.

Aktyviai į vasaros stovyklos „Mano linksmybių vasara“ veiklas įsitraukė vaikai Šilų bibliotekoje. Vaikams vyko edukaciniai renginiai, kurių metu knygelių skaitymas buvo papildytas piešimo užduotimis, inscenizacijomis. Buvo kuriami žolynų paveikslai, gaminami „linksmieji debesėliai ir kiškučiai“, kuriamas improvizuotas spektakliukas. Vaikai ėjo į žygį susipažinti su Šilų krašto istorija.

Vaikams organizuojami įvairių formų renginiai: ekskursijos, garsiniai skaitymai, skaitymo akcijos, edukaciniai užsiėmimai, kūrybinių darbelių parodos, viktorinos. Pristatomos istorinės ir valstybinės švenčių datos, supažindinama su rašytojais, įtraukiant į kūrybinius procesus.

„Vasara su knyga“ – puiki nacionalinė skaitymo iniciatyva, į kurią įsitraukia ir rajono bibliotekos. Nuo birželio jaunieji skaitytojai įsijungia į visą vasarą trunkančias linksmas skaitymo varžytuves. Rudenį jie laukia susitikimų bibliotekose, kai paskelbiami rezultatai ir vyksta apdovanojimai.

Kai kurios bibliotekos turi savo tradicinius skaitymo skatinimo renginius. Toks yra Ramygalos bibliotekos jau septintus metus vykstantis renginys vaikams „Ir knyga mane augina...“. Šiame šventinėje popietėje už aktyvų skaitymą ir meilę knygai apdovanota 17 uoliausių jaunųjų bibliotekos ir knygelių bičiulių bei skaitytojų, per mokslo metus perskaičiusių daugiausiai knygų. Šiame šventę pakviesta poetė, penkiolikos knygų autorė Daiva Palionytė-Batavičienė. Viešnia vaikams pristatė savo naują išleistą eiliuotą pasaką „Kieno gražuolytė“, vaikams pasakojo apie save, apie knygelių atsiradimą. Kiekvienam skaitytojui autorė padovanojo po knygelę, o biblioteka įteikė padėkas.

Tradiciniais tampa renginiai mažiesiems Bernatonių bibliotekoje. Čia kiekvieną mėnesį renkasi mamytės su vaikučiais nuo vienerių metų. Užsiėmimų metų talkina vietos Trečiojo amžiaus universiteto atstovai.

Vaikams ruošiant renginius, stengiamasi įpinti kuo daugiau edukacinių elementų, judrių veiklų. Jų daug ruošia bibliotekos, kuriose veikia vaikų dienos centrai, ar dirbama su neformalaus ugdymo programomis, vykdomos projektinės veiklos. Išradingai dirbama Piniavos bibliotekoje - čia vaikai aktyviai dalyvauja NVŠ programoje „Inszenizacijos“ bei paruoštose sensorinio skaitymo programėlėse „Lietaus lašelio kelionė“ ir „Auksaplaukė ir trys lokiai“. Ši biblioteka – ištikima „Šiaurės šalių literatūros savaitės“ dalyvė. Šiais metais bibliotekinėje paruošė edukaciją „Surask Emilio daiktus“, į kurią įsitraukė jaunesniųjų klasių vaikai. Išradingai pristatomi rašytojai, bei minimos svarbios datos (A. Matučio 100-mečiui skirtas renginys „Kas žmogiuko širdyje, rytmetis „Varėnė“, skirtas Dzūkijos metams ir rašytojo Martyno Vainilaičio 90-mečiui, sakmės ištraukų garsinis skaitymas, iliustracijų aptarimas). Kalbos ir knygos diena skirta garsinio skaitymo valandėlė „Pelėda Drulija“ (istorijos ištraukas skaitė buvusi vaikų darželio auklėtoja).

Smilgių biblioteka visada įsijungia į šalia esančios mokyklos veiklas: Kovo 11-osios integruotų pamokų diena ji paruošė tapybos ant vandens (ebru) užsiėmimą ir pateikė Kahoot galvosūkį apie lietuvių kalbą.

Kai kurios kaimo bibliotekose, sulaukiant vis mažiau lankytojų vaikų, ieškoma kitų būdų, kaip sudominti bibliotekos veiklomis. Pavyzdžiui, Daukniūnų biblioteka daugumą renginių perkelia į virtualią erdvę: bibliotekos socialinėje paskyroje vaikai galėjo spręsti testą „Saugus bendravimas internete“, peržiūrėti knygų parodą „Knygų herojai – gyvūnai“, susipažinti su skaitytojo F. Talalo projektiniu darbu „Animaciniai filmai visai šeimai“.

Šiais metais bibliotekos vėl įsijungė į akciją „Laiškas pirmokui“ – visą rugsėjo mėnesį apie du šimtus rajono pirmokų aplankė savo mikrorajono bibliotekas, jiems buvo įteikti laiškai, kviečiantys skaityti ir padovanoti skaitytojo pažymėjimai.

Viešojoje bibliotekoje 2023 metais suorganizuoti **74** renginiai vaikams, 73 iš jų kontaktiniai bei 1 virtualus. Dauguma renginių – 55 – žodiniai (pagal formą 53 iš jų – edukaciniai), 5 kompleksiniai, 14 vaizdinių. Renginiuose apsilankė **699** lankytojai

Literatūros kūrėjams bei jų herojams paminėti buvo suorganizuotos šios parodos:

- ✓ „Batuto katinas nuotykiams“. Velžio gimnazijos pradinė klasių mokinių piešinių paroda literatūros kūrėjui Šarliui Pero (Charles Perrault – 395m) atminti;
- ✓ „Kaulo bobos apžavai“. Literatūros paroda vaikų literatūros kūrėjo Martyno Vainilaičio 90-mečiui;
- ✓ „Aš esu knyga, perskaityk mane“. Literatūros paroda, skirta Tarptautinei vaikų knygos dienai;

- ✓ „H. K. Anderseno pasakų magija ir jų veikėjai“. Panevėžio „Šviesos“ specialiojo ugdymo centro organizuota bendrojo lavinimo mokyklų moksleivių piešinių, sudėtų į 70x104 cm knygą, paroda,
- ✓ „Pūkio ir šarkos draugystė pagal V. V. Landsbergio istorijas“. Viešosios bibliotekos skaitytojų piešinių ir aplikacijų paroda;
- ✓ „Pedingtono ieškojimai“. Lopšelio-darželio „Draugystė“ vaikų piešinių paroda pasitinkant M. Bond knygų herojaus Pedingtono 65-ąjį gimtadienį;
- ✓ „Prano Mašiotų šviesa“. Literatūros paroda prozininko ir vertėjo 160-mečiui.

Kitos meninių darbų parodos:

- ✓ „Sniego šalies gyventojai“. Lopšelio-darželio „Draugystė“ „Pūkuotukų“ grupės vaikų piešinių paroda;
- ✓ „Mano laisva Lietuva“. Pajstrio Juozo Zikaro gimnazijos 3 kl. moksleivių piešinių paroda, skirta Lietuvos valstybingumui pažymėti;
- ✓ „Draugystės arbata“. Panevėžio pedagoginės psichologinės tarnybos organizuota paroda;
- ✓ „Rudnosiuko tremties draugai“ ir „Black Friday“. Kazimiero Paltaroko gimnazijos 7 kl. moksleivės Viltės Masiokaitės komiksų, atliktų programa Pixton, paroda;
- ✓ „Rudeninių lapų šnaresiai“. Kastyčio Ramanausko lopšelio-darželio vaikų tapybos darbų paroda;
- ✓ „Žiemos pasipasakojimai“. Panevėžio dailės mokyklos moksleivių tapybos darbų paroda.

Edukacijos vaikams

Dauguma renginių vaikams – edukaciniai (53), ne tik supažindinantys vaikus su pateikiama medžiaga, bet ir įtraukiantys dalyvauti juos pačius:

- ✓ „TAUTIŠKOS GIESMĖS INTERAKTYVUS SKAITYMAS“. Teksto suvokimo edukacija, skirta Vasario 16-ajai – Valstybės atkūrimo dienai paminėti su Pajstrio J. Zikaro gimnazijos 3 kl. moksleiviais;
- ✓ „AKMENŲ SRIUBA“. Pasakojimo edukacija Beržų progimnazijos 6 spec. klasės mokiniams, lopšelio-darželio „Voveraitė“ dviejų grupių vaikams;
- ✓ „KAIP KIŠKIS MOKĖSI DRAŠOS“. Sensoriniai skaitymai Beržų progimnazijos 5-tos ir 6-tos specialiųjų klasių moksleiviams;
- ✓ „GRUFAS“. Interaktyvus pasakos skaitymas lopšelio-darželio „Vyturėlis“ vaikams;
- ✓ „SVEČIUOSE PAS MATAŲ GRIGONĮ“. Edukacija skirta M. Grigonio 134-osioms gimimo metinėms Paliūniškio pagrindinės mokyklos vaikams bei „Vilties“ progimnazijos 2 klasės moksleiviams;
- ✓ „PEDINGTONO LAGAMINAS“ (Michael Bond sukurtam personažui meškiukui Pedingtonui - 65). Pasakojimo edukacija lošelio-darželio „Draugystė“ bei Kastyčio Ramanausko darželio vaikams ;
- ✓ „KALĖDŲ LAUKIMAS SU MAMULE MŪ IR VARNA“. Pasakojimo edukacija lopšelio-darželio „Vyturėlis“ vaikams bei Dembavos gimnazijos pirmokams;
- ✓ Suorganizuota 5 dienų vasaros stovyklėlė „Knygų karaliai“ pradinė klasių vaikams.
- ✓ „DON KICHOTAS“. Panevėžio rajono švietimo centro ir Rajono viešosios bibliotekos vykdyto projekto „RIGHTS“ pristatymas Pajstrio Juozo Zikaro gimnazijos moksleiviams. Skirta Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo dienai paminėti.

Nuo 2016 metų „MAMINUKŲ AKADEMIJOJE“ vykstantys netradiciniai užsiėmimai 0-3 metų mažyliams bei jų tėveliams jau tapo tradiciniais. Įvyko 34 edukaciniai užsiėmimai, iš jų –22 skirtingi. Užsiėmimuose fiksuoti 367 vaikų bei 338 tėvų apsilankymai, kuriuose buvo sekamos šios pasakos: Katinėlis ir gaidelis (2 kartus), Pirštinė, Vaivorykštinis upėtakis (2 kartus), Lapė gudragalvė (2 kartus), Vėzdūnas, Vištytės pyragas (2 kartus), Vilkas ir ožiukai (2 kartus), Pupa, Kaip šuo draugo ieškojo (2 kartus), Šarkos lizdas, Akmenų sriuba, Grufas (2 kartus), Ar žinai, kaip aš tave myliu, Dangus griūva (2 kartus), Kapt kapt kapt, Lapė, strazdas ir varna (2 kartus), Višta, kuri norėjo šukų, Auksaplaukė ir trys meškos, Pūkis karalius, Ropė (2 kartus), Pagrandukas, Naktis, kai atėjo Kalėdos po 1 kartą.

Į Maminukų akademią šokių teatras „Dansema“ atvyko su projektu „Kartos kartu“, kur meninėje veikloje apjungė senjorus ir mažylius.

„Maminukų akademijos“ skaitymo skatinimo edukacinių užsiėmimų metodikos pristatytos Kretingos rajono savivaldybės M. Valančiaus viešojoje bibliotekoje.

Kartu su skaitytojais dalyvavome įvairiose akcijose ir projektuose:

- „Saugesnio interneto savaitė 2023:
- ✓ „Pasitikrink žinias: ar esi saugus internete?“ – viktorinose,
- ✓ „Kurkime geresnį internetą kartu“. Keitėmės virtualiomis pasakomis: „Lubnik / Kalva“ (Slovėnijos Škofja Lokos miesto Ivano Tavčaro biblioteka) – „Katinėlis ir gaidelis“ (Panevėžio rajono viešoji biblioteka);
- „Metų knygos rinkimai“;
- Lietuvių kalbos dienos. Skaitytojai kūrė instaliaciją „Žodis prie žodžio“;
- „Inovatyvūs Lietuvos bibliotekų skaitymo skatinimo sprendimai vaikų ir jaunimo socialinių santykių kūrimui su aplinka“. Projekte dalyvavo Naujamiesčio, Velžio ir Raguvos 6-7 klasių moksleiviai:
- ✓ „Jonas ir rūpesčių sprendimo būdai knygose“ Naujamiestyje,
- ✓ „Luna ir nepaprastos knygų herojų savybės“ Raguvoje, Velžyje,
- „KnYGŲ STARTAS“ – tarptautine patirtimi paremtas ankstyvojo skaitymo skatinimo projektas
- ✓ 0-3 metų vaikų tėvams pristatytas projektas ir edukacinis skaitymas su knygele „KAPT KAPT KAPT“ pagal projekto parengtą metodinę medžiagą.
- „Vasara su knyga“. Akcijoje užsiregistravo 36 dalyviai. Iššūkį sėkmingai įveikė 23. Jo dalyvius pakvietėme į baigiamąjį renginį „Skaityti gera“;
- „Laiškas pirmokui“ pristatytas Pažagienuų mokykloje-darželyje;
- Šiaurės šalių literatūros savaitės skaitymai „KALĖDOS ŠIAURĖJE“ vyko su lopšelio-darželio „Draugystė“ vaikais;
- Bibliotekų knygų Kalėdų akcija „Dovanoju skaitymą: SkaiTAU“, kurioje bibliotekos savanoriai skaitė knygas balsiai.

Neformaliojo vaikų švietimo veiklos

- Ataskaitiniais metais rajono bibliotekose buvo atnaujintos ir įgyvendinamos 3 neformaliojo vaikų švietimo programos Ramygalos, Velžio ir Piniavos bibliotekose (NVŠ). Tai - „ETNO popietės vaikams“, „Jaunieji krašto tyrinėtojai“ ir „Inscenizacijos“. Veiklos bibliotekose vykdavo kartą per savaitę.
- 2023-aisiais Linkaučių, Gustonių, Žibartonių bibliotekose veikė vaikų dienos centrai (VDC). Užsiėmimai vaikams vyko ne mažiau kaip 3 kartus per savaitę. Vaikai bibliotekose mokėsi socialinių įgūdžių, ruošė pamokas. Karantino laikotarpiu veiklos vyko bekontakčiu būdu.

VI. Informacinė ir kraštotyros veikla

6.1. LIBIS PĮ diegimas

Viešojoje bibliotekoje LIBIS PĮ įdiegta 2000 m. pabaigoje. 2021 m. LIBIS modernizuota.

- 2022 m. vykdyta LIBIS plėtra rajone: Perekšlių, Šilagalio, Karsakiškio, Naujarodžių, Nevėžio, Berčiūnų ir Geležių bibliotekose.
- 2022 m. spalio 1 d. atnaujinta Tarpbibliotekinio abonemento (TBA) tvarka.
- 2022 m. TBA paslaugos modernizacija ir įtraukimas į LIBIS.
- 2023 m. TBA-S funkcionalumo praplėtimas.

Pagal parengtą LIBIS SAP mokymų programą, praveisti pradiniai mokymai visų kaimo bibliotekų darbuotojams ir visos bibliotekos dirba su LIBIS programa. Darbas su LIBIS s bibliotekose vyksta labai skirtingai, dažniausia iškylančios problemos susiję su elektronine žurnalų registracija ir išdavimu. Nuo 2019 metų vaikams iki 16 metų LIBIS skaitytojo pažymėjimas išduodamas nemokamai. Nebeliko problemos dėl piniginių klausimų, bet labai aktualus pasidarė asmens kodo pateikimo klausimas. Techninės sąlygos LIBIS plėtrai rajone sudarytos, lieka išspręsti žmogiškąsias komunikacijos problemas.

Ataskaitiniais metais TBA veiklos ir apskaita įsijungė į bendrą LIBIS programą.

6.2. Informacinis fondas

Ataskaitiniais metais Informacinės literatūros fonde, į kurio apskaitą įeina ir kraštotyros fondas, sukaupta **5 011 fiz. vnt.** dokumentų. Iš jų *informaciniam fondui* priskirtina **2 427 fiz. vnt.** dokumentų, t.y. 7,6 proc. viso bibliotekos fondo.

Per 2023 metus Informacinės literatūros fondas papildytas 45 fiz. vnt. dokumentų iš jų 43 fiz. vnt. knygų, 1 fiz. vnt. garsinių, 1 fiz. vnt. serialinių leidinių (Tėvynė).. Vertingiausi leidiniai: Trečiasis Lietuvos Statutas (2023); Įdomiausios kelionės po Europą : top 50 maršrutų (2023); Graff, Ben. Šachas ir matas! : nesenstanti šachmatų istorija – įspūdingiausios partijos, iškilieji žaidėjai (2023).

Naujai gautų dokumentų Informaciniame fonde yra vos 1 proc.

2023 metais iš Viešosios bibliotekos Informacinio fondo į namus išduota 237 fiz. vnt.: daugiausia 7 skyrius (menas) – 70 fiz. vnt., 9 skyr. (geografija, istorija) - 59 fiz. vnt.

Didžiąją dalį informacinio fondo sudaro populiariaji žinynai, žodynai, enciklopedijos ir įvairūs albumai, todėl jie į namus neišduodami, naudojami užklausoms vykdyti.

6.3. Bibliografinis informacinis vartotojų aptarnavimas

Atsakytų informacinių užklausų skaičius:

Metai	Viso	Iš jų: kt. komunikacijų priemonėmis	Savivaldybės VB	Miesto biblioteka	Kaimo bibliotekos
2023	11 555	2 030	2 450	736	8 369
2022	11 293	2 111	1 795	766	8 732
2021	13 181	4 344	1 883	808	10 490

2022-2023 metais informacinių užklausų (ir užklausų, pateiktų kitomis komunikacijos priemonėmis) skaičius išlieka stabilus, didelių pokyčių nepastebima.

2023-aisiais metais rajono bibliotekų vartotojai pateikė užklausų:

- adresinių – 5 509
- teminių – 3 191
- faktografinių ir tikslinamųjų atitinkamai – 662 ir 2 193.

Kaip matyti iš pateiktos informacijos, daugiausiai pateikiama adresinių užklausų (kai reikia nustatyti knygos buvimo vietą, nebūtinai mūsų bibliotekoje), teminių (užklausos pagal temas, mokslo šakas), tikslinamųjų (skaitytojai ieškodami knygos ar straipsnio pateikia ne visai tikslus duomenis, tuomet bibliotekininkui tenka tikslintis, kad surastų ieškomą knygą) ir faktografinių (buvo klausta, norint pasitikslinti konkrečias datas ir faktus).

Viešojoje bibliotekoje per metus atsakyta į 2 260 skaitytojų užklausas Lyginant su praėjusiais metais užklausų atsakytą 465 daugiau nei 2022 m. (+1 795). Viso elektroninėmis priemonėmis (telefonu, el. paštu „Klausk bibliotekininko“) gauta – 192, iš jų „Klausk bibliotekininko“ skiltyje buvo užduoti 99 ir kitomis priemonėmis 93. Moksleivių pateikiamų užklausų skaičius vis mažėja, todėl didžiąją dalį užklausų pateikė suaugusieji. Užklausų pateikė suaugusieji – 1 943 (2022 m. – 1 512), moksleiviai – 317 (2022 m. – 283).

Užklausų pateikiama visuomenės mokslų klausimais – 52 užklausos, istorijos bei geografijos mokslų klausimais – 42 užklausos, filosofijos mokslų klausimais – 46 užklausos, technikos, medicinos ir žemės ūkio mokslų klausimais – 63 užklausos, meno bei sporto šakų – 18 užklausos, kalbotyros ir literatūros mokslo

klausimais – 8 užklausų, grožinės literatūros klausimais – 28, religijos mokslo klausimais – 0, bendrojo skyriaus – 10, gamtos mokslų klausimais – 13 užklausų.

6.4. Katalogų ir kartotekų sistema

Katalogų ir kartotekų sistema **viešojoje bibliotekoje** -

- Abėcėlinis katalogas (nuo 2009 m. gegužės 1 d. direktorės įsakymu užkonservuotas, nuo 2016 m. perkeltas saugojimui į mainų rezervinį fondą);
- Sisteminis katalogas (nuo 2004 m. spalio 1 d. direktorės įsakymu nebeįpildomas, nuo 2016 m. perkeltas saugojimui į mainų rezervinį fondą);
- Elektroninis bibliotekos katalogas – 64 600 automatizuota parengtas įrašas, iš jų per 2022 metus – 2225 nauji įrašai;
- Elektroninio katalogo Analizikos bibliografinių įrašų DB 36 147 įrašai;
- Bendroji laikraščių ir žurnalų straipsnių kartoteka (naujais įrašais nebeįpildoma, nes biblioteka savo įrašais dalyvauja nacionalinės bibliografijos duomenų banko (NBDB) kūrime ir turi galimybę prisijungti prie NBDB), 2016 m. perkelta saugojimui į mainų rezervinį fondą);
- Kraštotyros kartoteka (nebeįpildoma);
- Faktografinė kraštotyros kartoteka (nebeįpildoma);
- Personalijų kartoteka (nebeįpildoma);
- Knygų antraščių kartoteka vaikų lit. fonde (nebeįpildoma nuo 2003 m.);
- Centrinis abėcėlinis katalogas (užkonservuotas, saugomas iki CBS likvidavimo).
- Dokumentų antraščių kartoteka (nebeįpildoma).
- Neįvykdytų užsakymų kartoteka (nebeįpildoma. Nuo 2015 metų saugomi dokumentų sąrašai kompiuteryje).
- Neigiamų užsakymų kartoteka (nebeįpildoma. Nuo 2015 metų saugomi dokumentų sąrašai kompiuteryje).
- Nuo 2022 metų sustabdytas visų CBS bibliotekų abėcėlinių kortelinių katalogų formavimas ir pildymas bei kortelių išėmimas.

Darbai bibliotekininkai naudojami LIBIS elektroniniais bibliotekos ir jungtiniu katalogais.

Katalogai ir kartotekos kaimo bibliotekose

Visose rajono bibliotekose nuo 2022 metų leidiniai išduodami automatizuotai, tad Bibliotekos direktoriaus įsakymu, kortelinis abėcėlinis katalogas buvo užkonservuotas. Kraštotyros informacijos paieškai naudojama biblioteka.lt. Kortelinės kraštotyros kartotekos nuo 2022 m. taip pat užkonservuotos.

6.5. Internetas

Panevėžio rajono bibliotekų, turinčių prieigą prie interneto skaičius – 36. Iš jų:	Panevėžio rajono bibliotekų Interneto vartotojų skaičius – 2 092. Iš jų:
Viešoji biblioteka – 1	Viešojoje bibliotekoje – 155
Miesto biblioteka – 1	Miesto bibliotekoje – 115
Kaimo bibliotekos – 34	Kaimo bibliotekose – 1 822

Pastebėta, kad dažnesni interneto naudotojai bibliotekose yra vaikai. Ypač tose vietovėse, kur bibliotekos įsikūrusios tose pačiose patalpose su mokyklomis (Piniavos, Miežiškių bibliotekos) arba netoli jų (Velžio, Raguvos, Pajstrio), kultūros centrais (Naujamiesčio, Tiltgalių bibliotekos), Vaikų dienos centrais (Linkaučių), nes vaikai užbėga po pamokų, per pertraukas, ar laukdami repetitijų, mokyklinio autobuso. Pastebėta, kad kompiuterių, interneto naudojimas bibliotekose iš esmės susijusi su vartotojų amžiumi ir gyvenamąja vieta: kuo jaunesnis vartotojas, tuo jo vietų jungtis prie interneto pasirinkimas yra įvairesnis.

Nemokamas internetas išliko aktualus gausių, nepasiturinčių šeimų nariams, atokesnių kaimo vietovių vyresnio amžiaus gyventojams.

Viešojoje bibliotekoje bibliotekos vartotojams naudotis vieša interneto prieiga skirtos 9 kompiuterizuotos darbo vietos: 5 suaugusiems ir 4 vaikams, veikia WI-fi. Visi kompiuteriai prijungti prie interneto. Vykdamas projektą „Bibliotekos pažangai“, įdiegta vartotojų registracijos ir statistikos sistema (VRSS), kuri fiksuoja interneto panaudą viešose interneto prieigose.

Naudojantis VRSS nėra galimybės išfiltruoti vartotojų pagal amžių, todėl tenka vaikų apskaitą vykdyti rankiniu būdu, kuris nėra nei modernus, nei tikslus. Pateikus užklausą VRSS portalo valdytojams, gavome atsakymą, kad pagal amžių vartotojai nebus filtruojami, nes pagal dabar galiojančias „Asmens duomenų rinkimo taisykles“, be tėvų sutikimo rinkti duomenis apie nepilnamečius asmenis – draudžiama. Interneto vartotojų užfiksuota 155 (2022– 64), kurie apsilankė 37 721 kartų. Seansų skaičių smarkiai padidino WI-Fi prisijungimai – kasmet apskaitoma daugiau seansų (+14 566). Padaugėjo suaugusių lankytojų, kurie pavieniais kartais ateina norėdami gauti paslaugą: nuskenuoti dokumentus, išsispausdinti iš el. laikmenos ar atsiųstą el.paštu medžiagą, nukopijuoti dokumentus. 2022 m. sumažėjęs bibliotekoje besinaudojančių kompiuteriais skaičius, ataskaitiniais metais nežymiai padidėjo (+36); išaugo ir prisijungimų iš kompiuterinės darbo vietos (+331).

Pastaraisiais metais, ir ypač po pandemijos, pradėjo mažėti bibliotekose kompiuteriais besinaudojančių asmenų. Daugelis, kuriems ankstesniais metais buvo aktuali ši paslauga, įsigijo savo įrenginius ir naudojami interneto paslaugomis namuose. Atsižvelgiant į tai, bibliotekos stengiasi savo turimą įrangą išnaudoti organizuodamos mokymus, naujų virtualių paslaugų pristatymus.

Nors ataskaitiniais metais interneto vartotojų skaičius augo nežymiai, tačiau virtualių seansų skaičius augo ženkliai:

- **Bevielės viešos interneto prieigos seansų skaičius rajono bibliotekose – 2023m. -76 007 (2022 m. - 59 837, 2021 m. - 41 134)**
- **Viešos interneto prieigos seansų skaičius rajono bibliotekose – 2023 m. – 22 309 (2022 m. - 17 958, 2021 m. - 9 622)**

Panevėžio rajono viešojoje bibliotekoje ir visose 35 kaimo bibliotekose lankytojai gali naudotis internetu ir bevieliu ryšiu.

Bibliotekose įdiegta vartotojų registracijos ir statistikos sistema (VRSS) fiksuoja interneto panaudą viešose interneto prieigose: tiek dirbant su kompiuteriu, tiek naudojantis bevieliu interneto ryšiu. Tačiau unikalūs vartotojus sistema skaičiuoja už visą sistemos veikimo laikotarpį, o ne už ataskaitinius metus.

6.6. Elektroninės bibliotekos paslaugos

6.6.1. Elektroniniai katalogai ir duomenų bazės:

2023 metais LR kultūros ministerijai centralizuotai užprenumeravus, rajono viešosios bibliotekos lankytojai galėjo naudotis prieiga prie **lietuviškos teisinės informacijos duomenų bazės INFOLEX. Praktika**. Per ataskaitinius metus INFOLEX duomenų bazėje fiksuotos 1314 seansai iš rajono bibliotekų.

Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacija, vykdydama ES projekto „eMoDB.LT: Elektroninių mokslo duomenų bazių atvėrimas Lietuvai“, suteikė prieigą viešosioms bibliotekoms **naudotis EBSCO Publishing eIFL net 17 duomenų bazių paketu**, apimančiu įvairių sričių informaciją – humanitarinių, socialinių mokslų, medicinos ir sveikatos apsaugos ir kt. Kai kuriomis duomenų bazėmis vartotojai, turintys skaitytojo pažymėjimą, gali naudotis ir nuotoliniu būdu. 2023 metais naudojantis EBSCO duomenų baze rajono bibliotekoje buvo užfiksuoti 58 seansai su duomenų atsisiuntimu.

2023-aisiais skaitytojai bibliotekoje nemokamai naudojami 15 min ir Delfi sklaidos kanalais. Deja, naudojimosi apskaitos galimybės nėra.

Duomenų bazės, CD-rom'ai, kompiuteriniai žaidimai, skaitmeninė muzika ir filmai sudaro labai mažą bibliotekos fondų dalį (0,1 proc.). Jais vartotojai gali naudotis tik bibliotekoje esančiose kompiuterinėse darbo vietose. Elektroniniai informacijos išteklių ir elektroninės paslaugos turėjo įtakos bibliotekos darbui ir vartotojų aptarnavimui: elektroniniai šaltiniai yra operatyvesni, taupo laiką, leidžia kokybiškiau atlikti informacijos paiešką.

6.6.2. Duomenys apie bibliotekos elektronines paslaugas. Iš viso:

El. paslaugos	Iš viso			
	Iš jų	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekoje
Interneto seansų skaičius (VRSS)	100 400	37 721	3 156	59 523
SEANSŲ SKAIČIUS	1 367	1 367	0	0
Parsisiųdintų dokumentų skaičius	1 402	1 372	30	0
Virtualių apsilankymų skaičius	58 735	33 258	3 267	22 210

Vieningas viešųjų bibliotekų elektroninių paslaugų portalas www.ibiblioteka.lt niekada nebuvo labai populiarus bibliotekos vartotojų tarpe, nes norint užsakyti paslaugas reikalinga asmens identifikacija naudojantis naujo pavyzdžio asmens tapatybės kortele arba el. bankininkyste, o tai daug kam yra sudėtinga. Nelikus alternatyvos (bibliotekos el.katalogo), bibliotekų vartotojai mokomi, papildomai konsultuojami naudotis ibiblioteka.lt.

[Ibiblioteka.lt](http://ibiblioteka.lt) privalumas - kiekvienam atsiveria patogesnes galimybes pasiekti reikalingą informaciją ar paslaugą „vieno langelio“ principu. Portale galima užsisakyti ne tik tradicines knygas, bet 14-ai dienų pasiskolinti ir skaityti elektronines knygas. Portale [ibiblioteka](http://ibiblioteka.lt) galima ne tik užsiregistruoti, bet ir persiregistruoti norimoje bibliotekoje. Nuo 2023 m. lapkričio mėnesio portalo naudotojai gali norimą leidinį, jei jo nėra bibliotekoje, kurioje registruotas, užsakyti per TBA_S.

Modernizavus LIBIS, visų bibliotekų el. katalogai perkelti į vieną elektroninių paslaugų portalą ibiblioteka.lt. 2023 metais viešosios bibliotekos skaitytojai pasinaudodami el. paslaugomis užsakė 2 338 (2022 m. – 1700), rezervavo 1466 (2022 m. – 1192) leidinių. 75 proc. visų užsakytų ir 81 proc. rezervuotų leidinių sudaro grožinė literatūra. Kaimo bibliotekose, užsakyta 359 (2022 – 191), rezervuota 152 (2022 – 109) leidinys. Nuo 2022 m. visos kaimo bibliotekos dirba su LIBIS, matyti, kad užsakomų ir rezervuojamų leidinių el. paslauga populiarėja: Paliūniškio biblioteka – užsakyta 38, rezervuota 29, atitinkamai Ramygalos – 22 ir 58; Velžio – 41 ir 8; Molainių – 40 ir 7; Tiltagalių – 24 ir 2; Bernatonių – 24 ir 11 knygų.

Viešosios bibliotekos Virtualių apsilankymų skaičius **33 258**, lyginant su 2022 m. sumažėjo – 5 028 prisijungimų. 32 601 prisijungimai apskaityti bibliotekos svetainėje Google Analytic programa, virtualūs prisijungimai Youtube kanale ir FB – 465, Zoom, MS Teams – 192.

Seansų skaičius, kuris susideda iš prenumeruojamų duomenų bazių seansų (1 367) ir bibliotekos elektroninio katalogo seansų skaičiaus (nebuvo galimybės apskaityti) - **siekia 1 367**. Viešos interneto prieigos seansai iš bibliotekoje esančių kompiuterių (1457) ir Wi-fi (36264) – **37 721**.

Investicinis projektas „Interaktyvių elektroninių paslaugų, skirtų leidiniams ir publikacijoms užsakyti ir gauti viešosiose bibliotekose“. 2011 m. įdiegtas dokumentų grąžinimo įrenginys (DGJ), leidžiantis knygas bibliotekai grąžinti 24 valandas per parą. Šios dėžės neturi jokių elektroninių prietaisų, todėl grąžinimo metu „neatpažįstama“ nei knyga nei skaitytojas. Jų taikymo paskirtis - paskatinti skaitytojus jiems patogiu laiku sugrąžinti bibliotekai pasiskolintas, kartais laiku negrąžintas, o kai kuriais atvejais, padovanoti bibliotekai savo knygas. Kiek savitarna grąžinant dokumentus pasinaudojo skaitytojų, šiuo metu nėra galimybės apskaityti.

Nuo 2023 metų pradžios elektroninių paslaugų ratas prasiplėtė – bibliotekos prieigose pradėjo veikti knygomasas. Nuo šiol leidinius skolintis dar paprasčiau ir patogiau – užsiskakę knygą per portalą ibiblioteka.lt

bibliotekos darbo laiku, atsiimti ją skaitytojai gali bet kuriuo paros metu. Jau pirmaisiais paslaugos teikimo metais užsakyta ir išduota leidinių ~ 463. Apskaita nėra labai tiksli, nes LIBIS ataskaitų programa neteikia tokių duomenų. Knygomatai taip pat veikia Raguvos, Velžio ir Ramygalos bibliotekose.

Lietuvos bibliotekos jau ne pirmi metai dirba su atnaujinta LIBIS. Jos dėka patobulėjo elektroninės paslaugos skaitytojams, kurie ir toliau turi galimybę užsisakyti ar rezervuoti leidinį, pratęsti jo grąžinimo terminą, gauti informaciją apie užsakymo įvykdymą ar atsakymą į užklausą. Patobulėjo delspinigių apmokėjimo sistema, patogesnė tapo (gal todėl ir išpopuliarėjo,) „Klausk bibliotekininko“ paslauga. Tą iliustruoja ir skaičiai. 2023-aisiais metais atsakyta į 125 elektronines užklausas. 7 iš jų - faktografinės, 82 – tikslinamosios, o 26 – konsultacijos. 2022 metais – užklausų viso buvo 76.

Kitų el. paslaugų spektras gerokai išsiplėtė, atsirado naujų, pvz., informacija apie naujo slaptažodžio suteikimą ar apie artėjančią leidinio rezervacijos pabaigą. Pasikeitus TBA sistemai atsirado ir naujos el. paslaugos, pvz., kurjerio iškvietimo pranešimas, pranešimas apie išsiųstą užsakytą leidinį ir t. t.

Čia galima matyti, kiek pranešimų skaitytojai gavo apie paruoštus užsakymus (2953), kiek jų buvo atmesta (257). Gaila, kad nežinome užsakymų atmetimo priežasties, bent jau ataskaitose tai nėra pateikiama. O juk įdomu kodėl buvo atmestas užsakymas: ar skaitytojas persigalvojo ir jam nebereikia knygos, ar teko ilgai laukti rezervuoto leidinio ir skaitytojas jį gavo kitur, ar užsakytas leidinys nebuvo rastas fonde. Tačiau lyginant su 2022 metais galima teigti, kad paruoštų užsakymų padaugėjo (buvo 2808) ir sumažėjo atmestų (buvo 365). Skaitytojams yra teikiama nauja paslauga – priminimas apie artėjančią rezervuoto leidinio atsiėmimo pabaigą (734 kartai) ir, turbūt, pagrindinė paslauga – priminimai ir raginimai grąžinti paimtus leidinius. Priminimų išsiųsta 7045, raginimų grąžinti išsiųsta – 8198. Lyginant su 2022 metais skaičiai šiek tiek mažesni, o tai gali rodyti tik viena – skaitytojai tapo drausmingesni ir leidinius stengiasi grąžinti laiku.

Didėjant informacijos srautams ir informacinėms technologijoms skverbiantis į žmogaus veiklą, auga poreikis orientuotis informacijos gausybėje. Todėl ir mūsų biblioteka savo veikloje akcentuoja informacinio ir kompiuterinio raštingumo ugdymą, platesnį elektroninių paslaugų asortimentą ir efektyvią skaitytojų informavimo ir aptarnavimo sistemą.

Reikšmingą vaidmenį elektroninės informacijos sklaidoje atlieka bibliotekos interneto svetainė (www.panrbiblioteka.lt), socialiniai tinklai: bibliotekos ir Maminukų akademijos feisbuko paskyros, Instagram. Bibliotekos svetainėje pateikiama bibliotekos struktūra, bibliotekos naujienos, paslaugos, kraštotyros kalendorius bei nuorodos į *ibiblioteka.lt* ir kitus informacijos šaltinius. 2023 m. buvo pradėti bibliotekos interneto svetainės atnaujinimo darbai.

6.6. Kraštotyros veikla. Kraštotyrynės veiklos koordinavimas

Veiklos kryptys - bet kokios formos dokumentų, turinčių informacijos apie Panevėžio rajoną, kaupimas, saugojimas, tvarkymas bibliotekoje bei sukauptos informacijos populiarinimas ir sklaida. Rengiami rajono jubiliejinių datų kalendoriai, parodos, skaitomi pranešimai, organizuojami renginiai, konkursai, rašomi straipsniai.

Kraštotyros fonde 2023 m. buvo sukaupta 2 583 fiz. vnt. Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos interneto svetainėje Kraštotyros meniu skiltys ataskaitiniais metais papildytos nauja informacija: pateikta informacija apie naujai gautus kraštotyros leidinius, išleistus bibliotekos leidinius, įkeltas 2024 m. Panevėžio rajono jubiliejinių datų kalendorius, papildytas žymių kraštiečių sąvadas, Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ veiklos apžvalgomis. Per metus fondas pasipildė

Kraštotyros užklausos: ataskaitiniais metais parengti 190 atsakymai į vartotojų pateiktas užklausas žodžiu, telefonu ir elektroniniu paštu. Pateikiant atsakymus reikalinga informacinė medžiaga skenuojama ir siunčiama elektroniniu paštu arba spausdinama ir pateikiama interesantams.

Skaimeninimas. Suskaitmeninta 1968-1971 m. laikraščio „Tėvynė“ 613 numerių.

Renginiai. 2023 metais organizuotas kraštotyros konkursas „Kalbu sava tarme“, skirtas Aukštaitijos metams. Konkursui darbus pateikė 19 bibliotekų. Kraštotyros konkurso vertinimo komisija pagrindinį prizą skyrė

Paliūniškio bibliotekai (Dalia Runavičienė), paskatinamuosius prizus Dauknūnų (Aušra Krištaponytė) ir Gustonių bibliotekoms (Regina Masiokienė).

Biblioteka išleido du paskutinius serijos seniūnijų administraciniai-istoriniai žinynai ir juos pristatė: leidinio „Vadoklių seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas“ sutiktuvės Vadoklių bibliotekoje ir „Velžio seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas“ sutiktuvės Velžio ir Dembavos bibliotekose.

Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka liepos 27 d. pakvietė sąjūdžio dalyvius ir besidominčius krašto istorija, atvykti į susitikimą „Mes pasirinkom Sąjūdžio kelią“, skirtą Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Panevėžio grupės įkūrimo 35-mečiui. Prieš renginį bibliotekos darbuotojai mirusiųjų sąjūdiečių atminimui ant jų kapų uždegė žvakelės, o renginį pradėjome tylos minute pagerbdami išėjusiuosius. Lietuvos šaulių sąjungos Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės jaunieji šauliai aplankė Panevėžio kraštotyros muziejaus Pasipriešinimo sovietinei okupacijai ir sąjūdžio ekspoziciją. Muziejaininkė Giedrė Baltuškienė pasakojo apie saugomus dokumentus ir eksponatus. Kaip buvo leidžiami Sąjūdžio laikraščiai „Sąjūdžio žodis“, „Laisvas žodis“ pasakojo Nomeda Simėnienė. Iš muziejaus jaunieji šauliai parnešė bibliotekai dovanų segtuvą su Sąjūdžio laikotarpio medžiaga. Kraštotyros muziejaus direktoriaus pavaduotoja vyriausioji fondų saugotoja Jūratė Gaidelienė pristatė Sąjūdžio archyvą. Sveikinimo laišką atsiuntė Seimo kanceliarijos Parlamentarizmo istorinės atminties skyriaus vedėja Angonita Rupšytė. Prisiminimais dalijosi į susitikimą atvykę sąjūdiečiai.

Panevėžio rajono žymių kraštiečių sukaktys paminėtos parodomis: „Pirmasis Lietuvos kariuomenės kapelmeisteris, kompozitorius, Pajstrio bažnyčios vargonininkas Juozapas Gudavičius“, skirta J. Gudavičiaus 150-osioms gimimo metinėms, „Aplenkusi laiką“, skirta politikės ir leidėjos Felicijos Bortkevičienės 150-osioms gimimo metinėms, „Baltijos kelio metraštininkas – fotografas Jonas Ambraška“, „Dailininkas, skulptorius Bernardas Bučas“, „Kompozitorius Antanas Belazaras“ ir kt.

o Įvyko 10 Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ narių susitikimų.

o Parengta paroda „Pirmasis Lietuvos kariuomenės kapelmeisteris, kompozitorius, Pajstrio bažnyčios vargonininkas Juozapas Gudavičius“. Literatūros paroda, skirta J. Gudavičiaus 150-osioms gimimo metinėms.

o „Su Sąjūdžiu už Lietuvą“. Dokumentų paroda, skirta Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio 35-osioms metinėms.

o „Panevėžio rajono savivalda atkūrus Lietuvos nepriklausomybę“. Virtuali dokumentų paroda, skirta Vietos savivaldos dienai.

o „Portalas E.paveldas“. Virtualūs mokymai. Suaugusiųjų švietimo savaitės „Mokymosi tinklai“ renginys.

Bibliotekos leidiniai

1. Juknevičius P. Vadoklių seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas. Panevėžys, 2023.

Panevėžio rajono savivaldybės spaudinių leidybos rėmimo projektas:

2. Juknevičius P. Velžio seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas. Panevėžys, 2023.

Rengiami bibliografiniai analiziniai įrašai iš rajono laikraščio „Tėvynė“ į Jungtinį LIBIS katalogą. 2023 m. padaryta 858 įrašų.

Mokymai rajono bibliotekininkams:

„Kraštotyros informacijos apskaitai LIBIS“,

„Epaveldas – naujos galimybės“

Teminiai aplankai:

o „Panevėžio rajono garbės pilietis 2023 – Povilas Žagunis“.

o „Gabrielės Petkevičaitės-Bitės literatūrinės premijos laureatas 2023 – Laura Sintija Černiauskaitė“

o Aplankas „Tarptautinis mėgėjų teatrų festivalis „Tiltai“; 2023“ Pajstryje o Aplankas „2023 Metų bibliotekininkė Lida Žukauskaitė“

o Teminis aplankas „Politikė ir leidėja Felicija Bortkevičienė“

o Panevėžio rajono viešosios bibliotekos spaudoje 2023 m. bibliografija.

Projektai:

Panevėžio rajono savivaldybės spaudinių leidybos rėmimo projektas „Velžio seniūnijos gyvenamosios vietos. Administracinis-istorinis žinynas“.

Straipsniai į Internetines svetaines, spaudą:

Parašomos ir įkeliamos į svetainę naujai gautų kraštotyros leidinių apžvalgos. Bibliotekos svetainėje aprašomi kraštotyros renginiai, Panevėžio rajono literatų klubo „Polėkis“ susitikimai.

VII. METODINĖ VEIKLA

Metodinėje veikloje buvo ugdomi darbuotojų kvalifikaciniai gebėjimai, organizuojama profesinės patirties, efektyvių darbo metodų sklaida rajono bibliotekose, įgytų žinių taikymas, taip prisidedant prie rajono gyventojų kultūrinio, informacinio švietimo, skaitymo skatinimo, skaitmeninių įgūdžių ugdymo. Profesinei kvalifikacijai bei kompetencijų ugdymui bibliotekoms sudaromos sąlygos dalyvauti mokymuose, organizuojami seminarai, praktikumai, patirties sklaida, metodiniai pasitarimai. Jų metu aptariamos veiklos, analizuojama, kaip įtraukti gyventojus į švietimą, skaitymą, edukatyvias veiklas, į turiningą laisvalaikio praleidimą; siekti gyventojams suteikti kuo daugiau galimybių savišvietai, tobulėjimui.

2023 metais rajono bibliotekininkai dalyvavo per 50 įvairių mokymų, seminarų, kuriuose tobulintos ir įgytos skaitmeninės, informacinės, kultūrinės, edukacinės kompetencijos. Jas bibliotekininkai taikė įvairiuose darbo procesuose. Rajono viešojoje bibliotekoje savo skaitmeninėmis patirtimis dalijosi kolegos iš Ignalinos viešosios bibliotekos: vyko mokymai „Skaitmeniniai knygų anonsai“. Buvo įsisavintas knygų anonsų kūrimas naudojant programėlę „Cap Cut“. Rajono bibliotekų darbuotojai įsitraukė į intensyvių kūrybinį procesą: sprendė duotas užduotis, kaip apibūdinti pristatomą knygą, kokią iliustratyvią medžiagą parinkti įtaigiai reklamai, kaip visa tai sumontuoti nurodytose programėlėse. Vyko diskusijos grupėse, dalijamasi įgūdžiais ir džiaugiamasi pavykusiais darbais. Darbuotojai įgytas žinias toliau plėtojo savo veiklose. Toks knygos anotavimas, kuriant treilerį, ypač sudomino jaunuosius skaitytojus.

Skaitmeninių kompetencijų įgyta medijų ir informacinio raštingumo, duomenų analitikos, audiovizualinių produktų kūrimo, vaizdo įrašų kūrimo ir redagavimo, prenumeruojamų prieigos duomenų bazių, informacijos paieškos strategijos, edtech technologijų mokymuose.

Sparčiai stiprėjant medijų įtakai visose gyvenimo srityse, ypač svarbūs buvo medijų ir informacinio raštingumo mokymai. Bibliotekos gyventojus stengėsi įtraukti į Medijų ir informacinio raštingumo mokymų savaitės renginius. Vyko paruošiamieji darbai orientaciniam žygiui „Taigi viską žinau“. Buvo sudarytas lankytinų vietų maršrutas, surinkta informacija apie tas vietas ir susieta su medijų klausimais, paruoštas žemėlapis. Žygio dalyviai puikiai įveikė šias užduotis.

Šalia skaitmeninių įgūdžių stiprinamos ir kultūrinės, edukacinės, literatūrinio pažinimo kompetencijos. Jų įgyta seminare „Knyga ir skaitytojas: komunikavimo aspektai“, kurį vedė rašytoja, dramaturgė, edukatorė Sandra Bernotaitė. Lektorė pristatė savo vykdytą tyrimą „Kodėl jūs neskaitytė“ bei pakvietė bibliotekininkus pasidalinti suformuotais išankstiniais stereotipais. Buvo aiškinamasi, kaip svarbu nustatyti tikslinę auditoriją, išskiriant kultūros vartotojų ir kultūros skleidėjų grupes, kokias priemones naudoti, kreipiantis į jas, kaip profiliuoti skaitytoją, siūlant žanrinę literatūrą. Seminaras buvo įdomus ir naudingas, atskleidęs, kad bibliotekininko, kaip tarpininko tarp knygos ir skaitytojo, vaidmuo skaitymo skatinimo procese yra reikšmingas ir svarbus. Bibliotekininkai šią lektorės patirtį taikė organizuojant knygų klubų susitikimus, edukacinius užsiėmimus.

Literatūriniam, kultūriniam pažinimui ugdyti kasmet organizuojama išvyka į Knygų mugę. Bibliotekininkams tai ypač svarbi metodinė priemonė. Knygų mugė atlieka skaitymo skatinimo misiją, akcentuoja skaitymo ir knygos svarbą asmenybės formavimuisi, teigiamą įtaką visuomenei. Tam yra galimybė susipažinti su knygų gausa, leidyklomis, dalyvauti susitikimuose su kūrėjais. Bibliotekininkai įgytą patirtį pritaiko telkiant skaitytojus, pristatant knygas, populiarinant fondą.

Edukaciniai įgūdžiai buvo stiprinami mokymuose apie sensorinius skaitymus, „Draugotekos“ edukacijų praktinį pristatymą, suaugusių mokymą, vaikų ankstyvąjį skaitymą. Naudingas ir įdomus buvo seminaras, siekiant įsisavinti pasakojimo metodą (storytelling). Kartu su lektorė Milda Varnauskaite buvo mokomasi jį taikyti kuriant ekskursijas, pristatant personalijas, įvykius. Šį metodą sėkmingai taiko Smilgių biblioteka, lankytojams pristatydama žymius kūrėjus. Puziniškio muziejuje metodas buvo naudojamas,

dalyvaujant „Europos paveldo dienos“ ir organizuojant pasakojamąjį žygį „Į Puziniškį – pažintiniu taku“ - po krašto istorines vietas.

Buvo paruošta metodika, pristatanti kraštiečio kalbininko Juozo Balčikonio veiklą. Tikslas – supažindinti su kraštiečiu Juozu Balčikoniu – lietuvių kalbos puoselėtoju, gramatikos specialistu, žodyno sudarytoju, vietovardžių tyrinėtoju, tautosakininku, pasakų vertėju, atskleidžiant jo svarbą lietuvių kultūros istorijai, jo dėmesį krašto žmonėms.

Kalbininko, žodyninko veikla pristatoma įtraukiant dalyvius į viktoriną-žaidimą „Surask tinkamą žodį“, naudojant J.Balčikonio rinktus žodžius žodynui, kuriant bendrinę kalbą, norminant žodžių reikšmes (vertimai, barbarizmai, ir kt.), pristatant jo verstas pasakas, žaidžiant žaidimą „Praeities daiktai“, pristatant senovinius daiktus-eksponatus iš J.Balčikonio vaikystės laikų Ēriškių krašte, spėjant jų pavadinimus. Programa naudojama Ēriškių bibliotekoje.

Įgytomis žiniomis mokymuose, jų taikymu bei patirtimis bibliotekininkai dalijasi jiems organizuojamų pasitarimų metu. Pateikiami konkretūs pritaikymo pavyzdžiai, aiškinamasi, kokias problemas padėjo išspręsti įsivautos žinios, kaip pagerino įvairius darbo procesus. Skaitmeniniai, edukaciniai įgūdžiai ypač padėjo vykdant projektines veiklas, organizuojant mokymus gyventojams, knygų klubus, pristatant knygas.

Daug kompetencijų patobulinta dalyvaujant suaugusių švietimo programose. Viešosios bibliotekos vykdomoje programoje „Skaitmeninio ir medijų raštingumo stiprinimas“ tikslinei bibliotekininkų grupei vyko mokymai apie gyventojų finansinio raštingumo stiprinimą bei apie policijos prevencinių priemonių taikymą įvairiems nusikalstamiems atvejams. Vyko ir kultūrinis švietimas – dalyvauta suaugusių švietimo savaitėje, lankantis edukacinėse programose J.Miltinio teatre ir jo bute-muziejuje.

Labai naudinga buvo specialistams įsivauti užsienio bibliotekų patirtis, dalyvaujant Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės bibliotekos „Erasmus+“ programoje, mobilumo vizituose į pažangias Europos viešąsias bibliotekas. Aplankytos Ispanijos, Kroatijos, Vokietijos, Portugalijos bibliotekos, jų patirtimi pasidalinant su visais darbuotojais, svarstant pritaikymo galimybes.

Bibliotekų veiklų efektyvumui užtikrinti nuolat vykdoma stebėseną, organizuojant metodines išvykas į darbo vietas. Sprendžiami knygų fondo organizavimo, patikrinimo klausimai; vartotojų telkimo, skaitymo skatinimo, renginių organizavimo, veiklos viešinimo, pristatymo, planavimo, gyventojų mokymo ir kt. klausimai. Buvo organizuota ir visų rajono bibliotekų metodinė išvyka-pasitarimas, aplankant Velžio, Ramygalos ir Krekenavos bibliotekas. Šių bibliotekų darbuotojos pristatė patalpas ir veiklas savo kolegoms, vyko diskusijos, pokalbiai apie veiklos gerinimo, tobulinimo metodus.

Bibliotekų veiklos kiekybinei išraiškai vertinti naudojami statistiniai rodikliai. Nuolat vykdoma jų apskaitos stebėseną, vertinant vartotojų lankomumą, spaudinių išduoties ir kt. rodiklių pateikimą.

Kasmet bibliotekininkų darbus vainikuoja graži profesinė šventė „Ištikimi knygai“. Paskelbiama Metų bibliotekininko nominacija: 2023-aisiais ją pelnė Lida Žukauskaitė, viešosios bibliotekos vyr. bibliotekininkė. Ją įvertinta už skaitymo skatinimo veiklas, diegiant skaitymo pažinimo poreikį nuo mažų dienų, įtraukiant šeimas, vedant „Maminukų akademijos“ užsiėmimus, kūrybiškai perteikiant knygos pristatymus, įgyvendinant naujas idėjas. Pažymėtas ir kitų darbuotojų indėlis komplektuojant ir tvarkant leidinius bibliotekoms, populiarinant vaikų literatūrą, kūrybiškai pristatant bibliotekos paslaugas gyventojams, dalyvaujant bibliotekų atnaujinimo darbuose. Kasmet bibliotekininkus ir jų skaitytojus vienijanti akcija - Nacionalinė Lietuvos bibliotekų savaitė, į kurią įsijungė visos Panevėžio rajono bibliotekos, pristatančios savo paslaugas, veiklas vietos gyventojams, kviečiančios juos į renginius. Rajono bibliotekininkų grupė dalyvavo tradiciniame Lietuvos bibliotekininkus vienijančiame žygyje Kazlų Rūdos trasoje, įveikę pėsčiomis 12 kilometrų.

Savaitės metu, šalia kitų šalies bibliotekininkų, dalyvaujančių LRT transliuojamame žaidime „Kas ir kodėl?“, savo jėgas išbandė ir mūsų, rajono viešosios bibliotekos atstovai.

7.1.Įvaizdžio formavimas ir ryšiai su visuomene

Informacija apie biblioteką			
Viešinimas	Iš viso	Viešoji biblioteka	Kaimo (miesto) bibliotekos
Spaudoje	41	19	26
Reportažai TV/ radijuje	4	2	2
Socialiniuose tinkluose	1032	310	722

Šiame skaitmeniniame laikmetyje, bibliotekų, kaip ir kitų institucijų, įvaizdis dažniausiai kuriamas virtualios erdvės prieigose, ir žinoma, informacinėse spaudos priemonėse. Bibliotekos interneto svetainė visada pasitinka lankytojus su naujausia informacija apie vykiančius ir vykusius renginius, supažindina su naujausiomis knygomis, krašto kalendoriaus žymiomis datomis. Svetainė tobulinama, ieškoma patrauklesnio dizaino variantų. Kaimo bibliotekos veiklas pristato socialinėse paskyrose, stengiamasi komunikuoti su lankytojais, pateikiant jiems patrauklią, įdomią informaciją. Pateikta informacija sulaukia teigiamos skaitytojų reakcijos - tai rodo didelis skaičius įrašų peržiūrų, pozityvių atsiliepimų. Savo ruožtu, apie bibliotekas pateikia informaciją kiti informacijos kanalai – vietos televizija gntv.lt, panskliautas.lt: aina.lt panevezysnow.lt. (viso pateikta per 20 informacijų). Buvo išplatinta informacija apie viešojoje bibliotekoje vykusias dailės parodas, susitikimą su panevėžiete rašytoja I. Jonušyte, Lietuvos Persitvarkymo sąjūdžiui skirtą renginį, G. Petkevičaitės-Bitės literatūrinės premijos teikimo šventę, naujų knygomatų įrengimą, muziejų veiklą, „Metų bibliotekininkę“ ir kt. Pagrindiniai spaudos šaltiniai – savaitinis rajono laikraštis „Tėvynė“, Panevėžio dienraščiai – „Sekundė“, „Panevėžio balsas“. Daugiausiai informacijos teikiama rajono savaitraštyje „Tėvynė“ (per 30 straipsnių). Daugumoje tai pačių bibliotekininkų pateikta informacija apie vykusias veiklas, žymius kraštiečius. Ypač daug informacijos pateikia Upytės bibliotekininkė, pristatydama vykusius renginius, temines parodas. Informaciją spaudoje pateikia ir Smilgių, Vadoklių, Ramygalos, bibliotekininkės, Puziniškio (G. Petkevičaitės-Bitės gimtinės) muziejaininkė.

Biblioteka sulaukė daug teigiamų įvertinimų, išleidusi istoriko Petro Juknevičiaus leidinių seriją apie Panevėžio rajono seniūnijas. Gyventojai gausiai susirenka į susitikimus su autoriumi ir knygų pristatymus seniūnijų bibliotekose, domisi savo krašto, kaimų istorija.

Kaimo bibliotekos atlieka svarbų vaidmenį savo mikrorajone, jo infrastruktūroje. Į kaimo biblioteką einama ne tik skaityti, bet ir mokytis, tvarkyti įvairių reikalų, spręsti problemų, kurti, bendrauti. Tai jungia, vienija vietos gyventojus, jie čia buriasi pagal savo interesus, pomėgius. Čia yra puiki galimybė pristatyti savo amatus, kūrybą, bibliotekos kviečia į klubus, projektines veiklas. Dauguma bibliotekų palaiko glaudžius ryšius su vietos bendruomenėmis, kultūros centrais, švietimo įstaigomis. Dažnai veiklos apjungiamos, ruošiant bendrus renginius. Bibliotekų įvaizdį gerina ir jų išorės bei vidaus erdvės, apipavidalinimas. Neatpažįstamai pasikeitė Ramygalos biblioteka, po rekonstrukcijos atnaujinus patalpas. Jos tapo šiuolaikiškos, patrauklios gyventojams.

Kitų atnaujintų - Vadoklių, Velžio, Miežiškių bibliotekų patirtis parodė, kad jos tapo labiau lankomos, pastebimos, mėgiamos gyventojų.

Bibliotekų atstovavimas

Biblioteka yra sisters Librares NAPLE narė.

Direktorė R. Bagdonienė vykdo atstovavimo misiją būdama Lietuvos viešųjų bibliotekų asociacijos tarybos narė, Bibliotekininkų draugijos tarybos narė, Lietuvos nacionalinės skaitmeninės koalicijos narė, G. Petkevičaitės – Bitės fondo valdybos narė, G. Petkevičaitės- Bitės literatūrinės premijos skyrimo komisijos narė, Panevėžio rajono leidybos komisijos narė.

Bibliotekų darbuotojai atstovauja biblioteką dalyvaudami įvairiuose mokymuose, išvykose kitose šalyse. Dalyvauta mokymuose apie suaugusiųjų švietimo veiklas bibliotekose Ispanijoje, Kroatijoje, Vokietijoje, Portugalijoje.

7.2. Projektai. Tyrimai

7.2.1. Projektai

2023 m. įgyvendinta 13 projektų bei programų:

Projektai, programos	Lėšos, Eur
----------------------	------------

Spaudinių leidybos projektas „Monsinjoro Petro Kuzmicko atsiminimai „Mano gyvenimo kelias“	200
Spaudinių leidybos projektas „Velžio seniūnijos gyvenamosios vietos. Istorinis-administracinis žinytas“	400
Projektas „Menu ir žiniomis stiprinkim sveikatą“	500
Projektas „Mes – aukštaičiai“	1000
Projektas „Brangiausias turtas-sveikata“	400
Projektas „Fiziniam aktyvumui gerinti – gerą savijautą išlaikyti“	800
Projektas „Sveikatos laiptais aukštyn 4“	1000
Projektas „Emocinis raštingumas – geros psichikos sveikatos pagrindas“	900
Projektas „Rūpinamės sveikata-susitinkame bibliotekoje“	600
Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „ETNO popietės vaikams“	1020
Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „Inscenizacijos“	1580
Neformaliojo vaikų švietimo (NVŠ) programa „Jaunieji krašto tyrinėtojai“	1600
Panevėžio rajono neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programa „Skaitmeninio ir medijų raštingumo stiprinimas“. Mokymai rajono gyventojams“	600

Bibliotekos rengti, bet nefinansuoti projektai:

- Projektas „Žodžio ir Upės si(E)nergija“ teiktas Kultūros tarybai, bet finansavimas neskirtas;

Rajono biblioteka ir bibliotekininkai dalyvavo projektuose:

- ✓ „Biblioteka visiems“. Dalyvaujama projekto veiklose, kurių pagalba bibliotekose vieningai taikomi infrastruktūriniai sprendimai, tobulinamos darbuotojų kompetencijos, kuriamos naujos paslaugos Autizmo spektro (ASS) ir kitų kalbos, komunikacijos ir elgesio sutrikimų turintiems lankytojams.
- ✓ „Inovatyvūs Lietuvos bibliotekų skaitymo skatinimo sprendimai vaikų ir jaunimo socialinių santykių kūrimui su aplinka“
- ✓ KYGŲ STARTAS“ – biblioteka dalyvauja tarptautine patirtimi paremto ankstyvojo skaitymo skatinimo projekto veiklose.

7.2.2. Tyrimai

III. PERSONALAS

8.1. Darbuotojų skaičius

Bibliotekos sistemoje yra 71,75 etatų. 2023 metais rajono Centralizuotoje bibliotekų sistemoje dirbo 51 bibliotekininkas. **Iš jų:**

Profesionalių bibliotekininkų, dirbančių pilną darbo dieną - 45,

Profesionalių bibliotekininkų, dirbančių nepilną darbo dieną - 6. Iš jų;

- viešojoje bibliotekoje – 1,
- kaimo bibliotekose – 5.

Profesionalių bibliotekininkų išsilavinimas.

Su aukštuoju iš viso – 38:

- viešojoje bibliotekoje – 14.
- Miesto bibliotekoje – 1,
- kaimo bibliotekose – 23.

Su aukštesniuoju iš viso – 12:

- viešojoje bibliotekoje – 1.
- Miesto bibliotekoje – 1.
- kaimo bibliotekose – 10.

Kitas išsilavinimas. Iš viso – 1.

- kaimo bibliotekose – 1.

2023 metais iš darbo viešojoje bibliotekoje išėjo pensinio amžiaus sulaukusi bibliotekininkė, ją pakeitė specialistė su aukštuoju bibliotekiniu išsilavinimu.

Ataskaitiniais metais taip pat vyko ženklesnė kaita kaimo bibliotekų darbuotojų tarpe – iš darbo išėjo Katinų bibliotekininkė, netikėtai mirė Velžio bibliotekos darbuotoja. Metų pabaigoje šioje bibliotekoje, rotacijos principu, pradėjo dirbti Karsakiškio bibliotekos darbuotoja.

8.2. Darbuotojų profesinės kvalifikacijos kėlimas

Ataskaitiniais metais bibliotekininkai daugiausiai kvalifikaciją kėlė ir kontaktiniuose ir nuotoliniuose mokymuose. Buvo dalyvauta Lietuvos Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekos, Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos, rajono viešosios bibliotekos ir kitų organizacijų rengtuose mokymuose bei seminaruose profesinei kompetencijai kelti ir ugdyti.

Viešosios bibliotekos organizuoti mokymai ir seminarai apžvelgiami skyriuje Metodinė veikla.

Lentelėje pateikti duomenys apie kvalifikacijos renginių organizatorius ir dalyvių skaičių:

Eil. Nr.	Seminarų/ mokymų tema	Organizatorius	Dalyvių skaičius
1.	„Retorikos pagrindai kultūros įstaigų darbuotojams“. Mokymai.	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	2
2.	"Garso ir vaizdo produktų kūrimas. Audiovizualinių produktų kūrimo vadyba".	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	1
3.	„Paslaugos ir aptarnavimas kultūros sektoriuje“. Mokymai	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	1
4.	Praktiniai mokymai "Kaip lavinti vaikų ankstyvąjį skaitymą"	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	8
5.	„Bibliotekų atstovavimas ir suinteresuotų šalių valdymas“.	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	1
6.	Duomenų analitika bibliotekose“. Duomenų analitikos mokymai bibliotekų specialistams„	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	2
7.	Didžiųjų duomenų valdymas ir analitika	Lietuvos Nacionalinė M.Mažvydo viešoji biblioteka	1
8.	„Medijų raštingumas ir informacinės technologijos: iššūkiai ir sprendimai XXI amžiuje“. Tarptautinė mokslinė konferencija.	VDU Švietimo akademija	10
9.	"Informacijos paieškos strategija ir efektyvus	Panevėžio apskrities	4

	<i>panaudojimas elektroniniuose informacijos šaltiniuose". Mokymai</i>	G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	
10.	<i>„Pažintis su elektronine knyga“. Mokymai</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	6
11.	<i>„Prenumeruojamos ir atviros prieigos lietuviškos duomenų bazės ir portalai“. Mokymai.</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	3
12.	<i>„Projektų rengimas“. Mokymai</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	3
13.	<i>"Profesinės kvalifikacijos kėlimo galimybės pasinaudojant įvairių fondų dotacijomis" Mokymai.</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	2
14.	<i>Multisensorinių pasakojimų edukacijos „Eglė, žalčių karalienė“ praktinis pristatymas ugdymo specialistams.</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės biblioteka	1
15.	<i>Kvalifikaicinė kelionė po dokumentų išsaugojimo ir restauravimo centrus</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	2
16.	<i>Medijų ir infomacinio raštingumo mokymai: Vizualaus. mąstymo taikymas bibliotekoje medijų raštingumo temoms atskleisti"</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	2
17.	<i>Medijų ir infomacinio raštingumo mokymai:"Infografikų skaitmenizavimas su "Canva" įrankiu. Nuotoliniai mokymai</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	2
18.	<i>Medijų ir informacinio raštingumo programos mokymai</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	21
19.	<i>„Autorių teisės ir dirbtinis intelektas“. Mokymai</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
20.	<i>„Mokymosi grupių moderavimas. Į santykį orientuotos mokymosi erdvės kūrimas“</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
21. 22.	<i>Mobilios programėlės "Draugoteka" edukacijų praktinis pristatymas bibliotekų specialistams.</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	3
23.	<i>„Dizainu grindžiamo mąstymo metodikos taikymas“. Mokymai.</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	3
24. 25.	<i>"Edtech technologijų" taikymas bibliotekų edukacinėje veikloje. Mokymai.</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	5
26.	<i>„Skaitmeninių nuotraukų apdorojimas“ . Mokymai.</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	5
27.	<i>„Vaizdo įrašų kūrimas ir redagavimas su programa „OpenShot“. Mokymai.</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	2
28.	<i>„Knygų konservavimo (atkūrimo) galimybės bibliotekose". Stažuotė.</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	4
29.	<i>Mokymai „Kaip mokyti suaugusiuosius?“</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji	2

		biblioteka	
30.	<i>Pažintis su pasakojimo metodu. Mokymai.</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	3
31.	<i>„Medijų ir infomacinio raštingumo mokymai: Vizualaus fiksavimo ABC“. Nuotoliniai mokymai</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
32.	<i>„Dirbtinis intelektas šiandien: Poveikis medijų ir informaciniam raštingumui“. Mokymai</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
33.	<i>„Aurių teisės ir pramogos bei mokslas“. Mokymai</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
34.	<i>„Istorijos galia įkvėpanti balsą: edukatorių įtraukimas į istorijų pasakojimą skaitmeniniu būdu“. Tarptautinė praktinė konferencija</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	3
35.	<i>Erasmus+ programos darbo stebėjimo vizitas. Kroatijos bibliotekose</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
36.	<i>Erasmus+ programos darbo stebėjimo vizitas. Portugalijos bibliotekose</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
37.	<i>Erasmus+ programos darbo stebėjimo vizitas Berlyno bibliotekose</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
38.	<i>Erasmus+ programos darbo stebėjimo vizitas. Ispanijos bibliotekose</i>	Panevėžio apskrities G.Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka	1
39.	<i>„Sensoriniai skaitymai: kitoks skaitymas autizmo spektra arba kalbos ir komunikacijos sunkumų turintiems vaikams“</i>	Šiaulių apskrities P. Višinskio viešoji biblioteka	2
40.	<i>„Skaitmeniniai įrankiai efektyviam darbui“. Mokymai</i>	Kaišiadorių švietimo centras	1
41.	<i>„Sceninis balsas“. Kūrybinė laboratorija</i>	Panevėžio rajono švietimo centras	5
42.	<i>Dalykinė kelionė į Čekijos švietimo įstaigas</i>	Panevėžio rajono savivaldybės administracija	1
43.	<i>Nekilnojamojo kultūros paveldo inventorizavimas. Seminaras</i>	Kultūros paveldo departamentas	2
44.	<i>Seminaras „Ruošiantis finansinių metų pab. viešojo sektoriaus subjektuose: 2023 m. teisės aktų pakeitimų apžvalga</i>	UAB Mokesčių srautas	1
45.	<i>„Vidaus tvarkos taisyklių, prašų, politikų ir kitų dokumentų rengimas įstaigose – turinio ir formos reikalavimai“.</i>	Kauno švietimo inovacijų centras	1
46.	<i>„Apple“ įrenginių taikymo ir panaudojimo galimybės ugdyme.</i>	Nuotolinis	1
47.	<i>Sensorinių erdvių kūrimas atsižvelgiant į skirtingus vaikų poreikius</i>	Nuotolinis	1
48.	<i>Nuotoliniai mokymai „Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo teoriniai ir praktiniai aspektai“</i>	Nuotolinis	1
			138
49.	<i>Skaitmeninis knygų anonsų kūrimas. CapCut programėlė. Mokymai. Ignalinos viešoji</i>	Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka	40

	<i>biblioteka</i>		
50.	„Skaitytojas ir knyga“ Seminaras	Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka	44
51.	„Apie smurtą – aiškų ir neaiškų“. Seminaras	Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka	42
52.	„Skaitmeninio ir medijų raštingumo stiprinimas“. Mokymai rajono gyventojams	Panevėžio rajono savivaldybės viešoji biblioteka	15
			141
	Viso		279

8.3. Darbuotojų veiklos efektyvumo rodikliai

- vartotojų skaičius 1 bibliotekininkui –95
- lankytojų skaičius vienam bibliotekininkui – 1 836
- vienas bibliotekininkas vidutiniškai per metus išdavė –5 258 fiz. vnt.

IX. Materialinė bazė

9.1. 2023 metais atlikti remonto darbai:

Pagerinta sklypo infrastruktūra Beržų g. 50, Panevėžys - atlikti kadastriniai matavimai už 1500 eur.

Berčiūnų bibliotekai rekonstruoti nuotekų šalinimo tinklai už 8900 eur.

Pastato Beržų g. 50, Panevėžys atlikti šilumos punkto atnaujinimo darbai už 9600 eur.

Ramygalos ir viešosios bibliotekų neįgaliųjų nuovažos projektavimas, gamyba ir dalinis montavimas 3364,01 eur.

Savo jėgomis buvo perdažytos, pakeičiant apšvietimo lempas, informacinio fondo patalpos. Bibliotekų infrastruktūrą reikia nuolat prižiūrėti ir gerinti. Reikalingas remontas daugelyje bibliotekų.

Pagal poreikį atnaujintas inventorių ir kitose bibliotekose, ypačingai tose, kur vykdomos Vaikų dienos centro veiklos. Įsigyta reikiama edukacinėms veikloms įranga, lauko ir stalo žaidimų rinkiniai ir kt.

Per atskaitinius metus nupirkti televizoriai Bernatonių ir Velžio bibliotekoms. Beržų g. 50, Panevėžys sumontuoti nauji baldai 14670 eur. Iš projektinių veiklų gauti knygomatai Ramygalos ir viešajai bibliotekai, gerina ne tik bibliotekų technines galimybes, bet ir formuoja bibliotekų, kaip šiuolaikiškų kultūros įstaigų įvaizdį, bei leidžia teikti kokybiškas laisvalaikio paslaugas. Dar du knygomatai veikia prie Velžio ir Raguvos bibliotekų.

Siekiant gerinti bibliotekos įvaizdį, pradėtas kurti naujas bibliotekos internetinis puslapis.

Bibliotekų materialinė bazė gerėja. Visose rajono bibliotekose yra internetas, bevielės ryšys, telefonai. Skiriant naujas patalpas, atsižvelgiama į skaitytojų poreikius.

9.3. Bibliotekų patalpos

Bendras bibliotekų patalpų plotas – 5 552 m². Iš jų,

- naudingas plotas bibliotekos funkcijoms atlikti – 3 290m²
- Lentynų apskaita:
 - viso fondo lentynų metrų skaičius – 5 620
 - atviro fondo lentynų metrų skaičius – 5 520

9.4. Techninis aprūpinimas

9.4.1. Aprūpinimas kompiuteriais

2023 m. kompiuterizuotų darbo vietų skaičius – 275 (įskaitant mokymų klases, planšetinius ir mikrokompiuterius):

- skirta vartotojams – 205

☐ skirta darbuotojams – 70

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Viešojoje bibliotekoje – 57

- skirta vartotojams – 27
- skirta darbuotojams – 30

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Miesto bibliotekoje – 9

- skirta vartotojams – 7
- skirta darbuotojams - 2

Kompiuterizuotų darbo vietų skaičius Kaimo bibliotekose – 209

- skirta vartotojams -171
- skirta darbuotojams – 38

Panevėžio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos kompiuterinė įranga vartotojams, apsauginių signalizacijų, modemai, stipriai atsinaujino įgyvendinant projektą „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“. Prie kompiuterinės įrangos gauta 10 televizorių, viešojoje bibliotekoje - Inžinerinis, Kūrybinis, Programavimo, Eksperimentinis paketai, virtualios realybės akiniai. Atnaujinant interneto prieigą kaimo bibliotekose, gauti galingesni įrenginiai bevieliam internetui, galintys fiksuoti prisijungimų skaičių.

Darbuotojams yra skirta 70 kompiuterizuotos darbo vietos. Tai bibliotekų, muziejų, VDC darbuotojai. Visų bibliotekų darbuotojai dirba su LIBIS programa.

Kompiuteriai įsigyti arba atnaujinti prie bibliotekų veikiančiuose Vaikų dienos centruose.

9.4.2. Aprūpinimas dauginimo technika

Dauginimo ir spausdinimo priemonių skaičius iš viso – 58 (įtraukiant 1 negatyvų ir nuotraukų skaitmeninio skenerį, 1 rašalinį spausdintuvą nuotraukoms):

- ☐ skirta vartotojams – 42
- ☐ skirta darbuotojams – 16

Dauginimo ir spausdinimo priemonių skaičius Viešojoje bibliotekoje – 18

- ☐ skirta vartotojams – 4
- ☐ skirta darbuotojams – 14

Dauginimo priemonių skaičius Miesto bibliotekoje – 3

- ☐ skirta vartotojams – 1
- ☐ skirta darbuotojams - 2

Dauginimo priemonių skaičius Kaimo bibliotekose – 37

- ☐ skirta vartotojams –37

X. Finansavimas

2023 m. viešosios bibliotekos BIUDŽETĄ sudarė 1500,4 tūkst. Eur. Iš jų:

- ☐ Steigėjo lėšos – 1406,6 tūkst. Eur
- ☐ Valstybės lėšos – 42,0 tūkst. Eur
- ☐ Juridinių ir fizinių asmenų parama – 0,4 tūkst. Eur
- ☐ Projektai– 48,3 tūkst. Eur
- ☐ Gautos pajamos (lėšos gautos už mokamas paslaugas) –3,1 tūkst. Eur

IŠLAIDOS sudarė 1496,8 tūkst. Eur. Iš jų:

- ☐ Darbo užmokesčiui – 1131,9 tūkst. Eur
- ☐ Dokumentų įsigijimui – 60,8 tūkst. Eur, iš jų:
 - knygoms – 42,0 tūkst. Eur
 - periodikai – 18,8 tūkst. Eur
 - elektroniniams ir kt. dokumentams – 0 tūkst. Eur

□ Kitos bibliotekos išlaidos (įmokos SODRAI, komunalinės paslaugos, ryšiai, smulkus patalpų remontas ir kt.) sudarė 267,0 tūkst. Eur.

Pastatų remontui – 25,5 tūkst. Eur

Automatizacijai – 11,6 tūkst. Eur.

IŠVADOS

PASIEKIMAI	Plečiamas paslaugų spektras	Ataskaitiniais metais rajono bibliotekose pastatyti dar 2 knygomatai. Iš viso rajone jų paslaugomis gali naudotis 4 bibliotekų lankytojai. Siekiant gerinti el. paslaugų prieinamumą, kuriama nauja viešosios bibliotekos interneto svetainė.
	Leidybinė veikla	2023 m. biblioteka išleido 2 administracinius – istorinius žinytus: Velžio ir Vadoklių seniūnijų gyvenamosios vietos bei monografiją „Monsinjoras Petras Kuzmickas: mano gyvenimo kelias“
	Bibliotekų tinklas	Stabilus išlika bibliotekų tinklas: 36 viešosios bibliotekos: viešoji, 34 kaimo ir 1 miesto bibliotekos. Prie bibliotekų veikia 3 muziejai, J. Balčikonio atminimo kambarys, 3 vaikų dienos centrai.
	Atnaujintos bibliotekų patalpos	Atlikta Berčiūnų bibliotekos lauko nuotekų vamzdyno ir kanalizacijos montavimo, viešosios bibliotekos šilumos punkto atnaujinimo darbai, Ramygalos ir viešosios bibliotekų neįgalių nuovažos projektavimo ir gamybos darbai. Atremontuota Vadoklių biblioteka. Atnaujinti viešosios bibliotekos II a. ir Miežiškių bibliotekos fondo baldai.

PROBLEMOS	Mažėjantys rodikliai	Pandemijos laikotarpis, blogėjanti demografinė situacija rajone išryškino problemas: mažėjant gyventojų skaičiui, bibliotekose fiksuojamas vartotojų skaičiaus mažėjimas. Vyresnio amžiaus skaitytojams dėl fizinių negalavimų sunku skaityti ir pasiekti bibliotekas, skaitytojai vaikai mieliau renkasi virtualias pramogas, nei knygų skaitymą.
	Nepakankamos lėšos leidinių įsigijimui	Lėšų dokumentams įsigyti skiriamos daugmaž vienodai, tačiau brangstant knygoms, jų įsigyjama pajėgiama vis mažiau. Galima teigti, kad vartotojų aprūpinimas naujomis knygomis vis dar nepakankamas, vienam vartotojui rajone tenka tik 1,7 nauji leidiniai.
	Personalas	Seniesiems bibliotekininkams išeinant į pensiją, vis sunkiau surasti profesionalių bibliotekininkų, kurie juos pakeistų. Bibliotekininko profesija neatrodo patraukli dėl mažų atlyginimų (didėjantys darbo krūviai, profesinės kompetencijos reikalavimai), todėl į bibliotekas sunkiau pritraukti ir išlaikyti aukštos kvalifikacijos specialistus.

Ataskaitą parengė:

Direktorės pavaduotoja Edita Grucienė